

ปัญหาพิเศษ

เรื่อง

ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกรรลูกค้าธนาคารที่ค้างชำระสินเชื่อ
เพื่อการเกษตร : กรณีศึกษาธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
สาขาเชียงใหม่ หน่วยอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

PERSONAL AND SOCIO-ECONOMIC CHARACTERISTICS OF OVERDUE DEBTORS
FOR AGRICULTURAL LOANS : CASE STUDY OF THE BANK FOR AGRICULTURE
AND AGRICULTURAL COOPERATIVES, SARAPEE DISTRICT UNIT,
CHIANGMAI PROVINCE, THAILAND

โดย

นายชำนาญ ธรรมไชย

เสนอ

มีเอกสารฉบับนี้โดยมอบหมายให้	
ชื่อเอกสาร	เล่มที่
๑๓	๑๕๖ ๑๓
๒๕๕๕	๕๕๖๕๕

บัณฑิตศึกษา สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้

เพื่อความสะดวกแก่ผู้ปฏิบัติงานเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ (ส่งเสริมการเกษตร)

พ.ศ. ๒๕๓๗

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตศึกษา สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้
เทคโนโลยีการเกษตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมการเกษตร)
ปริญญา

ส่งเสริมการเกษตร
สาขาวิชา

ส่งเสริมการเกษตร
ภาควิชา

เรื่อง ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกรลูกค้าธนาคารที่ค้างชำระ
สินเชื่อเพื่อการเกษตร : กรณีศึกษาธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
สาขาเชียงใหม่ หน่วยอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

PERSONAL AND SOCIO-ECONOMIC CHARACTERISTICS OF OVERDUE
DEBTORS FOR AGRICULTURAL LOANS : CASE STUDY OF THE BANK
FOR AGRICULTURE AND AGRICULTURAL COOPERATIVES,
SARAPEE DISTRICT UNIT, CHIANGMAI PROVINCE, THAILAND

นามผู้วิจัย นายชำนาญ ธรรมไชย

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย
ประธานกรรมการ

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.นำชัย ทนุผล)
วันที่..24..เดือน..พ.ค.พ.ศ.2537.

กรรมการ

.....
(อาจารย์ปรารธนา ยศสุข)
วันที่...24...เดือน...พ.ค.พ.ศ.2537

กรรมการ

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนิลา ทนุผล)
วันที่...24...เดือน...พ.ค.พ.ศ.2537

หัวหน้าภาควิชา

.....
(ดร. วีรศักดิ์ ประกิต)
วันที่..24..เดือน..พ.ค.พ.ศ. 2537..

บัณฑิตศึกษารับรองแล้ว

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.อานนท์ เทียงตรง)
ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
วันที่..30...เดือน...พ.ค.พ.ศ.2537

คำนิยม

การวิจัยเรื่องลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกรลูกค้า
ธนาคารที่ค้างชำระสินเชื่อเพื่อการเกษตร : กรณีศึกษาธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์
การเกษตร สาขาเชียงใหม่ หน่วยอำเภอสารภี ในครั้งนี้ ได้สำเร็จลุล่วงด้วยดีจาก
ความกรุณาของรองศาสตราจารย์ ดร.นำชัย หนูผล ประธานกรรมการที่ปรึกษา อาจารย์
ปรารณา ยศสุข กรรมการที่ปรึกษาวิชาเอก และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนิลา หนูผล
กรรมการที่ปรึกษาวิชาโท ที่ได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะแนวทางการวิจัย ตลอดจนแก้ไขข้อ
บกพร่องต่าง ๆ เป็นอย่างดียิ่ง ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้รับความอนุเคราะห์ และ
ความร่วมมือ อย่างดีจากผู้จัดการสาขาเชียงใหม่ หัวหน้าหน่วยอำเภอและพนักงานสินเชื่อ
ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาเชียงใหม่ ทุกท่านในระดับ
สาขาจังหวัดและหน่วยอำเภอ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จรรยา อภิชาติตระกูล กรุณาตรวจ
แก้ไขบทความภาษาอังกฤษ อาจารย์สนธิ ลิทธิ ช่วยกรุณาวิเคราะห์ข้อมูล อาจารย์วีระพล
ทองมา ที่ได้ให้คำปรึกษาแนะนำ ผู้วิจัยขอขอบคุณ ผู้ที่ได้กล่าวนาม ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องทุก
ท่านในโอกาสนี้เป็นอย่างสูง

ผู้วิจัยขอน้อมรำลึกถึงพระคุณบิดา-มารดา ผู้ให้กำเนิดและอบรมสั่งสอน ครู-
อาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ครอบครัวที่คอยให้กำลังใจตลอดมา รวมทั้งเพื่อนๆ
ร่วมสถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ทุกท่าน ที่ผู้วิจัยไม่สามารถระบุนามได้ทั้งหมด ที่เป็น
กำลังใจอยู่เบื้องหลังความสำเร็จในการทำวิจัยครั้งนี้

นายชำนาญ ธรรมไชย

ตุลาคม 2537

สารบัญ

	หน้า
คำนิยม	(3)
สารบัญตาราง	(6)
บทคัดย่อ	(8)
 บทที่ 1 บทนำ	 1
ปัญหาการวิจัย	2
วัตถุประสงค์การวิจัย	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
ขอบเขตและข้อจำกัดในการวิจัย	5
นิยามศัพท์ทั่วไป	6
 บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	 7
วัตถุประสงค์และเป้าหมายของการให้สินเชื่อการเกษตร	7
คุณสมบัติ หลักประกัน การพิจารณาเงินกู้ของเกษตรกร	
ลูกค้ายานาการ	10
ปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นหนี้เงินกู้ค้างชำระของเกษตรกร	20
ลูกค้ายานาการ	
ภาคสรุป	23
 บทที่ 3 วิธีการวิจัย	 25
สถานที่ดำเนินการวิจัย	25
ผู้ให้ข้อมูล	26
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	27
นิยามศัพท์ปฏิบัติการ	27
การทดสอบเครื่องมือวิจัย	29
วิธีการรวบรวมข้อมูล	29
การวิเคราะห์ข้อมูล	30

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิจัยและวิจารณ์	31
ตอน 1 ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของ เกษตรกรลูกค้า	32
ตอน 2 ปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นหนี้ค้างชำระของเกษตรกรลูกค้า	56
ตอน 3 ข้อเสนอแนะของเกษตรกรลูกค้าต่อธนาคารเพื่อการ เกษตรและสหกรณ์การเกษตรเกี่ยวกับแนวทางใน การแก้ปัญหา	64
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	66
สรุปผลการวิจัย	66
ข้อเสนอแนะ	70
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	73
เอกสารอ้างอิง	74
ภาคผนวก	77
ภาคผนวก ก แบบสัมภาษณ์	78
ภาคผนวก ข แผนที่อำเภอสารภี	93
ภาคผนวก ค ประวัติผู้วิจัย	96

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนเกษตรกรลูกค้านาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาเชียงใหม่ หน่วยอำเภอสารภี ที่ไม่สามารถชำระเงินได้ ตามระยะเวลาที่กำหนด	26
2 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลตามลักษณะส่วนบุคคลและสังคม	34
3 จำนวนของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามสภาพการถือครองที่ดินทำการเกษตร	36
4 จำนวนพื้นที่เฉลี่ยในการประกอบอาชีพเกษตรของผู้ให้ข้อมูล ในแต่ละประเภทการถือครองที่ดิน	37
5 จำนวนของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามประเภทรายได้ของครอบครัว	38
6 จำนวนรายได้เฉลี่ยต่อปีของผู้ให้ข้อมูลในแต่ละประเภทของรายได้	39
7 จำนวนของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามแหล่งของการนำผลผลิตไปจำหน่าย	40
8 จำนวนของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามแหล่งจำหน่ายของผลผลิตแต่ละชนิด	41
9 จำนวนของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามปัญหาการขายผลผลิต	44
10 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามจำนวนเงินกู้จากธนาคาร	46
11 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามจำนวนสัญญาเงินกู้ธนาคาร	47
12 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามประเภทของ สัญญาเงินกู้ธนาคาร	48
13 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามชนิดของหลักค้ำประกันเงินกู้	50
14 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามการนำเงินกู้ธนาคารไป ดำเนินงานด้านการเกษตร	51
15 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามผลการดำเนินการ ด้านการเกษตร	52
16 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามการนำเงินกู้ธนาคาร ไปชำระคืนเงินกู้	53
17 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามประเภทรายได้ที่ นำไปชำระเงินกู้	54
18 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามการไปติดต่อธนาคาร	55
19 จำนวนของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามมูลเหตุในการค้างชำระเงินกู้ ที่เกิดจากตัวลูกค้านาคาร	59

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
20	จำนวนของผู้ให้ข้อมูลแยกตามปัจจัยที่มีมูลเหตุต่อผลการชำระเงินกู้ ของลูกค้ายานาการที่เกิดจากปัจจัยภายนอก	61
21	จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลแยกตามปัจจัยที่มีผลต่อ การเป็นหนี้เงินกู้ค้างชำระมูลเหตุที่เกิดจากเจ้าหน้าที่ธนาคาร	62
22	จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลตามปัจจัยที่มีมูลเหตุต่อการเป็นหนี้ เงินกู้ค้างชำระ ที่เกิดจากมูลเหตุอื่น ๆ ที่ไม่สามารถชำระเงินกู้ได้	64

กองหอสมุด
มหาวิทยาลัยแม่โจ้

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง : ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกรลูกค้าธนาคาร
ที่ค้างชำระสินเชื่อเพื่อการเกษตร : กรณีศึกษาธนาคารเพื่อการ
เกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาเชียงใหม่ หน่วยอำเภอสารภี
จังหวัดเชียงใหม่

ผู้วิจัย : นายชำนาญ ธรรมไชย

ชื่อปริญญา : เทคโนโลยีการเกษตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมการเกษตร)

สาขาวิชาเอก : ส่งเสริมการเกษตร

ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

(รองศาสตราจารย์ ดร.นำชัย ทนุผล)

.....24...../พฤษภาคม...../2537....

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรลูกค้าธนาคารที่ค้างชำระสินเชื่อของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาเชียงใหม่ หน่วยอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ (2) ปัญหาการชำระคืนเงินกู้ของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาเชียงใหม่ หน่วยอำเภอสารภี (3) ข้อเสนอแนะของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเกี่ยวกับแนวทางการแก้ปัญหาการชำระเงินกู้ ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้คือ เกษตรกรลูกค้าธนาคารที่มีหนี้ค้างชำระเงินกู้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาเชียงใหม่ หน่วยอำเภอสารภี จำนวน 45 คน โดยเก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมด เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลคือแบบสัมภาษณ์ ข้อมูลที่ได้ถูกนำมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรลูกค้าส่วนมากเป็นชาย มีอายุเฉลี่ย 48 ปี ส่วนใหญ่สมรสแล้วอยู่ด้วยกัน และมีการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 เกษตรกรได้เข้าเป็นลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรโดยเฉลี่ย 13 ปี และส่วนมากมีสภาพการถือครองที่ดินทำการเกษตรเป็นของตนเอง โดยมีพื้นที่เฉลี่ย 3 ไร่ต่อครอบครัว สำหรับรายได้ของเกษตรกรลูกค้าส่วนมากได้มาจากภาคการเกษตรและภาคนอกการเกษตร โดย

เฉลี่ยครอบครัวละ 60,130 บาทต่อปี เกษตรกรลูกค้าส่วนใหญ่นำผลผลิตการเกษตรไปจำหน่ายให้แก่พ่อค้าท้องถิ่น สำหรับปัญหาการจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรที่เกษตรกรลูกค้าระบุได้แก่ ราคาผลผลิตตกต่ำ ราคาไม่เป็นธรรม และตราซึ่งไม่เที่ยงตรง เกษตรกรลูกค้าธนาคารส่วนใหญ่ได้กู้เงินธนาคารมาลงทุนการผลิตการเกษตรระหว่าง 2,500-26,000 บาท โดยเป็นสัญญาเงินกู้จำนวนหนึ่งสัญญา และเป็นประเภทของเงินกู้ระยะสั้นเพื่อการผลิตจำนวนมากที่สุด และได้ใช้เกษตรกรลูกค้าธนาคารกลุ่มเดียวกันค้ำประกันเงินกู้ สำหรับการนำเงินกู้มาดำเนินการนั้น ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรลูกค้าส่วนใหญ่มาใช้ง่ายในการปลูกกระเทียม ผลการดำเนินงานด้านการเกษตรหลังจากกู้เงินธนาคารพบว่า เกษตรกรลูกค้าประสบกับการขาดทุนตลอดมา จึงไม่สามารถนำเงินไปชำระคืนเงินกู้ธนาคารได้ตามระยะเวลากำหนด สำหรับการติดต่อกับธนาคารนั้นพบว่า มีเกษตรกรลูกค้าจำนวนน้อยได้เข้าไปติดต่อกับทางธนาคาร สาเหตุที่เกษตรกรลูกค้าไม่ได้ติดต่อกับธนาคารเนื่องจากไม่มีเงินชำระคืนเงินกู้

ปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นหนี้ค้างชำระเงินกู้ของเกษตรกรลูกค้า นั้นพบว่าปัจจัยที่เกิดจากตัวเกษตรกรลูกค้าเองที่สำคัญได้แก่ การเกิดหนี้เพิ่มโดยกู้เงินจากบุคคลภายนอก มีความจำเป็นต้องใช้เงินฉุกเฉินในครอบครัว การนำเงินไปทำกิจการอื่น ๆ นอกเหนือสัญญาเงินกู้ การเลิกประกอบอาชีพการเกษตร และการป่วยซึ่งเป็นอุปสรรคในการประกอบอาชีพ ส่วนปัจจัยที่เกิดจากภายนอกที่สำคัญได้แก่ ราคาของผลผลิตตกต่ำ ผลผลิตได้รับความเสียหายจากธรรมชาติ ส่วนปัจจัยที่เกิดจากมูลเหตุอื่น ๆ ได้แก่ เกษตรกรลูกค้าเกรงว่าเมื่อชำระเงินกู้แล้วจะกู้ใหม่ไม่ได้

สำหรับข้อเสนอแนะของเกษตรกรลูกค้าในการแก้ปัญหาการค้างชำระเงินกู้ ได้แก่ ขอผ่อนผันการชำระหนี้โดยคิดอัตราดอกเบี้ยพิเศษ ยกเลิกดอกเบี้ยและให้ชำระคืนเฉพาะต้นเงินกู้ หรือยกเลิกทั้งดอกเบี้ยและเงินกู้ทั้งหมดในกรณีเกษตรกรลูกค้าธนาคารไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ นอกจากนี้รัฐบาลต้องเข้ามาช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้าที่ค้างชำระสินเชื่อด้วย

ABSTRACT

Title : Personal and Socio-economic Characteristics of Overdue Debtors for Agricultural Loans: Case Study of the Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives, Sarapee District Unit, Chiangmai Province, Thailand

By : Chamnan Thammachai

Degree : Master of Agricultural Technology (Agricultural Extension)

Major Field : Agricultural Extension

Chairman, Special Problem Advisory Board :
(Associate Prof. Numchai Thanupon)

.. 24... NOVEMBER/ 1994..

The objectives of this research were to investigate (1) personal and socio-economic characteristics of overdue debtors for agricultural loans from the Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives, Sarapee District Unit, Chiangmai Province; (2) the debtors' problems in loan repayment; and (3) the debtors' recommendations for solving the problem of loan repayment. The respondents in this research were 45 overdue debtors for agricultural loans from the Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives, Sarapee District Unit, Chiangmai Province. The data were collected by using interview schedules and analyzed with the use of the Statistical Package for the Social Sciences (SPSS) computer program.

The results showed that most of the overdue debtors were male, with an average age of 48 years. They were married and had completed grade 4 of primary education. They have been the Bank's clients for an average of 13 years. Most of the debtors owned the land, 3 rai on average. The average income, both agricultural and non-agricultural, was 60,130 baht per household per year. Most of them sold their agricultural products to local traders. Their problems in selling agricultural products were low and unfair prices received and inaccuracy of the scales used. Most of the overdue debtors obtained a loan of 2,500-26,000 baht for agricultural production investment. The loans were obtained on a short-term contract for production and the respondents had other clients of the Bank guarantee their loans. The loans were mostly used for garlic cultivation. After obtaining the loans, the debtors continuously sustained losses and were unable to repay their loans. Only a few of them contacted the Bank; the reason for not contacting the Bank was their inability to repay.

The main factors affecting their overdue loans resulting from the debtors themselves were : other debts to repay; urgent financial needs of the families; use of loans for other purposes not specified in the contract, and sickness which barred them from their occupation. External factors included low prices for agricultural products and damage to products caused by natural disasters. Other factors included their thinking that they would not obtain loans any more after repayment.

The recommendations made by the overdue debtors were : delay in repayment of the loans at a special interest rate; removal of interest; cancellation of debts in case the debtors were incapable of repaying the loans; and government assistance provided to overdue debtors.

บทที่ 1

บทนำ

(INTRODUCTION)

การพัฒนาผลผลิตทางการเกษตรของประเทศ เป็นเรื่องที่มีความสำคัญ เนื่องจากเป็นอาหารของประชากรภายในประเทศแล้ว ยังสามารถส่งออกเพื่อนำเงินตราเข้าประเทศทำให้ประเทศมีรายได้ การพัฒนาผลผลิตทางการเกษตรสามารถดำเนินการในหลายรูปแบบ เช่น การขยายกิจการเกษตรโดยซื้อที่ดินเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร เพิ่มแรงงาน เพิ่มเครื่องมือการผลิต เป็นต้น ในการพัฒนาการเกษตรจะประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่ง ได้แก่ "สินเชื่อเพื่อการเกษตร" โดยที่สินเชื่อเพื่อการเกษตรจะเป็นปัจจัยเร่งให้การพัฒนาทางการเกษตรเป็นไปอย่างรวดเร็ว ทันและเพียงพอต่อความต้องการของผู้บริโภค (เทียนชัย รัตนติลก, 2533 : 1) อีกทั้งยังเป็นสิ่งที่จะช่วยขยายและรักษาระดับของการผลิต เพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตทางการเกษตร และการใช้เทคโนโลยีหรือการเกษตรแผนใหม่ของการเกษตรกร (ทองโรจน์ อ่อนจันทร์, 2526 : 1 - 9)

เกษตรกรไทยรู้จักและใช้สินเชื่อหรือเงินกู้มานาน ชูศักดิ์ หิมะทองคำ, (2525 : 2) ได้รายงานไว้ว่า ในปี พ.ศ. 2506 ธนาคารกรุงเทพ จำกัด ได้จัดตั้งหน่วยงานสินเชื่อเพื่อการเกษตรขึ้น โดยมีเจตนาจะช่วยเหลือเกษตรกรในการลงทุนด้านการเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ให้เกิดประสิทธิภาพสูงควบคู่ไปกับการติดตาม และให้ความรู้ด้านการจัดการและเทคโนโลยีที่ทันสมัย ซึ่งนับว่าเป็นธนาคารพาณิชย์แห่งแรกของประเทศไทยที่จัดให้มีการบริการสินเชื่อเพื่อการเกษตรขึ้น และยังได้พัฒนาระบบงานให้ก้าวหน้าโดยตลอด

ในปี พ.ศ. 2509 รัฐบาลได้จัดตั้งธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรในด้านสินเชื่อ ทั้งนี้เพราะสถาบันการเงินระบบอื่น ๆ ไม่สามารถตอบสนองสินเชื่อแก่เกษตรกรได้อย่างเพียงพอ อีกทั้งยังเป็นสินเชื่อที่มีดอกเบี้ยในราคาสูง

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) ได้จัดตั้งสาขาของธนาคารขึ้นทั่วประเทศ จากสถิติ ณ วันที่ 31 มีนาคม 2536 พบว่า ธกส.มีจำนวนสาขาทั้งสิ้น 268 สาขา และให้บริการสินเชื่อแก่เกษตรกร จำนวน 3.6 ล้านครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 70 ของครัวเรือนเกษตรกรทั้งประเทศโดยจำแนกเป็นเกษตรกรลูกค้าโดยตรง 2.6 ล้านครัวเรือน สมาชิกสหกรณ์การเกษตรจำนวน 1.02 ล้านครัวเรือน และกลุ่มเกษตรกรจำนวน 7 แสนครัวเรือน สำหรับสินเชื่อที่จ่ายระหว่างปี พ.ศ. 2535 เท่ากับ 68,801 ล้านบาท (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร, 2536 : 38-39) รูปแบบของการให้สินเชื่อได้ขยายการดำเนินงานในรูปของโครงการเกษตรครบวงจรและโครงการส่งเสริมอุตสาหกรรมเกษตรในครัวเรือน ทั้งนี้เพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรลูกค้าใช้วิธีการผลิตสมัยใหม่ในการเพิ่มผลผลิต และปรับปรุงคุณภาพผลผลิต ตลอดจนนำผลผลิตทางการเกษตรไปแปรรูปซึ่งมีตลาดที่แน่นอนรองรับ นอกจากนี้ยังได้เน้นการให้สินเชื่อแก่เกษตรกรรายย่อยตามนโยบายของรัฐบาลอีกด้วย

สำหรับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรสาขาเชียงใหม่ หน่วยอำเภอสารภี ได้เปิดดำเนินงานเมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2512 และ ณ วันที่ 31 มีนาคม 2535 ได้ให้บริการสินเชื่อแก่เกษตรกร จำนวนทั้งสิ้น 2,378 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 13.65 ของเกษตรกรทั้งจังหวัด โดยปริมาณสินเชื่อที่จ่ายระหว่างปี ณ วันที่ 31 มีนาคม 2536 เท่ากับ 1,125.9 ล้านบาท (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรสาขาเชียงใหม่ หน่วยอำเภอสารภี 2535 ไม่ระบุหน้า)

ปัญหาการวิจัย

(Research Problem)

ธนาคารเป็นสถาบันการเงินที่ได้บริการสินเชื่อให้แก่ลูกค้าธนาคาร ไม่ว่าจะเป็นธนาคารของรัฐบาลหรือธนาคารของเอกชน ย่อมมีปัญหาเกิดขึ้น เกี่ยวกับหนี้เงินกู้ค้างชำระของลูกค้าอยู่ไม่มากนักน้อย ซึ่งขึ้นอยู่กับประเภทของสินเชื่อนั้น ๆ จากการให้บริการสินเชื่อแก่เกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาเชียงใหม่ หน่วยอำเภอสารภี ในอดีตจนถึงปัจจุบันนั้น พบว่ามีเกษตรกรลูกค้าธนาคารบางส่วนที่ไม่สามารถ

ชำระคืนเงินกู้ได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด ซึ่งเป็นข้อมูลจากการปิดบัญชีเมื่อ วันที่ 31 มีนาคม 2536 (เป็นปีดำเนินงานของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร 2535 ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2535 ถึง 31 มีนาคม 2536) ซึ่งเป็นจำนวนเงินกู้ที่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาเชียงใหม่ให้บริการเงินกู้สำหรับเกษตรกรลูกค้าธนาคารที่มีปัญหาไม่สามารถชำระเงินกู้ตามระยะเวลาที่ธนาคารกำหนดคือตั้งแต่ วันที่ 1 พฤศจิกายน 2512 ถึง 31 มีนาคม 2535 นั้นมีจำนวนทั้งสิ้น 45 ราย คิดเป็นจำนวนสัญญา 73 สัญญา เป็นจำนวนเงิน 1.59 ล้านบาท (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาเชียงใหม่ หน่วยอำเภอสารภี, 2536 : ไม่ระบุหน้า)

ปัญหาการค้างชำระเงินกู้ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าเกษตรกรลูกค้าธนาคารบางส่วนต้องมีการะที่ตึงเครียดกับหนี้สิน ซึ่งไม่อาจปลดปล่อยได้ง่าย อันเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความวิตกกังวลและท้อถอย ทำให้การดำเนินอาชีพไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ในส่วนของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรก็มีปัญหาเกี่ยวกับการใช้เวลา และเจ้าหน้าที่ไปติดต่อทวงถามหนี้เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งนับว่าเป็นสาเหตุให้การขยายปริมาณหนี้เชื่อให้กับเกษตรกรลูกค้าธนาคารรายอื่น ๆ ที่ประสงค์ใช้บริการเงินกู้ธนาคารไม่สามารถดำเนินการต่อไปได้ ทำให้เกษตรกรเหล่านั้นต้องประสบกับปัญหาการขาดเงินลงทุนโดยทั่วไป ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้ก็เพื่อได้มาซึ่งคำตอบในคำถามดังต่อไปนี้

1. เกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ที่ค้างชำระสินเชื่อสาขาเชียงใหม่ หน่วยอำเภอสารภี มีลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมเป็นอย่างไร

2. เกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ที่ค้างชำระสินเชื่อมีปัญหาอะไรบ้างในการชำระคืนเงินกู้ให้กับธนาคาร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Objectives of the Study)

การวิจัยเรื่องลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกรลูกค้าธนาคารที่ค้างชำระสินเชื่อเพื่อการเกษตร กรณีศึกษา ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาเชียงใหม่ หน่วยอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ได้กำหนดวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อทราบถึงลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคมของเกษตรกรลูกค้าธนาคารที่ค้างชำระสินเชื่อของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาเชียงใหม่ หน่วยอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาถึงปัญหาการชำระคืนเงินกู้ของเกษตรกรลูกค้า ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาเชียงใหม่ หน่วยอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่
3. เพื่อทราบข้อเสนอแนะของลูกค้าเกี่ยวกับแนวทางในการแก้ปัญหาการชำระคืนเงินกู้ของเกษตรกรลูกค้าธนาคารให้แก่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ (Expected Results)

ผลการวิจัยเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรลูกค้าธนาคารที่ค้างชำระสินเชื่อเพื่อการเกษตรของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาเชียงใหม่ หน่วยอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ครั้งนี้คาดว่าจะได้เป็นประโยชน์ต่อบุคคลและหน่วยงานต่าง ๆ ดังนี้คือ

1. ผลการวิจัยเป็นประโยชน์โดยตรงแก่ผู้บริหารของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาเชียงใหม่ หน่วยอำเภอสารภี ในการนำมาปรับปรุงแผนงานและยุทธวิธีในการดำเนินงาน รวมทั้งใช้สำหรับหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาการค้างชำระเงินกู้ของเกษตรกรลูกค้าธนาคาร

2. ผลการวิจัยในครั้งนี้เป็นแนวทางที่เสนอแนะแก่ผู้บริหารของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรสาขาเชียงใหม่ในการกำหนดนโยบายและแนวทางการดำเนินงานพัฒนาเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เพื่อนำมาปรับปรุงและกำหนดยุทธวิธีในการดำเนินงานวางนโยบาย และแผนของการให้บริการสินเชื่อเพื่อการเกษตรของธนาคารให้มีประสิทธิภาพต่อไป

3. เป็นข้อมูลสำหรับนักศึกษา และผู้สนใจศึกษาเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม ของเกษตรกรลูกค้าธนาคารที่ค้างชำระสินเชื่อเพื่อการเกษตร สาขาเชียงใหม่ หน่วยอำเภอสารภี เพื่อประกอบการค้นคว้าและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของเกษตรกรลูกค้าธนาคารที่ค้างชำระสินเชื่อการเกษตร อันจะก่อให้เกิดแนวคิดในการพัฒนาเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรต่อไป

ขอบเขตในการวิจัย

(Scope of the Study)

การวิจัยครั้งนี้มี ขอบเขตของการวิจัยดังนี้คือ

1. ผู้ให้ข้อมูลคือ เกษตรกรลูกค้าธนาคารที่มีหนี้เงินกู้ค้างชำระคงเหลือในอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 45 คน นับตั้งแต่ธนาคารได้เปิดดำเนินการบริการให้สินเชื่อแก่เกษตรกรลูกค้าธนาคาร วันที่ 1 พฤศจิกายน 2512 ถึง วันที่ 31 มีนาคม 2536

2. การศึกษาครั้งนี้เป็นข้อมูลที่ได้มาจากแบบสัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง ข้อมูลได้มาจากความทรงจำและความรู้สึกของเกษตรกรลูกค้าที่มีหนี้เงินกู้ค้างชำระคงเหลือจำนวนทั้งสิ้น 45 คนในระหว่างเดือนพฤษภาคม ถึง มิถุนายน พ.ศ. 2536 เท่านั้น

นิยามศัพท์ทั่วไป

(Definition of Terms)

เกษตรกรลูกค้า ในการวิจัยครั้งนี้หมายถึง เกษตรกรที่เป็นลูกค้าของธนาคาร
เพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาเชียงใหม่ หน่วยอำเภอสารภี ที่ค้างชำระหนี้
เงินกู้ตามกำหนดเวลา ซึ่งเป็นข้อมูลจากการปิดบัญชีเมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2536 จำนวน
45 คน

กองห้องสมุด
มหาวิทยาลัยแม่โจ้

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

(REVIEW OF RELATED LITERATURE)

การวิจัยเรื่อง ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกรลูกค้าธนาคารที่ค้างชำระสินเชื่อเพื่อการเกษตร กรณีศึกษาธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรสาขาเชียงใหม่ หน่วยอำเภอสารภี ในส่วนของการตรวจเอกสารผู้วิจัยได้เสนอเนื้อหาเกี่ยวกับแนวความคิดและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ศึกษา และเพื่อให้เกิดความกระจ่างถึงปัญหาการวิจัย สามารถวางแผนและออกแบบการวิจัยให้ถูกต้อง จึงสรุปแยกตรวจเอกสารเป็นข้อ ๆ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์และเป้าหมายของการให้สินเชื่อเพื่อการเกษตรของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
2. คุณสมบัติ หลักประกัน การพิจารณาเงินกู้ของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
3. ปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นหนี้เงินกู้ค้างชำระของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

1. วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของการให้สินเชื่อเพื่อการเกษตรของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (objectives and targets for providing agricultural loans of Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives)

1.1 วัตถุประสงค์ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร มีวัตถุประสงค์ให้ความช่วยเหลือทางการเงิน เพื่อส่งเสริมอาชีพหรือการดำเนินงานของเกษตรกร กลุ่มเกษตรกร หรือสหกรณ์การเกษตร

เพื่อบรรลุมัตถุประสงค์ดังกล่าว ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ให้ดำเนินการให้กู้เงินแก่เกษตรกร 3 ทาง ด้วยกันคือ

1. ให้กู้เงินแก่เกษตรกร ซึ่งเป็นลูกค้าของธนาคารโดยตรง
2. ให้กู้เงินแก่สหกรณ์การเกษตร
3. ให้กู้เงินแก่กลุ่มเกษตรกร

ต่อมาได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เมื่อปี 2525 ส่งผลให้ธนาคารสามารถดำเนินงานได้กว้างขวางยิ่งขึ้น กล่าวคือ สามารถให้เงินกู้แก่นิติบุคคลที่มีวัตถุประสงค์ในการประกอบกิจการทางการเกษตร ให้กู้เงินแก่ผู้ฝากเงินภายในวงเงินที่ฝากไว้กับธนาคาร โดยใช้เงินฝากเป็นประกัน และให้เงินกู้แก่ผู้ที่ประกอบอาชีพการเกษตรอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการธนาคารกำหนด นอกเหนือไปจากเกษตรกรตามความหมายที่พระราชบัญญัติธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรกำหนดไว้ (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร, 2529 : 7)

พิชิต ธาณี (2530 : 71-72) กล่าวว่า ในอดีตที่ผ่านมา ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร มีวัตถุประสงค์ที่ให้ความช่วยเหลือเกษตรกรขนาดเล็กเพื่อพ้นจากการถูกขูดรีดจากนายทุนเงินกู้ เพื่อให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ดังกล่าวนี้ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร คิดดอกเบี้ยเงินกู้จากเกษตรกรลูกค้าธนาคารในอัตราต่ำคือ คิดจากเกษตรกรที่กู้เงินธนาคารอัตราร้อยละ 12 ต่อปี และปัจจุบันได้เพิ่มเป็นร้อยละ 12.5 ต่อปี (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร, 2535 : ไม่ระบุหน้า) และวัตถุประสงค์ที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งในการช่วยเหลือเกษตรกรก็คือ ต้องช่วยเพิ่มผลผลิต และรายได้ของเกษตรกรให้สูงขึ้น การให้สินเชื่อด้านการเงินอย่างเดียวไม่สามารถบรรลุมัตถุประสงค์นี้ได้ การให้สินเชื่อควรเชื่อมโยงกับตลาด วัสดุการเกษตรและการบริการส่งเสริมการเกษตรด้วย

1.2 เป้าหมายของการให้สินเชื่อเพื่อการเกษตรของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สำหรับปีบัญชี 2535

ปีบัญชี 2535 ทางธนาคารได้กำหนดเป้าหมายไว้ดังนี้คือ (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร, 2535 : 54)

1.2.1 ขยายการให้บริการสินเชื่อการเกษตร ทั้งที่ให้แก่เกษตรกรรายคน และที่ผ่านสถาบันเกษตรกร โดยเร่งรัดการให้ความช่วยเหลือสินเชื่อภายใต้เงื่อนไขปกติ และเงื่อนไขผ่อนปรนแก่เกษตรกรชั้นเล็กและสถาบันเกษตรกรให้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะเกษตรกรชั้นเล็กและยากจนที่ยังไม่ได้รับบริการสินเชื่อจากสถาบันการเงินใด เพื่อให้ได้รับเงินทุนเพียงพอแก่การประกอบอาชีพ โดยมีเป้าหมายที่จะรับครัวเรือนเกษตรกรเข้าเป็นลูกค้าเพิ่มขึ้นประมาณ 317,000 ครัวเรือน และมีเป้าหมายการจ่ายเงินกู้ทั้งสิ้นประมาณ 62,550 ล้านบาท ในจำนวนนี้เป็นเป้าหมายการรับเกษตรกรชั้นเล็กและยากจนเข้าเป็นลูกค้าเพิ่มขึ้นประมาณ 125,000 ครัวเรือน และกำหนดการจ่ายเงินกู้ส่วนนี้ไว้ประมาณ 1,000 ล้านบาท นอกจากนั้นจะเปิดสาขาระดับอำเภอ และระดับจังหวัดขึ้นอีก 60 สาขา

1.2.2 ร่วมมือและประสานงานกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในการจัดทำโครงการสินเชื่อภายใต้เงื่อนไขผ่อนปรนให้กับเกษตรกรชั้นเล็กและยากจนให้มากยิ่งขึ้น รวมถึงการให้สินเชื่อแก่เกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติต่อเนื่องจากปีที่ผ่านมา และการรับจำนำผลผลิตการเกษตรตามนโยบายการยกระดับราคาสินค้าเกษตรของรัฐบาล

1.2.3 ร่วมมือและประสานการปฏิบัติงานอย่างใกล้ชิดกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในการสนับสนุนสินเชื่อเกษตรกรภายใต้ "แผนฟื้นฟูการเกษตร" และ "แผนการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิรูปที่ดิน" ตามมติคณะรัฐมนตรีที่อนุมัติให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์นำเงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร จำนวน 3,000 ล้านบาท นำฝากไว้กับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

1.2.4 ประสานงานกับกรมส่งเสริมสหกรณ์ ในการขยายการให้สินเชื่อผ่านระบบสหกรณ์การเกษตรให้มากยิ่งขึ้น ควบคู่ไปกับธนาคารพัฒนาธุรกิจการตลาดและการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานของสหกรณ์ให้เกิดความเข้มแข็งยิ่งขึ้น

1.2.5 จัดหาเงินทุนที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำทดแทนเงินทุนที่มีอัตราดอกเบี้ยสูง โดยการออกพันธบัตรเพื่อทดแทนเงินฝากจากธนาคารพาณิชย์ที่มีอัตราดอกเบี้ยสูงกว่า ซึ่ง เป็นผลสืบเนื่องมาจากนโยบายการผ่อนคลายสินเชื่อสู่ชนบทของธนาคารแห่งประเทศไทยที่มี ต่อธนาคารพาณิชย์ นอกจากนี้ขอเพิ่มทุนเรือนหุ้นจากรัฐบาลเพื่อให้มีเงินทุนต้นทุนต่ำเพียงพอ กับปริมาณสินเชื่อที่ขยายตัวออกไป อย่างไรก็ตามในด้านเงินฝากจากประชาชนทั่วไปก็จะ ระดมให้มากขึ้น โดยเฉพาะเงินออมในชนบท

1.2.6 ควบคุมดูแลการลงทุนในทรัพย์สินและการใช้จ่ายเงินให้เหมาะสมและ ประหยัด โดยเฉพาะค่าใช้จ่ายดำเนินงานควบคุมให้อยู่ในระดับไม่เกินร้อยละ 4.50 ของ ต้นเงินกู้คงเป็นหนี้ถัวเฉลี่ยตลอดทั้งปี

2. คุณสมบัติ หลักประกัน การพิจารณาเงินกู้ของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตร (qualifications, guaranteed evidence, consideration of the people who need loans from Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives)

2.1 การให้กู้เงินแก่เกษตรกรรายคน

เกษตรกรผู้ขอเงินกู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ต้องเป็นเกษตรกรลูกค้าของธนาคาร โดยการขอขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้า ซึ่งในการขอขึ้น ทะเบียนดังกล่าว เกษตรกรไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมใด ๆ ทั้งสิ้น เพียงแต่ไปแจ้งความ ประสงค์ต่อพนักงานสินเชื่อของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ที่สาขา หรือหน่วยอำเภอซึ่งตั้งอยู่ในท้องที่ที่เกษตรกรผู้นั้นอาศัยอยู่ พนักงานสินเชื่อของธนาคาร เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือและแนะนำวิธีการต่าง ๆ ในการเข้าเป็นลูกค้าทุกประการ ส่วน การจัดสรรเงินกู้ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรนั้น อัมมาร สยามวาลา (2534 : 55 - 56) ได้สรุปว่า ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร นิยม จัดสรรให้เงินกู้แก่เกษตรกรลูกค้าโดยตรงมากกว่าสถาบันเกษตรกรที่ทางราชการจัดตั้งขึ้น เช่นในปี 2529 จำนวนเกษตรกรทั้งหมด 2.34 ล้านครัวเรือน ที่ได้รับเงินกู้จากธนาคาร

เพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรจำแนกเป็นการให้เงินกู้แก่เกษตรกรโดยตรง 1.47 ล้านครัวเรือน ให้เงินกู้ผ่านสถาบันเกษตรกร 0.88 ล้านครัวเรือน เพราะว่าประการที่ 1 ช่วยกระจายภาระการเสี่ยง หากเกษตรกรลูกค้านาคารรายใดรายหนึ่งปิดตัวไม่ชำระหนี้สมาชิกในกลุ่มต้องช่วยกันเร่งรัด หรือท้ายที่สุดร่วมกันชำระหนี้แทน มิฉะนั้นทั้งกลุ่มอาจจะไม่ได้รับจัดสรรสินเชื่อในงวดต่อไป ประการที่ 2 ประหยัดต้นทุนการดำเนินงานของธนาคาร เพราะภายในกลุ่มมีการตรวจสอบการใช้สินเชื่อซึ่งกันและกัน ซึ่งช่วยให้อัตราการชำระคืนสูงขึ้นและอัตราหนี้สูญลดลง การลดต้นทุนนี้เท่ากับว่าการรวมกลุ่มมีการประหยัดจากขนาด (economics of scale) ประการที่ 3 ก่อให้เกิดวินัยในการกู้เงิน เพราะมีการควบคุมกันเอง ระหว่างสมาชิก ภายในกลุ่ม สมาชิกทุกคนที่เป็นลูกค้านาคารภายในกลุ่มมีส่วนได้ส่วนเสียร่วมกัน การใช้แรงบีบของกลุ่มก่อให้เกิดความพร้อมเพียง

จากปัจจัยดังกล่าวข้างต้นให้กลุ่มลูกค้านาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรสามารถชำระคืนเงินกู้ได้ดีกว่ากลุ่มสมาชิกของสถาบันเกษตรกรที่ทางราชการรับผิดชอบอยู่

2.2 คุณสมบัติของผู้ที่จะเข้าเป็นเกษตรกรลูกค้านาคาร

เกษตรกรผู้ที่จะเข้าเป็นเกษตรกรลูกค้านาคารและขอกู้เงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรจะต้องมีคุณสมบัติดังนี้

1. เป็นผู้มีสัญชาติไทย
2. มีอายุไม่ต่ำกว่า 20 ปี
3. เป็นผู้มิอาชีพทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ ทำการประมง เลี้ยงไหม และสาวไหม ทำนาเกลือ ปลูกกล้วยไม้หรือไม้ดอก ปลูกไม้สน ปลูกสวนป่า เลี้ยงผึ้ง เลี้ยงกุ้ง เพาะเห็ด หรือทำอาชีพการเกษตรอื่นตามที่ธนาคารกำหนด
4. มีความชำนาญหรือได้รับการฝึกอบรมในการเกษตรมาแล้วพอสมควร
5. มีถิ่นที่อยู่และประกอบกิจการเกษตรในท้องถิ่นดำเนินงานของสาขามาแล้วไม่ต่ำกว่าหนึ่งปี

6. ต้องเป็นผู้ที่ก่อให้เกิดผลิตผลการเกษตรเพื่อขายในปีหนึ่ง ๆ เป็นมูลค่าพอสมควร
7. เป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริต มีชื่อเสียงดี ชยันตเข้มแข็งในการประกอบอาชีพ และรู้จักประหยัด
8. ไม่เป็นคนวิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
9. ไม่เป็นบุคคลล้มละลายหรือมีหนี้สินล้นพ้นตัว
10. ไม่เคยถูกให้ออกจากการเป็นลูกค้าของธนาคาร

2.3 กลุ่มลูกค้านาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

กลุ่มลูกค้า หมายถึง กลุ่มของเกษตรกรผู้ซึ่งได้ขอขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้าของธนาคาร โดยลูกค้าเหล่านั้นตั้งบ้านเรือนอยู่ใกล้เคียงกัน รู้จักคุ้นเคยกัน และรู้งานการเกษตรของกันและกันเป็นอย่างดี ซึ่งกลุ่มลูกค้ากลุ่มหนึ่ง ๆ ต้องมีเกษตรกรจำนวนตั้งแต่ 5 คนขึ้นไปสมัครใจเข้าร่วมกลุ่มกัน โดยมีความประสงค์ที่ต้องการกู้เงินจากธนาคารเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายและค่าลงทุนในการประกอบอาชีพการเกษตร โดยใช้หลักประกันรับรองเป็นลูกหนี้ร่วมกันหรือค้ำประกันซึ่งกันและกัน

ในแต่ละกลุ่มลูกค้าได้พิจารณาคัดเลือกลูกค้าในกลุ่มของตนคนใดคนหนึ่งเป็นหัวหน้ากลุ่มลูกค้า ซึ่งผู้ที่เป็นหัวหน้ากลุ่มลูกค้า นั้นต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในกิจการของธนาคาร ยินยอมเสียสละเวลาและอุทิศตนเพื่อเป็นผู้ประสานงานระหว่างธนาคารและกลุ่มลูกค้า

2.4 หลักประกันเงินกู้

การให้ลูกค้าธนาคารกู้เงินตามประเภทเงินกู้ต่าง ๆ นั้น ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (2529 : 17-18) ได้วางหลักเกณฑ์หลักประกันเงินกู้ อย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

2.4.1 เป็นลูกค้าในกลุ่มเดียวกันค้ำประกันซึ่งกันและกัน รับผิดชอบหนี้เงินกู้ธนาคารในการชำระเงินกู้ต่อธนาคาร

2.4.2 เป็นลูกค้าประจำธนาคาร หรือบุคคลอื่นซึ่งธนาคารพิจารณาเห็นสมควรเป็นผู้ค้ำประกันอย่างน้อย 2 คน

2.4.3 มีอสังหาริมทรัพย์ที่ไม่ได้จำนองต่อเจ้าหนี้อื่นจำนองเป็นประกัน โดยอสังหาริมทรัพย์นั้นมีราคาประเมินไม่น้อยกว่าสองเท่าของจำนวนเงินกู้

2.4.4 มีหลักทรัพย์รัฐบาลไทย หรือเงินฝากในธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรเป็นประกัน

2.5 การพิจารณาเงินกู้ให้แก่ลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

เกษตรกรที่เป็นลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรที่มีความประสงค์ขอกู้เงินจากธนาคารไปตามประเภทของเงินกู้ นั้น ธนาคารได้มีการพิจารณาเงินกู้ให้แก่ลูกค้าธนาคารดังต่อไปนี้

2.5.1 ประวัติของลูกค้า

ลูกค้าธนาคารมีลักษณะเป็นผู้มีร่างกายแข็งแรง ชยันต์แข็งในการประกอบอาชีพ ชื่อสัตย์ สุจริต เป็นที่เชื่อถือของธนาคาร หรือเป็นกลุ่มลูกค้าธนาคารค้ำประกัน เป็นผู้มีความประพฤติตามลูกค้าธนาคารกำหนดแล้ว ต้องมีรายการชำระหนี้ที่ผ่านมาดี เป็นที่เชื่อถือของธนาคาร

2.5.2 หลักประกันเงินกู้

ลูกค้าธนาคารมีหลักประกันเงินกู้ได้อย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้กับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในการขอกู้เงินตามประเภทเงินกู้คือ

1. เป็นลูกค้าประจำของธนาคารเดียวกัน คือบุคคลอื่นซึ่งธนาคารพิจารณาเห็นสมควรเป็นผู้ค้ำประกันอย่างน้อย 2 คน สามารถกู้เงินได้ในวงเงินไม่เกิน 50,000 บาท

2. มีอสังหาริมทรัพย์ที่ไม่ได้จำนองที่อื่น สามารถยื่นขอกู้เงินได้ไม่เกินร้อยละ 50 ของมูลค่าอสังหาริมทรัพย์ที่จำนอง
3. มีเงินฝากในธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สามารถ ขอกู้เงินได้ไม่เกินร้อยละ 80 ของเงินฝาก

2.5.3 พิจารณาจากรายได้ หรือการผลิต

ธนาคารพิจารณารายได้หรือการจำหน่ายผลผลิตจากการลงทุนของลูกค้านายธนาคาร ในการลงทุนจากเงินกู้ประเภทนั้น ๆ เช่น กู้เงินไปเพื่อเลี้ยงหมู ปลูกผัก ปลูกกล้วย ฯลฯ เมื่อจำหน่ายผลผลิตแล้ว วงเงินกู้ได้ไม่เกินร้อยละ 60 ของการผลิตของแต่ละประเภท

2.6 ประเภทเงินกู้ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

การให้ลูกค้านายธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สามารถจำแนกตามวัตถุประสงค์ แบ่งการใช้เงินกู้ได้เป็น 4 ประเภทดังนี้

ประเภทเงินกู้	กำหนดชำระคืน
1. เงินกู้เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานการเกษตร	
ก. เงินกู้ระยะสั้นเพื่อผลิตผลหลัก	ไม่เกิน 12 เดือน กรณีพิเศษไม่เกิน 18 เดือน
ข. เงินกู้ระยะสั้นเพื่อการอื่น	ไม่เกิน 12 เดือน กรณีพิเศษไม่เกิน 18 เดือน
2. เงินกู้เพื่อการลงทุนในทรัพย์สินการเกษตร	
ก. เงินกู้ระยะปานกลาง	ไม่เกิน 3 ปี กรณีพิเศษไม่เกิน 5 ปี
ข. เงินกู้ระยะยาวเพื่อการเกษตร	ไม่เกิน 15 ปี กรณีพิเศษไม่เกิน 20 ปี
3. เงินกู้เพื่อรอกการขยายผลผลิตผลการเกษตร	ไม่เกิน 6 เดือน

ประเภทเงินกู้

กำหนดชำระคืน

4. เงินกู้เพื่อชำระหนี้สินหรือได้ถอนหรือโอน

การเกษตร

ก. เงินกู้ระยะปานกลาง ไม่เกิน 3 ปี กรณีพิเศษไม่เกิน 5 ปี

ข. เงินกู้ระยะปานกลางพิเศษ

ประเภท 1

ไม่เกิน 6 ปี

ค. เงินกู้ระยะปานกลางพิเศษ

ประเภท 2

ไม่เกิน 6 ปี

ง. เงินกู้ระยะยาวเพื่อชำระหนี้สินเดิม ไม่เกิน 10 ปี กรณีพิเศษไม่เกิน 12 ปี

จ. เงินกู้ระยะยาวพิเศษ ไม่เกิน 15 ปี กรณีพิเศษไม่เกิน 20 ปี

1. เงินกู้เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการเกษตร ได้แก่ เงินกู้เพื่อเป็นค่าเมล็ดพันธุ์พืช ปุ๋ย ยาป้องกันกำจัดศัตรูพืชหรือสัตว์ อาหารสัตว์ วัสดุการเกษตรอย่างอื่น ๆ ค่าเครื่องมือการเกษตรค่าซ่อมแซมอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ในการเกษตร ค่าจ้างเกี่ยวกับการเกษตร ค่าใช้จ่ายในการเตรียมเพื่อขยายแปรรูปชำระด้วยเงินสด ค่าภาษีอากรเกี่ยวกับการเกษตร ค่าบริการต่าง ๆ เกี่ยวกับการเกษตร และค่าใช้จ่ายของครัวเรือนตามที่จำเป็น เป็นต้น โดยปกติผู้กู้ต้องชำระคืนเงินกู้ และดอกเบี้ยให้เสร็จภายในระยะเวลา 12 เดือน กรณีที่มีเหตุผลพิเศษไม่เกิน 18 เดือน ทั้งนี้นับแต่วันอนุมัติเงินกู้

สำหรับค่าใช้จ่ายของครัวเรือนตามที่จำเป็นให้รวมถึงค่าใช้จ่ายในการจัดทำบัตรสุขภาพของคนในครัวเรือน ตามโครงการบัตรสุขภาพของกระทรวงสาธารณสุข

อนึ่งเงินกู้เป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการเกษตรอาจเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า "เงินกู้ระยะสั้น"

เงินกู้เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการเกษตรหรือเงินกู้ระยะสั้น แบ่งได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้คือ

ก. เงินกู้ระยะสั้นเพื่อผลิตผลหลัก ได้แก่ เงินกู้เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการเกษตรอย่างเดียวหรือหลายอย่าง ซึ่งลูกค้าในกลุ่มลูกค้าเดียวกันทุกคนหรือเป็นส่วนใหญ่ ผลิตโดยลงมือทำร่วมกัน เก็บเกี่ยวในเวลาใกล้เคียงกัน ขายในเวลาไล่เลี่ยกัน และสามารถส่งชำระคืนเงินกู้ให้เสร็จในเวลาเดียวกันได้

ข. เงินกู้ระยะสั้นเพื่อการอื่น ได้แก่ เงินกู้เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานการผลิตการเกษตรอย่างเดียว หรือหลายอย่าง ซึ่งลูกค้าในกลุ่มลูกค้าเดียวกัน เพียงบางคนหรือเป็นส่วนน้อยเท่านั้นทำการผลิตและไม่จำเป็นต้องลงมือทำร่วมกันหรือเก็บเกี่ยวในเวลาใกล้เคียงกัน หรือขายในเวลาไล่เลี่ยกัน รวมทั้งไม่จำเป็นต้องส่งชำระเงินกู้ให้เสร็จสิ้นในเวลาเดียวกันด้วย

2. เงินกู้เพื่อการลงทุนในทรัพย์สินการเกษตร แบ่งตามระยะเวลาการชำระคืนเงินกู้เสร็จสิ้นได้ 2 ประเภท ดังนี้

ก. เงินกู้ระยะปานกลาง ได้แก่ เงินกู้เพื่อการบุกเบิกหรือจัดทำพื้นที่ดินใช้ในการเกษตรได้ ชื่อที่ดินการเกษตร สร้างหรือปรับปรุงแหล่งน้ำ คันคูน้ำ ประตูกักน้ำ และงานปรับปรุงที่ดินอย่างอื่น ทำสวน วางรูปประกอบการเกษตรขึ้นใหม่ เพื่อมีรายได้เพิ่มขึ้น ชื่อสัตว์ใช้งาน ชื่อหรือสร้างหรือปรับปรุงเครื่องมือขนาดใหญ่ เครื่องสูบน้ำ เครื่องจักรกล อุปกรณ์การขนส่งและอุปกรณ์อื่น ๆ เกี่ยวกับการเกษตร ชื่อหรือสร้างปรับปรุงบ้านเรือนและสิ่งปลูกสร้างอื่น ๆ เกี่ยวกับการเกษตร ลงทุนในการเลี้ยงปศุสัตว์ สัตว์ปีกหรือสัตว์น้ำ เป็นต้น โดยปกติผู้กู้ต้องชำระคืนต้นเงินกู้ และดอกเบี้ยเป็นรายงวด และชำระคืนให้เสร็จภายในระยะเวลา 3 ปี กรณีมีเหตุผลพิเศษไม่เกิน 5 ปี ทั้งนี้นับแต่วันอนุมัติเงินกู้

ข. เงินกู้ระยะยาวเพื่อการเกษตร ได้แก่ เงินกู้เพื่อการปรับปรุงทรัพยากรการเกษตร ซึ่งต้องใช้เวลานานกว่าจะได้ผลคุ้มค่าการลงทุน เช่น การปรับปรุงที่ดินเพื่อการผลิตการเกษตร ตลอดจนเพื่อเพิ่มผลผลิตหรือลดต้นทุนการผลิต การบุกเบิกหรือจัดทำพื้นที่ดินใช้ในการเกษตรได้ การปรับระดับพื้นที่ดิน การทำรั้ว การสร้างหรือปรับปรุงแหล่งน้ำ บ่อน้ำการจัดให้มีเครื่องสูบน้ำ การจัดระบบส่งน้ำ การระบายน้ำตลอดจนคันคูน้ำ ประตูกักน้ำ การผลิตการเกษตร ซึ่งใช้ระยะเวลากว่า 3 ปี จึงจะให้ผลคุ้มค่าการลงทุน เช่น การทำสวนไม้ผลยืนต้น การเลี้ยงไหมและสาวไหม การเพาะเลี้ยงกุ้งหรือสัตว์น้ำอื่น ๆ การเลี้ยงสัตว์ รวมทั้งการจัดให้มีหรือการปรับปรุงทุ่งหญ้าถาวร หรือระบบน้ำสำหรับสัตว์ การวางรูปประกอบการเกษตรขึ้นใหม่ เพื่อมีรายได้เพิ่มขึ้น การซื้อการสร้างหรือการปรับปรุงสินทรัพย์ประจำสำหรับการเก็บรักษา การแปรรูปการขายหรือ

การขนส่งผลิตผลการเกษตรซึ่งผู้กู้ผลิตขึ้น การซื้อ การสร้าง หรือการปรับปรุงสินทรัพย์ ประจำสำหรับการผลิตวัสดุ หรือบริการการเกษตรเพื่อประกอบการเกษตรของผู้กู้ การซื้อ ที่ดินการเกษตรเพิ่มเติมเพื่อมีรายได้เพียงพอแก่การครองชีพของครัวเรือนตามมาตรฐานอัน สมควร หรือเพียงพอแก่การดำเนินโครงการ ตลอดจนค่าใช้จ่ายอันจำเป็นเกี่ยวกับการจัด จ้างนองอสังหาริมทรัพย์ โดยปกติผู้กู้ต้องชำระคืนต้นเงินกู้และดอกเบี้ยเป็นรายงวด และ ชำระคืนให้เสร็จภายในระยะเวลา 15 ปี กรณีมีเหตุผลพิเศษไม่เกิน 20 ปี ทั้งนี้นับแต่วัน อนุมัติเงินกู้ธนาคารจะกำหนดให้มีระยะเวลาที่ผู้กู้ยังไม่ต้องชำระคืนต้นเงินกู้และดอกเบี้ยก็ ได้ตามที่เห็นสมควร แต่ไม่เกิน 5 ปี ทั้งนี้นับตั้งแต่วันอนุมัติเงินกู้

3. เงินกู้เพื่อรอการขายผลิตผลการเกษตร ได้แก่ เงินกู้ซึ่งผู้กู้ใช้ผลิตผลการ เกษตรเป็นประกันการชำระคืนต้นเงินกู้ ทั้งนี้เพื่อผู้กู้สามารถขายผลิตผลให้ได้ราคาดีขึ้น โดยไม่จำเป็นต้องขายผลิตผลในเวลาที่ขายยากและราคาตกต่ำโดยปกติผู้กู้ต้องชำระคืนเงิน กู้ให้เสร็จสิ้นภายในระยะเวลา 6 เดือน ทั้งนี้นับตั้งแต่วันอนุมัติเงินกู้

4. เงินกู้เพื่อชำระหนี้สินเดิมหรือไถ่ถอนหรือรับโอนคืนที่ดินการเกษตร แบ่ง ตามระยะเวลาการชำระคืนเงินกู้เสร็จสิ้นได้เป็น 5 ประเภท ดังนี้คือ

ก. เงินกู้ระยะปานกลาง ได้แก่ เงินกู้เพื่อชำระหนี้สินเดิมเกี่ยวกับการ เกษตรก่อนเป็นลูกค้ำธนาคาร โดยปกติผู้กู้ต้องชำระคืนเงินกู้และดอกเบี้ยเป็นรายงวด และ ชำระคืนให้เสร็จภายในระยะเวลา 3 ปี กรณีมีเหตุผลพิเศษไม่เกิน 5 ปี ทั้งนี้นับแต่วัน อนุมัติเงินกู้

ข. เงินกู้ระยะปานกลางพิเศษ ประเภท 1 ได้แก่ เงินกู้ซึ่งลูกค้ำผู้ได้รับความเสียหายอย่างร้ายแรง เนื่องจากภัยธรรมชาติหรือภัยพิบัติ ขอกู้จากธนาคารเพื่อชำระ หนี้เงินกู้ระยะสั้นเพื่อผลิตผลหลัก และหรือเงินกู้ระยะสั้นเพื่อการอื่นและหรือเงินกู้ระยะปาน กลางที่มีอยู่เดิมให้แก่ธนาคาร ชำระหนี้สินเดิมอันเกิดจากภัยธรรมชาติหรือภัยพิบัติให้แก่บุคคล ภายนอกและเพื่อปรับปรุงการประกอบการเกษตรของคนในทางที่จะได้ผลดีขึ้นโดยปกติผู้กู้ต้อง ชำระคืนต้นเงินกู้และดอกเบี้ยเป็นรายงวด และชำระคืนให้เสร็จภายในระยะเวลา 6 ปี ทั้งนี้นับตั้งแต่วันอนุมัติเงินกู้

ค. เงินกู้ระยะปานกลางพิเศษประเภท 2 ได้แก่ เงินกู้ซึ่งลูกค้านั่งหรือหลายคนขอกู้จากธนาคารเพื่อชำระหนี้เงินกู้ให้แก่ธนาคารแทนผู้กู้เดิมซึ่งตาย วิกจริตจากภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่และไม่มีใครรู้ว่า เป็นตายร้ายดีอย่างไร หรือมีเหตุอื่น ๆ ที่ทำให้ไม่อาจประกอบอาชีพได้ โดยปกติผู้กู้ต้องชำระคืนเงินกู้ และดอกเบี้ยเป็นรายงวด และชำระคืนให้เสร็จภายในระยะเวลา 6 ปี ทั้งนี้ นับแต่วันอนุมัติเงินกู้

ง. เงินกู้ระยะยาวเพื่อชำระหนี้สินเดิม ได้แก่ เงินกู้เพื่อชำระหนี้สินเดิมหรือเพื่อไถ่ถอนหรือรับโอนคืนที่ดินการเกษตร ซึ่งเดิมเป็นของบิดาหรือมารดาของตน ตลอดจนเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายดำเนินงานเกษตรในฤดูแรก การลงทุนในสินทรัพย์การเกษตรที่จำเป็น และค่าใช้จ่ายอันจำเป็นเกี่ยวกับการจัดจ้างของสหกรณ์การเกษตรควบไปด้วย โดยปกติผู้กู้ต้องชำระคืนเงินกู้และดอกเบี้ยเป็นรายงวด และชำระคืนให้เสร็จภายในระยะเวลา 10 ปี กรณีมีเหตุผลพิเศษไม่เกิน 12 ปี ทั้งนี้ นับแต่วันอนุมัติเงินกู้

จ. เงินกู้ระยะยาวพิเศษ ได้แก่ เงินกู้ซึ่งลูกค้านั่งหรือหลายคนขอกู้จากธนาคารเพื่อชำระหนี้เงินกู้ให้แก่ธนาคารแทนผู้กู้เดิมซึ่งตาย หรือมีเหตุอื่นที่ทำให้ไม่อาจดำเนินการตามโครงการหรือแผนงานได้ โดยปกติผู้กู้ต้องชำระคืนเงินกู้และดอกเบี้ยเป็นรายงวด และชำระคืนให้เสร็จภายในระยะเวลา 15 ปี กรณีที่มีเหตุผลพิเศษไม่เกิน 20 ปี ทั้งนี้ นับแต่วันอนุมัติเงินกู้ (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร, 2529 : ไม่ระบุหน้า)

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรเป็นสถาบันการเงินของรัฐเพียงแห่งเดียวที่ดำเนินการให้สินเชื่อแก่เกษตรกรและสถาบันเกษตรกร ปรากฏว่าในระยะที่ผ่านมาธนาคารแห่งนี้ได้ปล่อยสินเชื่อให้แก่เกษตรกรรายบุคคล สหกรณ์การเกษตร และกลุ่มเกษตรกรต่างๆ และในปี 2535 ธนาคารแห่งประเทศไทยได้กำหนดนโยบายสินเชื่อระยะยาวในช่วง 5 ปี ข้างหน้าคือในระหว่างปี 2535-2539 ให้ธนาคารพาณิชย์ทั้งระบบปล่อยสินเชื่อเพื่อการเกษตรร้อยละ 13 ของยอดเงินฝากเมื่อสิ้นปี ทั้งนี้ เพื่อให้ธนาคารพาณิชย์ได้รับทราบนโยบายที่แน่ชัดของธนาคารแห่งประเทศไทย และเป็นประโยชน์ต่อธนาคารพาณิชย์ในด้านการวางแผนระยะยาวในการขยายสินเชื่อได้อย่างถูกต้องและเกิดความคล่องตัวในการ

การบริหารเงินทุนเพิ่มขึ้นอีกด้วย โดยธนาคารพาณิชย์สามารถที่จะเลือกดำเนินการได้ 2 ลักษณะ คือ บริการให้สินเชื่อการเกษตรเอง หรือนำฝากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เพื่อเป็นทุนแก่ธนาคารในการขยายสินเชื่อเพื่อการเกษตร

การพัฒนาชนบทของประเทศไทยนั้น ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร มีบทบาทอย่างสำคัญในการให้สินเชื่อเพื่อการเกษตรแก่เกษตรกร มีทั้งขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็กทั่วประเทศ

จำลอง ไชยะทอง (2524 : 71-74) ระบุว่า เกษตรกรของประเทศไทย ส่วนใหญ่ยังต้องการสินเชื่อ ซึ่งแบ่งออกเป็นประเภทของสินเชื่อตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. สินเชื่อที่คิดดอกเบี้ยต่ำ เพื่อเอาไปแทนที่สินเชื่อมีดอกเบี้ยสูง เช่น เกษตรกรที่มีหนี้สินอยู่กับนายทุนเอกชน หรือพ่อค้าท้องถิ่นซึ่งมีกฎหมายรัดดอกเบี้ยในอัตราที่สูง หรือผู้ที่นำไปจำนองหรือขายฝากผู้อื่นเพื่อแก้ไขปัญหาการเงินเฉพาะหน้าก็ต้องหาแหล่งเงินกู้ใหม่ที่เกือบบอกเบี้ยย่อมเยากว่า เพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายหรือลดการเสี่ยงต่อการสูญเสียที่ดินแก่นายทุน

2. สินเชื่อเพื่อการผลิต เช่น เพื่อเอาไปซื้อวัสดุและอุปกรณ์การเกษตร เป็นค่าจ้างแรงงานหรือแม้แต่เอาไปซื้อเครื่องอุปโภคบริโภคประจำวันของเกษตรกรชั้นเล็กผู้ซึ่งไม่สามารถออมรายได้เพียงเล็กน้อยไว้ใช้จ่ายยังชีพไปได้จนถึงฤดูกาลที่ตนจะมีรายได้อีก

3. สินเชื่อเพื่อธุรกิจอันต่อเนื่องจากการเกษตร เช่น การผลิตอาหารสัตว์ การผลิตปุ๋ย การผลิตสารเคมีที่ใช้ในการกำจัดโรคและศัตรูพืชประเภทหนึ่งและการแปรรูปผลิตผลการเกษตรให้เป็นสินค้าสำเร็จรูป เช่น การทำอาหารกระป๋อง การสีข้าว การสกัดน้ำมันพืช การทำน้ำตาล อาหารสัตว์ ฯลฯ รวมทั้งกิจกรรมที่เกี่ยวกับคลังสินค้าและการเก็บรักษาผลิตผลการเกษตรอีกประเภทหนึ่ง

4. สินเชื่อเพื่อการลงทุนระยะยาว ซึ่งจะช่วยสร้างหรือขยายกำลังการผลิตหรือเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีในการผลิต เช่น การปลูกสร้างสวนยาง สวนผลไม้ การส่งเสริมกิจการโคเนื้อ ไก่เนื้อ การประมงชายฝั่งหรือประมงน้ำจืด การปลูกป่าไม้โตเร็วและโตช้า รวมทั้งการปรับปรุงกิจการเกษตรทั้งหลายที่มีอยู่เดิมให้มีประสิทธิภาพและกำลังการผลิตสูงขึ้นกว่าเดิม

ธนาคารแห่งประเทศไทย (2533 : 27) ได้รายงานว่า ความต้องการสินเชื่อหรือจำนวนหนี้สินของเกษตรกรมีความสัมพันธ์กับสภาพการเกษตรที่เป็นอยู่ กล่าวคือ ในสภาพการเกษตรที่มีลักษณะดั้งเดิมความต้องการสินเชื่อจะมีน้อย ต่อเมื่อสภาพการเกษตรมีลักษณะสมัยใหม่ขึ้นความต้องการสินเชื่อก็มีมากขึ้นเป็นลำดับใน พันธุม ดิษยมงคล (2526 : 1) ได้ผลสรุปในลักษณะเดียวกัน กล่าวคือ เมื่อขนาดของรายได้และขนาดฟาร์มใหญ่ขึ้นสัดส่วนของเกษตรกรที่กู้ยืมเงินก็เพิ่มขึ้นเช่นกัน และทองโรจน์ อ่อนจันทร์ (2526 : 27) ได้กล่าวว่า โดยทั่วไป ๆ แล้ว ขนาดของหนี้สินจะเพิ่มมากขึ้นตามขนาดของรายได้และขนาดของฟาร์ม

3. ปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นหนี้เงินกู้ค้างชำระของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (the factors effecting to the "over due loans of the customers of Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives)

การที่เกษตรกรลูกค้าไม่สามารถชำระคืนเงินกู้แก่ธนาคาร ตามกำหนดเวลาชำระคืนนั้น มีมูลเหตุแตกต่างกันมากมายหลายประการ ธนาคารได้สรุปมูลเหตุทำให้เงินกู้ค้างชำระของเกษตรกรลูกค้า ไว้ดังนี้ (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร, 2529 : ไม่ระบุหน้า)

3.1 มูลเหตุจากตัวเกษตรกรลูกค้าผู้กู้ ซึ่งได้แก่

3.1.1 เกษตรกรลูกค้าตาย

3.1.2 เกษตรกรลูกค้าวิกลจริต ทูพพลภาพ หรือป่วยเรื้อรัง จนเป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพการเกษตร

3.1.3 เกษตรกรลูกค้าเลิกประกอบอาชีพการเกษตร

3.1.4 เกษตรกรลูกค้าไปเสียจากภูมิลำเนาหรือย้ายถิ่นที่อยู่

3.1.5 เกษตรกรลูกค้าบวชแล้วไม่สึก

3.1.6 เกษตรกรลูกค้าต้องโทษจำคุก

3.1.7 เกษตรกรลูกค้ามีหนี้สินภายนอกมาก

3.1.8 เกษตรกรลูกค้าถูกศาลสั่งยึดทรัพย์สินขายทอดตลาดหรือมีคำสั่งพิทักษ์
เด็ดขาดหรือศาลพิพากษาให้เป็นบุคคลล้มละลาย

3.1.9 เกษตรกรลูกค้าโอนทรัพย์สินให้ผู้อื่น เช่น ที่ดิน บ้านเรือนที่อยู่
อาศัย เครื่องจักรกล และเครื่องมือการเกษตร

3.1.10 เกษตรกรลูกค้าให้ผู้อื่นกู้ยืมเงิน

3.1.11 เกษตรกรลูกค้าไม่ได้ใช้เงินกู้ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ หรือ
ใช้เงินกู้ผิดวัตถุประสงค์

3.1.12 เกษตรกรลูกค้ามีพฤติกรรมไม่ดี ชอบเล่นการพนัน ดิตยาเสพติด

3.1.13 เกษตรกรลูกค้ามีเจตนาบิดพลิ้วไม่ยอมชำระหนี้โดยไม่มีเหตุผล
สมควร เช่น เห็นลูกค้าอื่นไม่ชำระหนี้ก็ไม่ชำระหนี้บ้าง เป็นต้น

3.1.14 เกษตรกรลูกค้ามีค่าใช้จ่ายฉุกเฉินเกิดขึ้นในครัวเรือน เช่น
ต้องใช้จ่ายเงินในการรักษาพยาบาล เป็นต้น

3.1.15 เกษตรกรลูกค้าไม่พอใจพนักงานธนาคาร

3.2 มูลเหตุจากปัจจัยภายนอก ได้แก่

3.2.1 หลังจากทีเกษตรกรลูกค้ากู้เงินแล้วไม่สามารถดำเนินการผลิต
ได้เนื่องจาก

- 1) ถูกทางราชการเวนคืนที่ดิน
- 2) เจ้าของที่ดินไม่ให้เช่าที่ดิน

3.2.2 ผลผลิตของเกษตรกรลูกค้าได้รับความเสียหายเนื่องจากภัยธรรมชาติ
หรือภัยพิบัติคือ

- 1) ฝนแล้ง
- 2) น้ำท่วม
- 3) ลมพายุ หรือवादภัย
- 4) ศัตรูพืชหรือสัตว์รบกวน
- 5) เกิดโรคระบาด

- 6) ถูกไฟไหม้
- 7) ถูกโจรปล้น
- 8) ถูกกลั่นแกล้งทำลายผลผลิต

3.2.3 เกษตรกรลูกค้าขายผลผลิตไม่ได้หรือขายได้น้อยเนื่องจาก

- 1) ไม่สามารถขนไปขายได้
- 2) ไม่มีผู้รับซื้อ
- 3) ราคาตกต่ำ

3.2.4 ทรัพย์สินของเกษตรกรลูกค้าได้รับความเสียหายเนื่องจาก

- 1) ถูกไฟไหม้
- 2) ถูกโจรปล้น หรือถูกลักขโมย

3.2.5 ภัยสงคราม

3.3 มูลเหตุเกิดจากพนักงานธนาคาร ได้แก่

3.3.1 พนักงานธนาคารทุจริต โดยไม่อยู่ในความรับผิดชอบของธนาคาร

3.3.2 พนักงานธนาคารเบียดเบียนลูกค้า หรือกั๊กเงินของลูกค้า

3.3.3 พนักงานธนาคารประพฤติดนไม่เหมาะสม เช่น ใช้วาจาไม่สุภาพ เป็นต้น

3.3.4 เกษตรกรลูกค้าไม่ได้รับความสะดวกในการชำระหนี้เงินกู้

3.4 มูลเหตุอื่น ๆ

3.4.1 ลูกค้าไม่ได้รับหนังสือเตือนชำระหนี้จากธนาคาร

3.4.2 ลูกค้าได้รับวัสดุอุปกรณ์การเกษตรที่คุณภาพไม่ดี เช่น ปุ๋ยปลอม เป็นต้น

3.4.3 ลูกค้าเข้าโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบครบวงจร แต่โครงการล้มเหลว

3.4.4 ลูกค้าชำระหนี้เงินกู้แล้วไม่มั่นใจว่าจะกู้ได้ใหม่อีก

3.4.5 การประชาสัมพันธ์ของธนาคารมีน้อย

3.4.6 ธนาคารมีระเบียบขั้นตอนมากในการขอกู้เงินแต่ละครั้ง

พิชิต ธานี (2530 : 143 - 144) ได้กล่าวสรุปถึงมูลเหตุหนี้ค้ำชำระของลูกค้ำธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ว่า หนี้ค้ำชำระเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงได้ยากสำหรับลูกค้ำธนาคาร จนแทบจะกล่าวได้ว่า สินเชื่อการเกษตรกับหนี้ค้ำชำระเป็นของคู่กัน การที่จะไม่ให้มีหนี้ค้ำชำระเลย นับว่าเป็นที่กระทำได้ยากยิ่งและถ้าจะพยายามทำให้ได้แล้ว ก็หมายความว่า เราอาจจะขยายงานสินเชื่อออกไปไม่ได้มากมายและกว้างขวางอย่างทุกวันนี้ก็ได้ ประเด็นสำคัญที่สุดสำหรับการบริหารหนี้ค้ำชำระนั้นอยู่ตรงที่ว่าเราจะสามารถควบคุมหนี้ค้ำชำระให้อยู่ในระดับที่น่าพอใจได้อย่างไร การควบคุมหนี้ค้ำชำระให้ได้ผลนั้นมาจากมูลเหตุของลูกค้ำธนาคารได้โดยสรุปดังนี้

1. เกิดจากมีเหตุผิดปกติในส่วนตัวลูกค้ำ เช่น ลูกค้ำตาย ย้ายถิ่นที่อยู่ ติดคุก บวชไม่สึก ทพพลภาพ ป่วยเรื้อรัง เป็นต้น
2. ใช้เงินกู้ผิดวัตถุประสงค์
3. การผลิตได้รับความเสียหาย เนื่องจากภัยพิบัติ หรือธรรมชาติ
4. มีค่าใช้จ่ายฉุกเฉินขึ้นในครอบครัว เช่น ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล หรือคนในครัวเรือน เช่น ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร เป็นต้น
5. ราคาผลิตผลตกต่ำ
6. มีหนี้สินกับบุคคลภายนอกมาก
7. มีเจตนาบิดพลิ้ว
8. ถูกบุคคลภายนอกด่าเนินคดี และยึดทรัพย์สินขายทอดตลาด
9. ที่ดินที่ใช้การประกอบการเกษตรลดลง เพราะผู้ให้ใช้ไม่ให้เช่าที่ดิน หรือขาดแรงงานในครัวเรือน เป็นต้น

ภาคสรุป

(Overview)

นโยบายของรัฐบาลที่ผ่านมาทุกรัฐบาล มีเป้าหมายในการสร้างการอยู่ดีกินดีให้แก่เกษตรกร ซึ่งเป็นชุมชนส่วนใหญ่ของประเทศ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรเป็นสถาบันการเงินของรัฐเพียงแห่งเดียว ที่ดำเนินการให้สินเชื่อแก่เกษตรกร

และสถาบันเกษตรกรนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2509 จนถึงปัจจุบันธนาคารได้ปล่อยสินเชื่อให้แก่เกษตรกรรายคน ซึ่งเป็นลูกค้าของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรต่าง ๆ เพื่อให้เกษตรกรเหล่านั้นนำไปลงทุนด้านการเกษตร เพื่อพัฒนาความเป็นอยู่ของตนและครอบครัวให้ดีขึ้น นับได้ว่าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร มีบทบาทอย่างสำคัญยิ่งในการพัฒนาชนบทของประเทศ

ในการให้สินเชื่อเพื่อการเกษตรของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรนั้น ปัญหาที่สำคัญประการหนึ่งคือ ปัญหาหนี้เงินกู้ค้างชำระของเกษตรกรลูกค้า ซึ่งมีผลให้เงินทุนหมุนเวียนของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรลดลง และหากเกษตรกรลูกค้ามีหนี้เงินกู้ค้างชำระเป็นจำนวนมาก ก่อให้เกิดปัญหาในการดำเนินงานของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ได้

จากผลการตรวจเอกสารพอสรุปได้ว่า ปัจจัยการเป็นหนี้ค้างชำระเงินกู้ของลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร พบว่ามีปัจจัยดังนี้

- ปัจจัยที่เกิดปัญหาจากลูกค้าธนาคาร
- ปัจจัยที่เกิดปัญหาการจำหน่ายราคาผลผลิตการเกษตรขาดทุน
- ปัจจัยที่เกิดปัญหาจากเจ้าหน้าที่ของธนาคาร
- ปัจจัยที่เกิดปัญหาจากมูลเหตุอื่น ๆ

ผู้วิจัยได้นำผลการศึกษาจากการตรวจเอกสารใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ปัจจัยที่เป็นสาเหตุให้เกษตรกรลูกค้าธนาคารที่ไม่สามารถชำระเงินกู้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในระยะเวลาที่กำหนด ในอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

(RESEARCH METHODOLOGY)

การศึกษาลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม ของเกษตรกรปลูกข้าวนาการที่ค้างชำระสินเชื่อ : กรณีศึกษา ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาเชียงใหม่ หน่วยอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ได้มีการกำหนดวิธีวิจัยไว้ดังนี้

สถานที่ดำเนินการวิจัย

(Locale of the Study)

การวิจัยครั้งนี้กำหนดให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาเชียงใหม่ หน่วยอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ เป็นสถานที่ดำเนินการวิจัยด้วยเหตุผลดังนี้คือ

1. เนื่องจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร มีเกษตรกรลูกค้าธนาคารที่กู้เงินธนาคารเพื่อนำไปใช้ในการประกอบอาชีพเกษตรกระจายอยู่ทั่วทั้ง 12 ตำบล ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปปรับปรุงระบบการให้สินเชื่อของธนาคารได้อย่างดียิ่ง เพื่อพัฒนาการดำเนินงานของธนาคารให้ประสบผลสำเร็จต่อไป

2. ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาเชียงใหม่ หน่วยอำเภอสารภี มีการดำเนินงานและระบบการให้สินเชื่อแก่สมาชิกกลุ่มเกษตรกรปลูกข้าวนาการ ซึ่งธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรหน่วยอื่นในจังหวัดเชียงใหม่มีกฏปฏิบัติเช่นเดียวกัน ดังนั้นข้อมูลที่ได้จากการวิจัยสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับธนาคารหน่วยอื่นในจังหวัดเชียงใหม่ได้

ผู้ให้ข้อมูล
(The Respondents)

ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้คือ เกษตรกรลูกค้านาคารที่ไม่สามารถชำระคืนเงินกู้ให้แก่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรได้ตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2512 ถึงวันสิ้นสุดปีบัญชีของธนาคารวันที่ 31 มีนาคม 2536 โดยเป็นลูกค้าของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาเชียงใหม่ หน่วยอำเภอสารภี จำนวน 45 คน ดังนั้นผู้วิจัยจึงศึกษาจากจำนวนประชากรทั้งหมดโดยไม่มีการสุ่มตัวอย่าง ทั้งนี้เนื่องจากประชากรมีจำนวนน้อย และอยู่ในวิสัยที่จะศึกษาข้อมูลได้ทุกหน่วย จึงควรเก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมด เพื่อความถูกต้องแม่นยำ (นำชัย ทนผล, 2531 : 52)

ตาราง 1 จำนวนผู้ให้ข้อมูลเกษตรกรลูกค้านาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาเชียงใหม่ หน่วยอำเภอสารภี ที่ไม่สามารถชำระเงินได้ตามระยะเวลาที่กำหนดได้ ตั้งแต่ 1 พฤศจิกายน 2512 ถึง 31 มีนาคม 2536

ลำดับ ที่	รหัส	ตำบล	จำนวน ลูกค้า ธนาคาร	ทำสัญญา กู้เงิน/ ราย	จำนวนเงิน ค้างชำระ	ดอกเบี้ย	รวม
1	03	ชมภู	2	4	74,000.00	23,138.00	97,138.00
2	04	ไชยสถาน	1	2	36,895.00	17,012.50	53,907.50
3	05	ป่าบง	1	1	2,500.00	7,445.00	9,945.00
4	06	สันทราย	19	30	371,462.00	285,271.75	656,733.75
5	07	ท่ากว้าง	2	2	38,078.00	1.00	38,079.00
6	08	ดอนแก้ว	3	3	169,648.00	19,582.75	189,230.75
7	11	ข้าวเมง	17	30	325,417.00	221,520.50	546,937.50
		รวม	45	73	1,018,000.00	573,971.50	1,591,971.50

ที่มา : ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาเชียงใหม่ หน่วยอำเภอสารภี

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล
(The Research Instrument)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือแบบสัมภาษณ์ ซึ่งประกอบด้วยคำถามที่มีลักษณะแบบปลายเปิด (open - ended question) และคำถามแบบปลายปิด (close - ended question) ซึ่งผู้วิจัยได้เรียบเรียงจากการศึกษาแนวคิณผลงานวิจัยจากการตรวจเอกสารตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอน 1 การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเพศ อายุ การศึกษา สถานภาพการสมรส ระยะเวลาการเป็นลูกค้านาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ลักษณะการถือครองที่ดิน จำนวนพื้นที่ดิน และรายได้ทั้งในและนอกภาคการเกษตรของเกษตรกรลูกค้า

ตอน 2 การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาในการค้างชำระหนี้ของเกษตรกรลูกค้า

ตอน 3 ข้อเสนอแนะของเกษตรกรลูกค้าเกี่ยวกับแนวทางในการแก้ปัญหาการค้างชำระเงินกู้

นิยามศัพท์ปฏิบัติการ
(Operational Definitions)

ลักษณะส่วนบุคคล หมายถึง ลักษณะโดยทั่ว ๆ ไปที่แตกต่างกันระหว่างบุคคลของผู้ให้ข้อมูลได้แก่

อายุ หมายถึง จำนวนเป็นปีของเกษตรกรลูกค้าธนาคารผู้ให้ข้อมูลที่ตอบแบบสัมภาษณ์ตั้งแต่เกิดจนถึงเวลบบันทึกข้อมูล

ระดับการศึกษา หมายถึง คุณวุฒิทางการศึกษาสูงสุดของผู้ให้ข้อมูลที่ได้รับการศึกษาในระบบของรัฐหรือเอกชน

ลักษณะการถือครองที่ดิน หมายถึง จำนวนพื้นที่ทางเกษตรกรรมลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ที่มีเอกสารสิทธิ์ ไม่มีเอกสารสิทธิ์ จำนวนที่ดินเช่า และการทำฟรีในพื้นที่บุคคลอื่น

ระยะเวลาของการเป็นเกษตรกรรมลูกค้าธนาคาร หมายถึง จำนวนปีของการค้างชำระสินเชื่อเพื่อการเกษตรของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาเชียงใหม่ หน่วยอำเภอสารภี

ประเภทเงินกู้ หมายถึง จำนวนเงินกู้ที่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรทำสัญญากับเกษตรกรรมลูกค้าธนาคารกู้เพื่อใช้ในการประกอบอาชีพ ได้แก่ การใช้จ่ายในการลงทุนดำเนินงานการเกษตร การลงทุนในซื้อทรัพย์สินการเกษตร ค่าใช้จ่ายในการขยายผลผลิตผลการเกษตร การนำเงินไปชำระหนี้สินหรือไถ่ถอน หรือรับโอนคืนที่ดินการเกษตร

ความต้องการเงินกู้ หมายถึง เงินกู้ที่เกษตรกรรมลูกค้าปรารถนาที่จะกู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ได้แก่ สินเชื่อเกษตรกรรมที่ธนาคารคิดดอกเบี้ยต่ำ สินเชื่อเพื่อธุรกิจอื่นต่อเนื่องจากการเกษตร สินเชื่อเพื่อการลงทุนระยะยาว

ปัจจัยที่ทำให้เกิดหนี้ค้างชำระ หมายถึง มูลเหตุการเป็นหนี้เกษตรกรรมลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ได้แก่ จากตัวเกษตรกร จากปัจจัยภายนอกจากพนักงาน และมูลเหตุอื่น ๆ

สัญญาเงินกู้หนึ่ง, สองสัญญา หมายถึง จำนวนสัญญาเงินกู้แต่ละครั้งของเกษตรกรรมลูกค้าที่ทำสัญญาขอกู้เงินต่อธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ซึ่งมีเกษตรกรรมลูกค้าธนาคารกลุ่มเดียวกัน หลักทรัพย์และจำนวนเงินฝากธนาคาร ค้ำประกัน สัญญาเงินกู้แต่ละครั้งของการกู้เงิน

รายได้ หมายถึง จำนวนเงินรายได้ทั้งหมดเป็นจำนวนบาท ของครอบครัวเกษตรกรรมลูกค้าธนาคารในปี 2535

การทดสอบเครื่องมือวิจัย

(Pre-testing of the Research Instrument)

เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น ผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์ไปทดสอบความตรง (content validity) เพื่อให้แบบสัมภาษณ์ครอบคลุมเนื้อหาในการวิจัย โดยการประเมินผลจากคณะกรรมการที่ปรึกษาจำนวน 3 ท่าน และหัวหน้างานสินค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาเชียงใหม่ 1 ท่าน ดังที่สุภาพ วาตเขียน (2525 : 14) กล่าวไว้ว่า การตัดสินใจว่าเครื่องมือจะมีความตรงหรือไม่อาจจะกระทำได้โดยใช้ดุลยพินิจทางวิชาการของผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญจำนวนหนึ่งตรวจสอบพิจารณา เพื่อให้ผู้วิจัยแก้ไขตรงกับเนื้อหาที่ต้องการใช้เป็นเครื่องมือกับกลุ่มตัวอย่างของประชากรได้ จากนั้นนำแบบสัมภาษณ์ไปทดสอบหาความเป็นปรนัย (objectivity) โดยผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์ไปทดลองสัมภาษณ์เกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาเชียงใหม่ หน่วยอำเภอสันทราย จำนวน 10 คน จากนั้นนำข้อมูลมาตรวจสอบและแก้ไขส่วนที่ยังบกพร่อง

วิธีการรวบรวมข้อมูล

(Data Collection Procedures)

การรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1. ทำหนังสือขอความร่วมมือในการจัดเก็บข้อมูลจากสำนักงานบัณฑิตศึกษา สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ เพื่อขอความร่วมมือไปยังผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาเชียงใหม่ เพื่ออนุญาตเก็บข้อมูลเกษตรกรลูกค้าของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาเชียงใหม่ หน่วยอำเภอสารภี
2. ประสานงานโดยตรงกับหัวหน้ากลุ่มที่รับผิดชอบสมาชิกลูกค้าธนาคารในพื้นที่ที่จะเก็บข้อมูล เพื่อให้ความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลแก่ผู้วิจัย

3. ผู้วิจัยออกไปเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 45 คน ภายในเวลาที่กำหนด

4. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ แปลผล สรุปและรายงานผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis of Data)

การวิจัยครั้งนี้เมื่อรวบรวมข้อมูลและตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลมาถอดรหัสจัดหมวดหมู่และวิเคราะห์ข้อมูลแปลผลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อวิเคราะห์สถิติทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Sciences, SPSS) โดยใช้สถิติเพื่อประเมินข้อมูลวิจัยดังต่อไปนี้

1. ร้อยละ (percentage) เพื่อแจกแจงความถี่ในการลำดับชั้นของลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรลูกค้า ปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นหนี้ค้างชำระของเกษตรกรลูกค้า และปัญหาอุปสรรคในการชำระเงินกู้

2. ค่ามัธยฐานเลขคณิต ฐานนิยม และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (arithmatic mean, mode, standard deviation) เพื่อวัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลางและการกระจายของลักษณะส่วนบุคคลทางเศรษฐกิจและสังคม

เวลาที่ใช้ในการวิจัย (Duration of the Study)

การวิจัยครั้งนี้ได้ใช้เวลาทั้งสิ้น 3 เดือน เริ่มต้นเดือนมีนาคม 2536 ถึงเดือนพฤษภาคม 2536

บทที่ 4

ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์

(RESULTS AND DISCUSSION)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบถึงลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกรลูกค้าที่ค้างชำระสินเชื่อเพื่อการเกษตร และปัญหาการชำระคืนเงินกู้ของเกษตรกรลูกค้า การวิจัยครั้งนี้ได้รวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เกษตรกรลูกค้าจำนวนทั้งสิ้น 45 ราย ซึ่งเป็นเกษตรกรลูกค้าธนาคารที่ไม่สามารถชำระคืนเงินกู้ได้ตามชนิดประเภทของเงินกู้ตามระยะเวลาที่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรตามกำหนดการนำเสนอผลการวิจัยและข้อวิจารณ์ในครั้งนี้ได้แบ่งแยกการนำเสนอเป็นตอน ๆ ดังนี้คือ

- ตอน 1 ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกรลูกค้าธนาคารที่ค้างชำระสินเชื่อของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาเชียงใหม่ หน่วยอำเภอสารภี ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส ปีที่เข้าเป็นลูกค้าธนาคาร สภาพการถือครองที่ดินทำการเกษตร จำนวนพื้นที่ในการประกอบอาชีพตามสภาพการถือครอง จำนวนพื้นที่เฉลี่ยในการประกอบอาชีพเกษตร รายได้จากการประกอบอาชีพของเกษตรกรลูกค้า การจำหน่ายผลผลิตการเกษตร ปัญหาในการจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร จำนวนเงินกู้ธนาคาร ประเภทของสัญญาเงินกู้ธนาคาร ประเภทของเงินกู้ธนาคาร หลักค้ำประกันเงินกู้ การนำเงินกู้ไปดำเนินงานด้านการเกษตร ผลการดำเนินงานด้านการเกษตรหลังจากกู้เงินธนาคาร การชำระคืนเงินกู้ ประเภทรายได้ที่นำมาชำระหนี้เงินกู้ธนาคาร และการติดต่อกับธนาคาร
- ตอน 2 ปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นหนี้ค้างชำระเงินกู้ของเกษตรกรลูกค้าธนาคาร ได้แก่ ปัจจัยที่เกิดจากตัวเกษตรกรลูกค้าธนาคาร ปัจจัยที่เกิดจากมูลเหตุภายนอก ปัจจัยที่เกิดจากเจ้าหน้าที่ธนาคาร และปัจจัยที่เกิดจากมูลเหตุอื่น ๆ
- ตอน 3 ข้อเสนอแนะของเกษตรกรลูกค้าเกี่ยวกับแนวทางในการแก้ปัญหา

ตอน 1 ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม ของเกษตรกรปลูกข้าว

1.1 เพศ

ผลการวิจัยในตาราง 2 พบว่าเกษตรกรปลูกข้าว ร้อยละ 93.33 เป็นเพศชาย และร้อยละ 6.67 เป็นเพศหญิง

สาเหตุที่เกษตรกรปลูกข้าวส่วนมากเป็นเพศชาย อาจเนื่องจากเกษตรกรที่เป็นหัวหน้าครอบครัวมักเป็นผู้ขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้านาคารมากกว่าเพศหญิง ซึ่งแม้ว่าในการสมัครเป็นลูกค้านาคารนั้นไม่ได้ระบุถึงเรื่องเพศเป็นสำคัญ (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร, 2529 : 14) แต่ในการประกอบอาชีพของคนไทยนิยมให้ผู้ชายเป็นหัวหน้าครอบครัวเป็นหลักในการกำหนดการดำเนินของครอบครัวในกิจกรรมต่าง ๆ ส่วนผู้หญิงที่เป็นลูกค้านาคารจำนวนน้อยนั้นมาจากสาเหตุเป็นหญิงหย่าร้างหรือเป็นหม้าย ซึ่งต้องทำหน้าที่หัวหน้าครอบครัว และเป็นผู้ขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้านาคาร

1.2 อายุ

ผลการวิจัยเกี่ยวกับอายุของเกษตรกรที่เข้าเป็นลูกค้านาคารพบว่าเกษตรกรปลูกข้าว ร้อยละ 37.78 มีอายุระหว่าง 52-60 ปี ร้อยละ 28.89 มีอายุระหว่าง 43-51 ปี ร้อยละ 24.44 มีอายุระหว่าง 34-42 ปี ตามลำดับ และพบว่า ร้อยละ 8.89 มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป สำหรับอายุเฉลี่ยของเกษตรกรปลูกข้าวคือ 49 ปี และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 8.34 สามารถกล่าวได้ว่าเกษตรกรปลูกข้าวมีอายุไม่แตกต่างกัน และเกษตรกรปลูกข้าวมีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป สำหรับอายุของเกษตรกรปลูกข้าวในการวิจัยครั้งนี้ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 34-60 ปีนั้น เป็นเกษตรกรที่มีอายุในวัยวุฒิการทำงานและเป็นแรงสำคัญของการผลิตทางเศรษฐกิจของครอบครัวมาเป็นระยะเวลานาน และได้เข้าเป็นเกษตรกรปลูกค้านาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรเป็นระยะเวลานาน จึงได้ขอกู้เงินสินเชื่อของธนาคารมาประกอบอาชีพทางการเกษตรอาจเป็นเหตุให้เกษตรกรมีหนี้ค้างชำระเป็นระยะเวลานานด้วย

1.3 ระดับการศึกษา

ผลการวิจัยในตาราง 2 พบว่าเกษตรกรลูกค้า ร้อยละ 84.45 มีการศึกษาในระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละ 8.89 ต่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 4 และร้อยละ 2.22 มีจำนวนเท่ากันในระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย และปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ผลการวิจัยสามารถกล่าวได้ว่าเกษตรกรลูกค้าส่วนมากมีการศึกษาอยู่ในระดับต่ำ อันเป็นผลมาจากเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับในสมัยก่อนเพียงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และเกษตรกรลูกค้าเองไม่นิยมศึกษาต่อให้สูงขึ้น ประกอบกับครอบครัวมีอาชีพทางเกษตรกรรม จึงมีความต้องการแรงงานช่วยทำงานการเกษตร และเป็นการฝึกลูกค้าหาประสบการณ์การเกษตรไปด้วย เป็นผลทำให้เกษตรกรลูกค้าธนาคารส่วนมากจบประถมศึกษาปีที่ 4

1.4 สถานภาพการสมรส

เกษตรกรลูกค้าส่วนใหญ่ ร้อยละ 73.34 รายงานว่าสมรสแล้วอยู่ร่วมกัน ร้อยละ 15.56 สมรสแล้วหย่า ร้อยละ 4.44 สมรสแล้วแต่แยกกันอยู่และเป็นหม้ายตามลำดับ ส่วนเกษตรกรลูกค้าที่เป็นโสดมีเพียงร้อยละ 2.22 (ตาราง 2)

1.5 จำนวนปีที่เข้าเป็นลูกค้าธนาคาร

จำนวนปีที่เข้าเป็นสมาชิก หมายถึง จำนวนปีที่เกษตรกรเข้าสมัครเป็นลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ตั้งแต่ปีแรกเข้าจนถึงปัจจุบัน ผลการวิจัยในตาราง 2 พบว่าเกษตรกรลูกค้า ร้อยละ 60.00 เป็นลูกค้าธนาคารอยู่ในระหว่าง 14-18 ปี ร้อยละ 17.78 เป็นลูกค้าธนาคารอยู่ระหว่าง 2-7 ปี ร้อยละ 15.55 เป็นลูกค้าธนาคารระหว่าง 8-13 ปี และร้อยละ 6.67 เป็นลูกค้าธนาคารมากกว่า 18 ปี สำหรับจำนวนปีเฉลี่ยของการเป็นลูกค้าธนาคารคือ 13 ปี ซึ่งนับว่าเกษตรกรลูกค้าเป็นสมาชิกธนาคารมาเป็นระยะเวลาพอสมควร และอาจเป็นหนี้ค้างชำระมาเป็นระยะเวลานานด้วยเช่นกัน

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลตามลักษณะส่วนบุคคลและสังคม

ลักษณะส่วนบุคคลและสังคม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
(N = 45)		
เพศ		
ชาย	42	93.33
หญิง	3	6.67
อายุ		
34-42 ปี	11	24.44
43-51 ปี	13	28.89
52-60 ปี	17	37.78
มากกว่า 60 ปี	4	8.89
$\mu = 48.98$ $\sigma = 8.34$ $R = 34-67$		
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 4	4	8.89
ประถมศึกษาปีที่ 4	38	84.45
มัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า	1	2.22
มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า	1	2.22
ปริญญาตรี หรือเทียบเท่า	1	2.22
สถานภาพการสมรส		
โสด	1	2.22
สมรสแล้วอยู่ร่วมกัน	33	73.34
สมรสแล้วแยกกันอยู่	2	4.44
หย่า	7	15.56
หม้าย	2	4.44

ตาราง 2 (ต่อ)

ลักษณะส่วนบุคคลและสังคม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
	(N = 45)	
จำนวนปีที่เข้ามาเป็นลูกค้าธนาคาร		
2-7 ปี	8	17.78
8-13 ปี	7	15.55
14-18 ปี	27	60.00
มากกว่า 18 ปี	3	6.67
$\mu = 13.36$	$\sigma = 4.67$	$R = 2-24$

สภาพการถือครองที่ดินทำการเกษตร

ผลการวิจัยในตาราง 3 พบว่าเกษตรกรลูกค้า จำนวน 45 ราย มีสภาพการถือครองที่ดินทำการเกษตรดังนี้ มีกรรมสิทธิ์ที่ดินถือครองเป็นของตนเอง จำนวน 37 ราย เข้าพื้นที่ของบุคคลอื่น จำนวน 15 ราย มีกรรมสิทธิ์ที่ดินถือครองเป็นของตนเองและเข้าพื้นที่บุคคลอื่น จำนวน 12 ราย ทำการเกษตรฟรีบนพื้นที่ของบุคคลอื่น จำนวน 7 ราย และมีกรรมสิทธิ์พื้นที่เป็นของตนเองและทำประโยชน์บนพื้นที่บุคคลอื่นฟรี จำนวน 5 ราย

ผลการวิเคราะห์จึงสามารถกล่าวได้ว่า เกษตรกรลูกค้าส่วนมากมีพื้นที่การถือครองทำการเกษตรโดยมีกรรมสิทธิ์เป็นของตนเอง รองลงมาเป็นเกษตรกรลูกค้าไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง ต้องเข้าพื้นที่บุคคลอื่นเพื่อประกอบอาชีพทางการเกษตร เกษตรกรลูกค้ามีที่ดินเป็นของตนเองและเข้าที่ดินของบุคคลอื่นทำการเกษตรเพิ่ม เนื่องจากพื้นที่ทำการเกษตรของตัวเองมีจำนวนไม่เพียงพอต่อการผลิต จึงจำเป็นต้องเข้าพื้นที่ของบุคคลอื่นเพิ่มขึ้นในจำนวนนี้มีเกษตรกรลูกค้าทำการเกษตรฟรีบนพื้นที่บุคคลอื่น โดยไม่ต้องเสียค่าเช่าแน่นอนพบว่า เจ้าของที่ดินได้ปลูกไม้ผลคือลำไยอยู่แล้ว และให้เกษตรกรปลูกพืชอื่นเช่นพืชผักบนพื้นที่

โดยไม่คิดค่าเช่านั้น เพราะต้องการให้เกษตรกรดูแลรักษาไม้ผลในพื้นที่ดินอีกทางหนึ่ง รวมทั้งประเภทที่เจ้าของที่ดินได้ซื้อที่ดินในพื้นที่บริเวณนั้นเพื่อรอราคาที่ดินมีราคาสูงขึ้น สำหรับเกษตรกรปลูกค้าที่มีกรรมสิทธิ์เป็นของตนเองพร้อมกับการเกษตรพืชน้ำที่ของบุคคลอื่น เนื่องจากพื้นที่ที่มีกรรมสิทธิ์ของตนเองมีจำนวนไม่พอเพียง จึงจำเป็นต้องหาพื้นที่ทำการเกษตรเพิ่มขึ้น ในการได้พื้นที่ทำพืชน้ำบุคคลมีลักษณะเช่นเดียวกับเกษตรกรทำการเกษตรพืชน้ำที่บุคคลอื่นเช่นกัน

ตาราง 3 จำนวนของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามสภาพการถือครองที่ดินทำการเกษตร

สภาพการถือครองที่ดินทำการเกษตร	จำนวน (คน)* (N = 45)
- มีกรรมสิทธิ์เป็นของตนเอง	37
- มีกรรมสิทธิ์เป็นของตนเองและเช่าที่บุคคลอื่น	12
- มีกรรมสิทธิ์เป็นของตนเองและทำพืชน้ำที่บุคคลอื่น	5
- เช่าที่บุคคลอื่น	15
- ทำพืชน้ำที่บุคคลอื่น	7

*หมายเหตุ : ผู้ให้ข้อมูลระบุมากกว่า 1 สภาพการ

จำนวนพื้นที่ในการประกอบอาชีพตามสภาพการถือครอง

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรปลูกค้าได้มีพื้นที่ในการประกอบอาชีพตามสภาพการถือครอง ดังตาราง 4 ดังนี้คือ ผู้มีกรรมสิทธิ์เป็นของตนเองและทำพืชน้ำที่บุคคลอื่นมีพื้นที่ประกอบอาชีพ เฉลี่ย 8.00 ไร่ ผู้ที่มีกรรมสิทธิ์เป็นของตนเองและเช่าที่บุคคลอื่น เฉลี่ย 5.17 ไร่ ทำพืชน้ำที่บุคคลอื่นเฉลี่ย 5.14 ไร่ เช่าที่บุคคลอื่นประกอบอาชีพ เฉลี่ย 3.27 ไร่ และผู้ที่มีกรรมสิทธิ์เป็นของตนเองมีพื้นที่ เฉลี่ย 3.16 ไร่

ผลการวิเคราะห์สามารถกล่าวได้ว่า จำนวนพื้นที่เฉลี่ยการถือครองในการประกอบอาชีพของเกษตรกรที่มีสถานภาพถือครองเป็นของตนเองนั้น มีจำนวนไม่พอเพียงต่อความต้องการ จึงจำเป็นต้องเช่าหรือทำฟรีในพื้นที่บุคคลอื่นด้วยในการขอกู้เงินจากธนาคารนั้น เกษตรกรลูกค้านำที่ดินเป็นหลักทรัพย์ค้ำประกันเงินกู้ได้ หรือในกรณีที่เช่าหรือทำฟรีในพื้นที่บุคคลอื่นเกษตรกรลูกค้าสามารถค้ำประกันซึ่งกันและกันได้ ซึ่งอาจเป็นผลต่อการชำระเงินกู้ธนาคารในลักษณะที่แตกต่างกันด้วย

ตาราง 4 จำนวนพื้นที่เฉลี่ยในการประกอบอาชีพเกษตรกรของผู้ให้ข้อมูลในแต่ละประเภทการถือครองที่ดิน

ผู้ให้ข้อมูลตามประเภทของการถือครองที่ดิน	ขนาดเฉลี่ย (ไร่)
- มีกรรมสิทธิ์เป็นของตนเอง (n = 37)	3.16
- มีกรรมสิทธิ์เป็นของตนเองและเช่าที่บุคคลอื่น (n = 12)	5.17
- มีกรรมสิทธิ์เป็นของตนเองและทำฟรีที่บุคคลอื่น (n = 5)	8.00
- เช่าที่บุคคลอื่น (n = 15)	3.27
- ทำฟรีที่บุคคลอื่น (n = 7)	5.14

รายได้ของเกษตรกรลูกค้า

รายได้จากภาคการเกษตร หมายถึง จำนวนรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรทั้งหมดของเกษตรกรลูกค้าและรายได้ภาคนอกการเกษตรหมายถึง จำนวนรายได้ที่นอกเหนือจากการเกษตร เช่น ค่าขาย รับจ้างทุกประเภท หัตถกรรมในครัวเรือน ฯลฯ จากการศึกษารายได้ของเกษตรกรลูกค้าในตาราง 5 พบว่าเกษตรกรจำนวน 32 ราย มีรายได้จากภาคการเกษตรและภาคนอกการเกษตร ส่วนผู้ที่มีรายได้จากภาคการเกษตรอย่างเดียวมีจำนวนเพียง 8 ราย และมีรายได้นอกภาคการเกษตรอย่างเดียวมีจำนวน 5 ราย

ผลการวิเคราะห์จึงสามารถกล่าวได้ว่า เกษตรกรลูกค้าส่วนใหญ่ได้ประกอบอาชีพการเกษตรควบคู่ไปกับการประกอบอาชีพภาคนอกการเกษตรด้วย เพื่อให้มีรายได้พอเพียงต่อภาระค่าใช้จ่ายของครอบครัวและนำไปชำระเงินกู้ให้แก่ธนาคาร ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการประกอบอาชีพการเกษตรอย่างเดียวนั้นมีรายได้ไม่พอเพียงต่อค่าใช้จ่ายในครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ อุดม เกิดพิบูลย์ ในธนาคารแห่งประเทศไทย (2533 : 4) ที่พบว่ารายได้ของเกษตรกรจากการประกอบอาชีพการเกษตรมีความไม่แน่นอน และเฉลี่ยของรายได้อยู่ในระดับต่ำ จึงเป็นเหตุให้เกษตรกรซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศมีฐานะยากจน จำเป็นหารายได้นอกภาคการเกษตรเพิ่มขึ้น เพื่อให้พอเพียงกับค่าใช้จ่ายของครอบครัว นอกจากนั้นผลการศึกษาของธนาคารแห่งประเทศไทย (2533 : 7) เกี่ยวกับการที่เกษตรกรต้องออกไปแสวงหารายได้นอกการเกษตรกันมากขึ้นทุกทีนั้นพบว่า มีสาเหตุพื้นฐานมาจากหลายด้านด้วยกัน เช่น รายได้ที่ได้จากการเกษตรอย่างเดียวไม่เพียงพอ ความล้มเหลวของการผลิตพืชผลในบางฤดูกาลอันเนื่องมาจากภัยธรรมชาติ ราคาผลผลิตตกต่ำ มีความจำเป็นเพื่อใช้จ่ายในการปรับปรุงชีวิตครอบครัวและสังคม และเพื่อใช้หนี้สิน ฯลฯ สาเหตุเหล่านี้ทำให้เกษตรกรต้องแสวงหารายได้มาเพิ่มเติมมากขึ้น เนื่องจากรายได้ที่ออมจากการเกษตรมีไม่เพียงพอ นอกจากนั้นการลงทุนเพื่อปรับปรุงพื้นที่หรือซื้อหาเครื่องมือเครื่องทุ่นแรงทำการเกษตรใหม่ ๆ ก็มีความจำเป็นมากขึ้นทุกทีในระบบการเกษตรปัจจุบัน

ตาราง 5 จำนวนของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามประเภทรายได้ของครอบครัว

ประเภทของรายได้ของครอบครัว	จำนวน (คน)
	(N = 45)
- รายได้จากภาคการเกษตรอย่างเดียว	8
- รายได้จากภาคการเกษตรและภาคนอกการเกษตร	32
- รายได้จากภาคนอกการเกษตรอย่างเดียว	5
รวม	45

รายได้เฉลี่ยต่อปีของเกษตรกรลูกค้าจำแนกตามประเภทของรายได้

ผลการศึกษาในตาราง 6 พบว่า เกษตรกรลูกค้าธนาคารที่ค้างชำระเงินกู้มีรายได้ครอบคลุมเฉลี่ยต่อปีจากประเภทของการประกอบอาชีพดังนี้ ผู้ที่มีรายได้จากภาคการเกษตรอย่างเดียวเฉลี่ยครอบคลุมละ 51,250.00 บาทต่อปี ผู้ที่มีรายได้จากภาคการเกษตรและภาคนอกการเกษตร เฉลี่ยครอบคลุมละ 60,127.34 บาทต่อปี และผู้ที่มีรายได้จากภาคนอกการเกษตรอย่างเดียว ครอบคลุมละ 44,960.00 บาทต่อปี

ผลการวิจัยประเภทรายได้ของเกษตรกรสามารถกล่าวได้ว่า เกษตรกรลูกค้ามีประเภทรายได้จากการประกอบอาชีพทางการเกษตรเพียงอย่างเดียว หรือมีรายได้จากภาคการเกษตรและรายได้ภายนอกภาคการเกษตรด้วยก็ตาม เกษตรกรลูกค้ายังประสบปัญหาการค้างชำระเงินกู้ธนาคารตามระยะเวลาที่กำหนด ซึ่งมีผลต่อการค้างชำระเงินกู้ในระยะเวลาดำเนินมา

ตาราง 6 จำนวนรายได้เฉลี่ยต่อปีของผู้ให้ข้อมูลในแต่ละประเภทของรายได้

ผู้ให้ข้อมูลตามประเภทของรายได้ของครอบครัว	รายได้เฉลี่ยต่อปี (บาท)
- รายได้จากภาคการเกษตรอย่างเดียว (n = 8)	51,250.00
- รายได้จากภาคการเกษตรและภาคนอกการเกษตร (n = 32)	60,127.34
- รายได้จากภาคนอกการเกษตรอย่างเดียว (n = 5)	44,960.00

แหล่งของการนำผลผลิตการเกษตรไปจำหน่าย

ผลการศึกษาเกี่ยวกับแหล่งจำหน่ายผลผลิตการเกษตรของเกษตรกรลูกค้า พบว่า เกษตรกรลูกค้ากลุ่มใหญ่ (32 รายใน 40 ราย) ได้นำผลผลิตการเกษตรไปจำหน่ายให้แก่พ่อค้าท้องถิ่น ส่วนอีก 4 รายได้จำหน่ายให้แก่พ่อค้าท้องถิ่นและตลาดชายส่ง 3 รายได้จำหน่ายให้โรงสีและพ่อค้าท้องถิ่นและมีเกษตรกรลูกค้าเพียง 1 รายเท่านั้นนำไปจำหน่ายตลาดขนส่ง (ตาราง 7)

ผลการวิเคราะห์กล่าวได้ว่า เกษตรกรลูกค้าส่วนใหญ่นำผลผลิตการเกษตรไปจำหน่ายให้พ่อค้าท้องถิ่น เนื่องจากมีความสะดวกโดยพ่อค้าท้องถิ่นได้รับซื้อผลผลิตในหมู่บ้านที่อยู่อาศัยหรือแหล่งปลูกพืชชนิดนั้น และได้รับเงินสดทันที ตลอดจนไม่ต้องเสียเวลากับค่าบรรทุกผลผลิตไปยังตลาดด้วยตนเอง ซึ่งจะทำให้เสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น รวมทั้งอาจถูกกดราคาผลผลิตด้วย

ตาราง 7 จำนวนของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามแหล่งของการนำผลผลิตไปจำหน่าย

แหล่งจำหน่ายผลผลิต	จำนวน (คน) (N = 40)*
- พ่อค้าท้องถิ่น	32
- พ่อค้าท้องถิ่นและตลาดชายฝั่ง	4
- โรงสีและพ่อค้าท้องถิ่น	3
- ตลาดชายฝั่ง	1
รวม	40

*หมายเหตุ : เฉพาะผู้ให้ข้อมูลที่มีรายได้จากภาคการเกษตรเท่านั้น

ประเภทของผลผลิตจำแนกตามแหล่งจำหน่าย

ผลการวิจัยในตาราง 8 พบว่าเกษตรกรลูกค้าธนาคารได้นำผลผลิตการเกษตรไปจำหน่ายตามแหล่งจำหน่ายประเภทของผลผลิตทางการเกษตรไปจำหน่ายตามแหล่งจำหน่ายประเภทของผลผลิตทางการเกษตรดังนี้ ข้าวนาปีนำไปขายให้แก่โรงสี 2 รายและพ่อค้าท้องถิ่น 3 ราย ข้าวนาปรังนำไปขายให้แก่โรงสี 1 รายกับพ่อค้าท้องถิ่น 1 รายพืชไร่ นำไปขายให้แก่พ่อค้าท้องถิ่น 23 ราย และตลาดขนส่ง 3 ราย ไม้ผลนำไปขายให้แก่พ่อค้าท้องถิ่น 7 รายกับตลาดขนส่ง 1 ราย สัตว์ มีการนำไปขายให้แก่พ่อค้าท้องถิ่น 4 ราย และตลาดขนส่ง 1 ราย ส่วนประมงมีจำนวน 1 รายที่นำไปขายให้แก่พ่อค้าท้องถิ่น

ผลการวิเคราะห์การนำประเภทของผลผลิตทางการเกษตรแต่ละชนิดไปจำหน่ายตามแต่ละแหล่ง พบว่า การจำหน่ายข้าวให้แก่โรงสีนั้นเป็นเกษตรกรลูกค้าธนาคารที่มีพื้นที่

การเกษตร 8 ไร่ขึ้นไป ซึ่งให้ได้ผลผลิตเป็นจำนวนมากทั้งนาปีและนาปรัง ประกอบกับมีความต้องการใช้เงินกับบุคคลภายนอกและใช้จ่ายในครัวเรือน จึงได้นำข้าวไปขายให้แก่โรงสีเพื่อให้ได้ราคาดีกว่าพ่อค้าท้องถิ่น สำหรับผลผลิตประเภทพืชไร่ในเกษตรกรลูกค้ามักจำหน่ายให้แก่พ่อค้าท้องถิ่น เนื่องจากเป็นที่นิยมกันในหมู่เกษตรกร และไม่ต้องเสียเวลาขนส่งไปยังตลาด รวมทั้งสามารถรับเงินสดได้ทันที สำหรับราคาผลผลิตที่ได้รับขึ้นอยู่กับราคาของตลาดเป็นเกณฑ์ ส่วนการนำผลผลิตพืชไร่ไปจำหน่ายให้แก่ตลาดชนล่งนั้น ส่วนมากเป็นเกษตรกรลูกค้าที่ได้ปลูกพืชไร่เป็นจำนวนมากพร้อมกับมีแหล่งจำหน่ายที่ตลาดชนล่งที่รับซื้อเป็นประจำอยู่แล้ว จึงไม่มีปัญหาในการจำหน่าย ส่วนผลผลิตไม้ผลคือลำไยได้มีการจำหน่ายให้แก่พ่อค้าท้องถิ่น เนื่องจากเกษตรกรส่วนมากได้ปลูกในพื้นที่ที่อยู่อาศัยในบริเวณบ้านจึงมีผลผลิตในจำนวนที่ไม่มาก ประกอบกับเกษตรกรลูกค้าไม่ต้องเสียเวลาในการเก็บผลผลิต การบรรจุและการขนส่งเอง จึงนิยมจำหน่ายให้แก่พ่อค้าท้องถิ่น ในเกษตรกรรายที่นำผลผลิตไม้ผลไปจำหน่ายแก่ตลาดชนล่งนั้น มักเป็นเกษตรกรที่มีพื้นที่การปลูกไม้ผลที่ได้ผลผลิตเป็นจำนวนมาก ประกอบด้วยเกษตรกรได้ประกอบอาชีพค้าขายอยู่แล้วจึงนำไปขายล่งยังตลาดชนล่ง

ตาราง 8 จำนวนของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามแหล่งจำหน่ายของผลิตผลแต่ละชนิด

ประเภทของผลผลิต ทางการเกษตร	จำนวนผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามแหล่งจำหน่าย*		
	โรงสี	พ่อค้าท้องถิ่น	ตลาดชนล่ง
ข้าวนาปี	2	3	-
ข้าวนาปรัง	1	1	-
พืชไร่	-	23	3
ไม้ผล	-	7	1
ประมง	-	1	-
สัตว์	-	4	1
รวม	3	39	5

*หมายเหตุ : ผู้ให้ข้อมูลระบุมากกว่า 1 แหล่ง

ปัญหาการจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรของเกษตรกรลูกค้า

ผลการศึกษาในตาราง 9 พบว่า เกษตรกรลูกค้าจำนวน 14 รายใน 40 รายที่ประกอบอาชีพการเกษตรรายงานว่า ไม่มีปัญหาในการจำหน่ายผลผลิต ส่วนอีก 26 รายมีปัญหาการจำหน่ายผลผลิต ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้คือ

(1) ปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำ

ผลการวิจัยในตาราง 9 พบว่า เกษตรกรลูกค้า 20 รายในจำนวนทั้งหมด 26 ราย ระบุว่ามีปัญหาใน รายงานว่ามีปัญหาเกี่ยวกับราคาผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ ซึ่งได้แก่ ผลผลิตจากพืชไร่จำนวน 14 ราย จากพืชผักจำนวน 3 ราย และมีเพียงรายเดียวที่ระบุว่ามีปัญหาจากไม้ผล สำหรับผลผลิตพืชไร่ที่มีราคาตกต่ำ ได้แก่ กระเทียม ซึ่งเป็นพืชที่เกษตรกรอำเภอสารภีปลูกมากที่สุด พริกชี้หนูนับว่าเป็นพืชอีกชนิดหนึ่งที่มีลักษณะเช่นเดียวกันกับกระเทียม สำหรับพืชผักที่เกษตรกรปลูกมากในอำเภอสารภี ได้แก่ ผักกาดเขียวปลี ที่นำมาทำเป็นผักกาดตอง เมื่อมีการปลูกเป็นจำนวนมาก และไม่ได้จัดระยะเวลาปลูกและจำหน่าย ทำให้มีผลผลิตเกินความต้องการของตลาด จึงจำหน่ายผลผลิตได้ราคาต่ำกว่าฤดูกาลที่ผ่านมาหรือต่ำกว่าต้นทุนการผลิต ชาวนาบีที่จำหน่ายได้ราคาตกต่ำเนื่องจากการผลิตข้าวในปัจจุบันมีค่าใช้จ่ายต้นทุนการผลิตสูง เช่น ค่าจ้างไถนา ปลูกเก็บเกี่ยว มีอัตราค่าแรงสูงตามสภาพเศรษฐกิจหรืออัตราค่าแรงขั้นต่ำของกรรมกรรับจ้างในงานก่อสร้าง แต่ในทางปฏิบัติจริง ๆ นั้น จะต้องจ้างค่าแรงสูงกว่าถึงจะมีผู้รับจ้าง เพราะเป็นระยะเวลาที่จำกัดไม่สามารถมีรายได้ประจำ เช่นเดียวกับทำงานในอุตสาหกรรม ตลอดจนค่าปุ๋ยที่ใช้ในนาข้าวมีราคาสูงขึ้น ในกรณีที่ไม่มีเงินสดซื้อปุ๋ยแล้วจะประสบปัญหาเพิ่มขึ้นไม่น้อย จึงทำให้การจำหน่ายผลผลิตข้าวได้ราคาต่ำกว่าต้นทุน และไม้ผลที่เกษตรกรลูกค้าได้ดำเนินการปลูกได้แก่ลำไย เป็นพืชที่มีลักษณะพิเศษว่าพืชชนิดอื่น ไม่สามารถกำหนดการออกผลผลิตได้ตามความประสงค์ของผู้ผลิตได้ ในปีที่มีผลผลิตออกสู่ตลาดน้อย ความต้องการสูง ราคาดี ตรงกันข้ามปีต่อไปผลผลิตออกสู่ตลาดมาก ราคาย่อมจะตกต่ำ ทำให้มีรายได้น้อยกว่าที่คาดคิด

(2) ปัญหาราคาผลผลิตทางการเกษตรไม่เป็นธรรม

ราคาผลผลิตทางการเกษตรไม่เป็นธรรมหรือราคาขายในตลาดปัจจุบันของผลผลิตพืชไร่จำนวน 3 ราย ได้แก่ พริกชี้หนู พบว่าผลผลิตที่เกษตรกรถูกลักค้าได้ขึ้นอยู่กับการรับซื้อปัจจุบันในตลาดกลาง ตัวเกษตรกรถูกลักค้าธนาคารไม่สามารถรู้ล่วงหน้า เมื่อเก็บผลผลิตจากพริกชี้หนูมาแล้วจำเป็นต้องจำหน่ายไป เพราะไม่สามารถเก็บรักษาไว้รอราคาดีได้ ตลอดจนพริกชี้หนูเป็นผลผลิตที่สด เก็บรักษาต่อไปอาจทำให้เน่าเสียหายได้ และมีเพียงรายเดียวจากไม้ผลประเภทลำไยที่มีปัญหาในการจำหน่ายผลผลิตราคาไม่เป็นธรรมเกิดขึ้นในช่วงฤดูกาลที่มีลำไยออกสู่ตลาดมาก จำเป็นต้องจำหน่ายให้พ่อค้ากำหนดราคารับซื้อตามความพอใจ และไม่มีเตาอบแห้งลำไยเป็นของตัวเอง จึงจำเป็นต้องจำหน่ายไปในที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของธนาคารแห่งประเทศไทย (2523 : 1) ที่กล่าวว่า เกษตรกรถูกลักค้าธนาคารจะถูกเอารัดเอาเปรียบจากผู้รอบรู้มากกว่า

(3) ปัญหาตราซังไม่เที่ยงตรง

ปัญหาตราซังไม่เที่ยงตรงจากการจำหน่ายผลผลิตพืชไร่จำนวน 2 ราย จากการวิเคราะห์ทำให้สามารถระบุได้ว่าการจำหน่ายผลผลิตให้แก่พ่อค้าท้องถิ่นนั้น จำเป็นต้องมีตราซังของตัวเกษตรกรด้วยในการจำหน่ายแต่ละครั้ง มิเช่นนั้นแล้วน้ำหนักจริงที่ซังกับตราซังของผู้รับซื้อจะไม่เที่ยงตรงตามความเป็นจริง เป็นสาเหตุหนึ่งที่ต้องมีความจำเป็นในการจัดซื้อตราซังเพิ่มขึ้น

ตาราง 9 จำนวนของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามปัญหาการขายผลผลิต

ปัญหาการขายผลผลิต	จำนวน (คน) (N = 40)*
ไม่มีปัญหา	14
มีปัญหา	26
- ราคาตกต่ำ (N = 20)	
พืชไร่	14
พืชผัก	3
ข้าวนาปี	2
ไม้ผล	1
- ราคาไม่เป็นธรรม (N = 4)	
พืชไร่	3
ไม้ผล	1
- ตราซังไม่เที่ยงตรง (N = 2)	
พืชไร่	2
รวม	40

*หมายเหตุ : เฉพาะผู้ให้ข้อมูลมีรายได้จากภาคการเกษตรเท่านั้น

จำนวนเงินที่กู้จากธนาคาร

การประกอบอาชีพทางการเกษตร จำเป็นต้องมีค่าใช้จ่ายในการลงทุนการผลิต จำนวนมากหรือน้อยนั้น ขึ้นอยู่กับต้นทุนของตัวเกษตรกรมีจำนวนเพียงพอหรือไม่ ถ้าหากไม่พอกับความต้องการ จำเป็นต้องกู้เงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร มาดำเนินการเพื่อให้สามารถดำเนินงานได้ต่อไป ดังนั้นเกษตรกรลูกค้าจำเป็นต้องกู้เงินจากธนาคารมาดำเนินการผลิต

ผลการวิจัยในตาราง 10 พบว่า เกษตรกรปลูกข้าวร้อยละ 68.89 ได้กู้เงินจากธนาคารระหว่าง 2,500-26,000 บาท ร้อยละ 20.00 กู้เงินจากธนาคารระหว่าง 26,001-49,500 บาท ร้อยละ 6.67 กู้เงินจากธนาคารระหว่าง 49,501-73,000 บาท และร้อยละ 2.22 กู้เงินจากธนาคารระหว่าง 73,001-96,500 กับ 96,501-120,000 บาท เท่ากัน จำนวนเงินกู้ธนาคารตั้งแต่ 2,500-120,000 บาท สำหรับจำนวนเงินกู้เฉลี่ยของเกษตรกรปลูกข้าวเท่ากับ 27,089 บาท โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 22,975.35

ผลการวิเคราะห์สามารถกล่าวได้ว่า เกษตรกรปลูกข้าวได้รับเงินกู้จากธนาคารในการลงทุนการประกอบอาชีพการเกษตรตามความต้องการของจำนวนพื้นที่ในการประกอบอาชีพ ตามสภาพการถือครอง ความสามารถเกษตรกร และการประเมินรายได้จากผลผลิตของพนักงานสินเชื่อธนาคาร จึงทำให้สามารถกู้เงินธนาคารได้จำนวนไม่น้อยไม่เท่ากัน จึงเป็นเหตุให้เกษตรกรปลูกข้าวได้กู้เงินจากธนาคารในปริมาณแตกต่างกันดังนี้ ผลการวิจัยที่พบว่าเกษตรกรปลูกข้าวมีความต้องการใช้จำนวนเงินในการดำเนินการผลิตทางการเกษตรมีความแตกต่างกันนั้น สอดคล้องกับการศึกษาของ จรินทร์ เทศวานิช (2523 : 28) ที่กล่าวว่า สัดส่วนของการกู้ยืมเงินและจำนวนหนี้สินต่อครอบครัวจะเป็นปฏิภาคโดยตรงกับขนาดของฟาร์ม เมื่อฟาร์มมีขนาดใหญ่จำนวนการกู้ยืมและหนี้สินเฉลี่ยต่อครอบครัวจะสูงขึ้นด้วย และผลการศึกษาของ สมคิด ทักษิณวิสุทธ์ และคณะ (2523 : 32) ได้กล่าวความต้องการกู้ยืมเงินของเกษตรกรว่า ควรจะประมาณความต้องการโดยพิจารณาจากปัจจัยการผลิตที่เกษตรกรมีอยู่ และรายได้สภาพทางเทคนิคและสังคมที่เป็นอยู่ในขณะนั้น ทั้งนี้ เพราะว่า ความต้องการเงินกู้จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับกิจการการผลิต การตลาด และเทคโนโลยี เป็นสำคัญ ดังนั้นอาจสรุปได้ว่าการที่เกษตรกรปลูกข้าว ได้กู้เงินจากธนาคารมาดำเนินการเกษตรมีจำนวนน้อยนั้น ขึ้นอยู่กับความต้องการจำนวนเงินเพื่อการผลิตการเกษตร จึงทำให้จำนวนเงินกู้จากธนาคารของเกษตรกรปลูกข้าวมีจำนวนแตกต่างกัน

ตาราง 10 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามจำนวนเงินกู้จากธนาคาร

จำนวนเงินกู้ธนาคาร	จำนวน (คน) (N = 45)	ร้อยละ
2,500- 26,000	31	68.89
26,001- 49,500	9	20.00
49,501- 73,000	3	6.67
73,001- 96,500	1	2.22
96,501-120,000	1	2.22
รวม	45	100

$\mu = 27,088.89$ บาท $\sigma = 22,975.35$ $R = 2,500-120,000$ บาท

ประเภทของสัญญาเงินกู้ธนาคาร

จากการวิจัยพบว่า เกษตรกรลูกค้าร้อยละ 55.56 ได้ทำสัญญากู้เงินกับธนาคารจำนวนหนึ่งสัญญา ร้อยละ 28.89 ทำสัญญาเงินกู้กับธนาคารสองสัญญา และร้อยละ 15.55 ได้ทำสัญญาการกู้เงินกับธนาคารจำนวนสามสัญญา (ตาราง 11)

ผลการวิเคราะห์จากเกษตรกรลูกค้าได้ทำสัญญาการกู้เงินจากธนาคาร ส่วนมากเป็นจำนวนหนึ่งสัญญานั้น เนื่องจากเกษตรกรลูกค้าได้ทำสัญญาเงินกู้กับธนาคารประเภทใช้บุคคลค้ำประกัน หรือเกษตรกรลูกค้าค้ำประกันในกลุ่มเกษตรกรลูกค้าเดียวกัน จึงทำให้มีจำนวนการกู้ประเภทหนึ่งสัญญามีจำนวนค่าร้อยละสูง การนำเงินกู้มาดำเนินการผลิตแล้วขาดทุน ไม่สามารถชำระเงินกู้ได้หมด หรือต้องการกู้เงินประเภทอื่น ๆ อีก จึงไม่สามารถหาบุคคลค้ำประกันได้ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในสินเชื่อการเกษตรแห่งประเทศไทย (2533 : 43)

ที่พบว่าธนาคารได้จ่ายเงินกู้ให้แก่เกษตรกรลูกค้าธนาคารเกือบทั้งหมด เป็นสัญญากู้เงินประเภทระยะสั้นสำหรับใช้จ่ายเป็นค่าพันธุ์พืช ค่าปุ๋ย ยากำจัดศัตรูพืช อาหาร-สัตว์ ค่าจ้างแรงงาน ค่าเช่า และค่าใช้จ่ายในครัวเรือน ส่วนเกษตรกรลูกค้าที่กู้เงินสองและสามสัญญานั้น เป็นการกู้เงินโดยใช้หลักค้ำประกันสัญญาเป็นของเกษตรกรลูกค้า จึงสามารถทำสัญญาเงินกู้จากธนาคารได้จำนวนหลายสัญญาได้ตามวงเงินค้ำประกัน

ตาราง 11 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามจำนวนสัญญาเงินกู้ธนาคาร

จำนวนของสัญญาเงินกู้ธนาคาร	จำนวน (คน) (N = 45)	ร้อยละ
1	25	55.56
2	13	28.89
3	7	15.55
รวม	45	100

ประเภทของเงินกู้ธนาคาร

ผลการวิจัยตาราง 12 พบว่า เกษตรกรลูกค้าได้ทำสัญญาการกู้เงินแยกตามประเภทของเงินกู้ธนาคารได้ดังนี้ เกษตรกรลูกค้าร้อยละ 28.89 ได้ทำสัญญาเงินกู้ประเภทระยะสั้นเพื่อการผลิตทางการเกษตรและประเภทระยะสั้นเพื่อการอื่น ร้อยละ 26.67 เป็นสัญญาเงินกู้ประเภทระยะสั้นเพื่อการผลิตการเกษตร ร้อยละ 20.00 เป็นสัญญาเงินกู้ระยะปานกลาง ร้อยละ 8.89 เป็นสัญญาเงินกู้ระยะยาวเพื่อชำระหนี้สิน ซึ่งมีจำนวนเท่ากับสัญญาเงินกู้ระยะสั้นเพื่อผลิตผลการเกษตรและสัญญาเงินกู้ระยะปานกลาง ร้อยละ 4.44 เป็นสัญญาเงินกู้ระยะสั้นเพื่อการอื่น และร้อยละ 2.22 เป็นสัญญาเงินกู้ระยะสั้นเพื่อผลิตผลการเกษตรและสัญญาเงินกู้ระยะยาวเพื่อชำระหนี้สิน

ผลการวิเคราะห์การกู้เงินตามประเภทของสัญญาเงินกู้ธนาคารสามารถกล่าวได้ว่า เกษตรกรลูกค้าส่วนมากได้ทำสัญญาเงินกู้จากธนาคารเป็นประเภทระยะสั้นเพื่อผลิตผลทางการเกษตร และเกษตรกรลูกค้าได้ทำสัญญาเงินกู้จำนวนสองสัญญานั้นก็จะมีสัญญาเงินกู้ประเภทระยะสั้นเพื่อผลิตผลทางการเกษตรแล้วตามด้วยสัญญาเงินกู้ประเภทอื่นด้วยเสมอ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การดำเนินการผลิตของเกษตรกรลูกค้าธนาคารที่มีหนี้ค้างชำระเงินกู้นั้นไม่สามารถลงทุนด้วยตัวเอง ต้องกู้เงินจากธนาคารมาลงทุน ส่วนการทำสัญญาเงินกู้ระยะปานกลางนั้นเกษตรกรได้นำเงินกู้ไปเพื่อปรับปรุงพื้นที่ดินจากการทำนาเปลี่ยนเป็นพื้นที่สวนลำไย และขยายพื้นที่การเกษตรโดยการซื้อที่ดินเพิ่มเติม ในสัญญาเงินกู้ประเภทระยะยาวเพื่อชำระหนี้สินพบว่า เกษตรกรได้นำที่ดินจำนองกับธนาคารเพื่อนำเงินมาลงทุนในการผลิตทางการเกษตร และบางกรณีเกษตรกรได้นำเงินกู้ไปชำระหนี้สินเดิมก่อนที่จะเข้าเป็นลูกค้าธนาคารหรือได้ทำสัญญาเงินกู้ธนาคารเพื่อไปชำระหนี้สินเดิมของผลผลิตที่ได้รับความเสียหายจากภัยธรรมชาติ ได้มีเกษตรกรที่ทำสัญญาเงินกู้ประเภทระยะสั้นเพื่อการอื่นนั้นพบว่า ส่วนมากได้นำเงินมาเพื่อใช้จ่ายการผลิตเพิ่มเติม และเป็นค่าใช้จ่ายในครอบครัวในระหว่างการรอจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร ดังนั้นอาจสรุปได้ว่าเกษตรกรได้ทำสัญญาการกู้เงินแยกตามประเภทของเงินกู้ธนาคารนั้น ได้นำเงินมาลงทุนในการผลิตทางการเกษตรในลักษณะที่แตกต่างกัน และมีระยะเวลาการชำระคืนเงินกู้มีจำนวนไม่เท่ากันหรือตรงกัน อาจเป็นผลต่อการเป็นหนี้ค้างชำระเงินกู้จากธนาคารในระยะเวลาต่อมา

ตาราง 12 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามประเภทของสัญญาเงินกู้ธนาคาร

ประเภทของเงินกู้	จำนวน (คน) (N = 45)	ร้อยละ
- ระยะสั้นเพื่อผลิตผลหลัก	12	26.67
- ระยะสั้นเพื่อการอื่น	2	4.44
- ระยะปานกลาง	9	20.00
- ระยะยาวเพื่อชำระหนี้สิน	4	8.89

ตาราง 12 (ต่อ)

ประเภทของเงินกู้	จำนวน (คน) (N = 45)	ร้อยละ
- ระยะสั้นเพื่อผลิตผลหลัก และ ระยะสั้นเพื่อการอื่น	13	28.89
- ระยะสั้นเพื่อผลิตผลหลัก และ ระยะปานกลาง	4	8.89
- ระยะสั้นเพื่อผลิตผลหลัก และ ระยะยาวเพื่อชำระหนี้สิน	1	2.22
รวม	45	100

หลักค้ำประกันเงินกู้

เกษตรกรรูดค้ำได้กู้เงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาเชียงใหม่ หน่วยอำเภอสารภี ตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2512 ถึง 31 มีนาคม 2536 จำนวน 45 รายนั้น ในการกู้เงินจากธนาคารตามประเภทของสัญญาการกู้เงิน ผู้กู้จำเป็นต้องมีหลักค้ำประกัน ซึ่งผลการวิจัยพบว่าเกษตรกรรูดค้ำร้อยละ 60.00 รายงานว่าได้ใช้บุคคลค้ำประกันซึ่งมักเป็นเกษตรกรรูดค้ำกลุ่มธนาคารเดียวกัน และร้อยละ 40.00 ระบุว่าได้นำหลักทรัพย์ของตนเองค้ำประกันเงินกู้ (ตาราง 13)

ตาราง 13 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามชนิดของหลักค้ำประกันเงินกู้

หลักประกันเงินกู้	จำนวน (คน) (N = 45)	ร้อยละ
บุคคลค้ำประกัน	27	60.00
หลักทรัพย์สินของตนเอง	18	40.00
รวม	45	100

การนำเงินกู้มาดำเนินการด้านการเกษตรของเกษตรกรลูกค้ำ

เกษตรกรลูกค้ำที่ได้นำเงินกู้ที่ได้รับจากธนาคารมาดำเนินการด้านการเกษตรนั้น ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรลูกค้ำร้อยละ 60.00 กล่าวว่าได้นำมาใช้ในการปลูกกระเทียม ร้อยละ 15.55 ระบุว่านำมาใช้ในการปรับปรุงพื้นที่ ร้อยละ 11.12 นำมาใช้ในการปลูกข้าว และร้อยละ 4.44 ได้นำมาใช้ในการลงทุนปลูกถั่วเหลือง ซึ่งมีจำนวนเท่ากับผู้ที่นำเงินกู้มาใช้ในการปลูกพริกและเลี้ยงสัตว์ (ตาราง 14)

ผลการวิเคราะห์การนำเงินกู้ธนาคารมาดำเนินการกิจกรรมการเกษตรของเกษตรกรลูกค้ำ ซึ่งเกษตรกรลูกค้ำส่วนใหญ่ได้นำไปใช้ในการปลูกกระเทียมมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจาก สภาพดินของอำเภอสารภีเหมาะแก่การปลูกกระเทียมและเกษตรกรได้นิยมการปลูกกระเทียมเป็นจำนวนมาก จึงทำให้มีการกู้เงินมาดำเนินการเกษตรด้านนี้สูงกว่าพืชอื่นๆ ในขณะเดียวกันเมื่อผลผลิตมีจำนวนมากเกินความต้องการตลาด ราคาของกระเทียมจึงต่ำกว่าต้นทุนการผลิต สำหรับเกษตรกรลูกค้ำที่นำเงินกู้ธนาคารมาใช้ในการปรับปรุงพื้นที่นั้น เนื่องจากการทำนามักได้ผลผลิตไม่คุ้มต่อการลงทุนเมื่อเปรียบเทียบกับผลผลิตจากการปลูกลำไยต่อพื้นที่จำนวนเท่ากัน ดังนั้นจึงมีเกษตรกรจำนวนมากในอำเภอสารภี ได้ปรับปรุงพื้นที่ทำนาเป็นการปลูกลำไย และในช่วงเวลาที่ลำไยยังไม่มีผลผลิตนั้นเกษตรกรได้มีการปลูกพืชชนิดอื่น ๆ เพื่อให้มีรายได้สำหรับการใช้จ่ายในครอบครัว แต่ไม่สามารถนำไปชำระเงินกู้ธนาคารได้ จึงเป็นเหตุทำให้ไม่สามารถชำระเงินกู้ มีผลทำให้มีหนี้ค้างชำระเงินกู้ธนาคารในระยะเวลาดต่อมา

ตาราง 14 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามการนำเงินกู้ธนาคารไปดำเนินงานด้านการเกษตร

การนำเงินกู้ธนาคารไปดำเนินงานด้านการเกษตร	จำนวน (คน) (N = 45)	ร้อยละ
ปลูกกระเทียม	27	60.00
ปรับปรุงพื้นที่	7	15.55
ปลูกข้าว	5	11.12
ปลูกถั่วเหลือง	2	4.44
ปลูกพริก	2	4.44
เลี้ยงสัตว์	2	4.44

ผลการดำเนินงานด้านการเกษตรหลังจากกู้เงินธนาคาร

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรลูกค้าร้อยละ 84.44 รายงานว่าประสบกับการขาดทุนจากการดำเนินงานกิจการเกษตร จึงทำให้ไม่สามารถชำระเงินกู้ได้ และร้อยละ 15.56 รายงานว่ามีผลกำไรจากการดำเนินงาน (ตาราง 15)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลกล่าวได้ว่า เกษตรกรลูกค้าที่ดำเนินการเกษตรขาดทุนจำนวนมากนั้นเนื่องจาก ดำเนินการปลูกพืชชนิดเดียวคือกระเทียม จากการสังเกตการปลูกพืชของเกษตรกรโดยทั่วไปแล้วพบว่า ในระยะฤดูการผลิตโตพืชที่ปลูกจำหน่ายได้ผลผลิตสูงแล้ว ในปีการผลิตต่อไปเกษตรกรจะทุ่มทุนการปลูกมาก เพื่อหวังผลกำไรในฤดูกาลต่อมา แต่ทางรัฐบาลไม่ได้ควบคุมพื้นที่ปลูกพืช หรือให้คำแนะนำในการวางแผนการปลูกพืช จึงทำให้ประสบปัญหาการขาดทุน นอกจากนั้นเกษตรกรบางรายที่ได้กู้เงินจากธนาคารมาเพื่อใช้ในการปรับปรุงพื้นที่จากการปลูกข้าวมาปลูกลำไย ซึ่งในระยะแรกไม่สามารถจำหน่ายผลผลิตได้ แต่มีการปลูกพืชชนิดอื่น ๆ แซ่ระหว่างต้นลำไย ได้มีรายได้จากผลผลิตที่พอ

เพียงพอต่อการชำระเงินกู้ ซึ่งเกษตรกรถือว่ายังไม่ถึงระยะเวลากำหนด ต่อมาเมื่อสามารถจำหน่ายผลผลิตลำไยแล้ว เป็นช่วงเวลาที่ราคาลำไยตกต่ำจึงไม่สามารถชำระเงินกู้ได้ เป็นเวลาติดต่อกันหลาย ๆ ปี มีผลให้ดอกเบี้ยเงินกู้มีจำนวนมากกว่าจำนวนต้นเงินกู้ไปครั้งแรก ส่วนเกษตรกรลูกค้าที่ได้นำเงินกู้อะไรไปลงทุนในด้านค้าขาย โดยซื้อรถบรรทุกมารับจ้าง เพื่อหวังผลกำไรสูง แต่เกษตรกรลูกค้าเหล่านี้จึงประสบกับการขาดทุน และทำให้ไม่สามารถชำระเงินกู้ได้ตามกำหนด

ตาราง 15 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามผลการดำเนินการด้านการเกษตร

ผลการดำเนินงานด้านการเกษตร	จำนวน (คน) (N = 45)	ร้อยละ
กำไร	7	15.56
ขาดทุน	38	84.44
รวม	45	100

การนำเงินชำระคืนเงินกู้ธนาคาร

ผลการวิจัยในตาราง 16 พบว่า เกษตรกรลูกค้ามีความพยายามจะชำระหนี้เงินกู้ต่อธนาคารในอัตราค่อนข้างต่ำ กล่าวคือมีเกษตรกรลูกค้าเพียงร้อยละ 8.88 ที่รายงานว่าการนำเงินมาชำระเงินกู้คืนได้ ส่วนเกษตรกรลูกค้าอีกร้อยละ 91.12 ระบุว่าไม่สามารถชำระเงินกู้คืนได้

ตาราง 16 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามการนำเงินกู้ธนาคารไปชำระ
ค่าน้ำเงินกู้

การนำเงินกู้ธนาคารไปชำระค่าน้ำเงินกู้	จำนวน (คน) (N = 45)	ร้อยละ
- ไม่ได้ชำระเงินกู้	41	91.12
- ได้ชำระเงินกู้	4	8.88
- ชำระได้ตามสัญญา	1	
- ชำระเงินต้นและดอกเบี้ยเงินกู้	1	
- ชำระได้ หนึ่งสัญญาและอีกหนึ่งสัญญา-		
ชำระได้เฉพาะดอกเบี้ยเงินกู้	1	
- ชำระที่ละสัญญาทั้งเงินต้นและดอกเบี้ย	1	

ประเภทรายได้ที่นำมาชำระหนี้เงินกู้ธนาคาร

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรลูกค้าย่อยละ 84.44 ไม่ระบุประเภทรายได้ที่นำมาชำระหนี้เงินกู้ธนาคาร แต่ร้อยละ 15.56 รายงานว่ารายได้ที่นำมาชำระหนี้เงินกู้ธนาคารนั้น เกษตรกรลูกค้า ได้ระบุว่า จำนวน 4 ราย มาจากรายได้เกษตรกรรมและนอกการเกษตร จำนวน 2 ราย มาจากรายได้นอกจากเกษตร และมีเกษตรกรลูกค้าเพียงรายเดียวเท่านั้นที่ระบุว่ารายได้จากการเกษตรที่ดำเนินการอยู่ ดังรายละเอียดในตารางที่ 17

ตาราง 17 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามประเภทรายได้ที่นำไปชำระเงินกู้

ประเภทรายได้ที่นำไปชำระเงินกู้	จำนวน (คน) (N = 45)	ร้อยละ
ไม่ระบุประเภทรายได้	38	84.44
ระบุประเภทรายได้	7	15.56
- รายได้จากการเกษตรที่ดำเนินการ	1	
- รายได้นอกการเกษตร	2	
รายได้การเกษตรและนอกการเกษตร	4	

การติดต่อกับธนาคาร

เกษตรกรลูกค้าที่นำเงินกู้ไปลงทุนในการประกอบอาชีพทางการเกษตรแล้วนั้น เมื่อมีปัญหาการชำระเงินกู้กับธนาคาร โดยเฉพาะสัญญาเงินกู้ที่ทำไว้ตามประเภทของการกู้เงินได้หมดกำหนด เกษตรกรลูกค้าจะต้องไปติดต่อกับธนาคารเพื่อแก้ไขปัญหาในการชำระเงินกู้ต่อไป ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรลูกค้าร้อยละ 46.67 ได้ไปติดต่อกับธนาคารทุกครั้ง เมื่อมีปัญหา และร้อยละ 53.33 ไม่ได้เข้าไปติดต่อกับธนาคาร โดยเกษตรกรลูกค้าร้อยละ 83.33 ระบุว่าไม่มีเงินชำระคืน ร้อยละ 12.50 รายงานว่าไม่สำคัญ และร้อยละ 4.17 ระบุว่าไม่มีเวลา (ตาราง 18)

จากการวิเคราะห์การติดต่อกับธนาคารของเกษตรกรลูกค้าพบว่าเกษตรกรลูกค้ามากกว่าครึ่งไม่เคยไปติดต่อกับธนาคาร โดยให้เหตุผลว่าไม่มีเงินกู้ชำระคืน เนื่องจากเกษตรกรลูกค้าได้นำเงินกู้จากธนาคารไปลงทุนการเกษตรประสบกับปัญหาการขาดทุนติดต่อกันเป็นระยะเวลานานหลายปี ส่วนในกรณีที่เกษตรกรลูกค้าบางรายได้มีรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตการเกษตร ซึ่งเพียงพอต่อการชำระเงินกู้ธนาคารได้ และได้นัดพบเกษตรกรลูกค้าที่ค้างชำระเงินกู้ คู่สัญญาไปติดต่อกับธนาคารเพื่อชำระเงินกู้แต่ในวันนัดหมายปรากฏว่าผู้ค้างชำระไม่ไปตามวันเวลาที่กำหนด เกษตรกรลูกค้าจึงนำเงินจำนวนนี้ไปใช้จ่ายทางอื่น และเมื่อถึงกำหนดระยะหมดสัญญาเงินกู้เกษตรกรลูกค้าจึงไม่มีเงินชำระคืนธนาคารได้

การที่ไม่เห็นความสำคัญของการชำระคืนเงินกู้ธนาคาร เกษตรกรได้ให้เหตุผลว่ามีรายได้จากการผลิตพอที่จะไปชำระคืนเงินกู้ธนาคาร แต่เนื่องจากขาดการติดต่อและชำระเงินกู้ธนาคารเป็นระยะเวลานาน เมื่อเริ่มต้นชำระเงินกู้ธนาคารใหม่อีกครั้งเกรงว่าจะขอกู้ใหม่ไม่ได้อีก และการไม่มีเวลาติดต่อกับธนาคารนั้นมีสาเหตุมาจากการประสพกับการขาดทุน ดำเนินการผลิตการเกษตรต้องเลิกประกอบอาชีพไป และเกษตรกรลูกค้าต้องไปทำงานกับบริษัท จึงไม่มีเวลาไปติดต่อกับธนาคารในเวลาราชการปกติได้ ส่วนการติดต่อธนาคารทุกครั้งเมื่อครบสัญญาการชำระเงินกู้ นั้น พบว่าเกษตรกรได้ขอผ่อนผันธนาคาร เนื่องจากมีความจำเป็นต้องใช้เงินจากการจำหน่ายผลผลิตเป็นค่าใช้จ่ายการส่งบุตรเรียนให้สูงขึ้น หรือนำเงินไปใช้จ่ายเป็นค่ารักษาพยาบาลในครอบครัวเป็นส่วนใหญ่ และบางกรณีได้ให้บุตรยืมเงินไปใช้ในทางอื่น เช่นการซื้อที่ดินที่อยู่อาศัย แต่ยังไม่มียังได้ติดต่อธนาคารในที่สุด

ตาราง 18 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามการไปติดต่อธนาคาร

การติดต่อธนาคาร	จำนวน (คน) (N = 45)	ร้อยละ
- ติดต่อกับทุกครั้งที่เมื่อมีปัญหา	21	46.67
- ไม่เคยติดต่อธนาคาร	24	53.33
สาเหตุไม่ได้ติดต่อธนาคาร		
- ไม่มีเวลา	1	4.17
- ไม่มีเงินชำระคืน	20	83.33
- ไม่เห็นความสำคัญ	3	12.50

ตอน 2 ปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นหนี้ค้างชำระเงินกู้ของเกษตรกรลูกค้า

2.1 ปัจจัยที่เกิดจากตัวเกษตรกรลูกค้าเอง

ผลจากการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่เป็นผลต่อการค้างชำระเงินกู้ของเกษตรกรลูกค้าในประเด็นที่เกี่ยวกับตัวเกษตรกรลูกค้าเองนั้น พบว่าเกษตรกรลูกค้าจำนวน 31 รายระบุว่ามียอดหนี้สินจากบุคคลภายนอก จำนวน 24 รายมีความจำเป็นต้องใช้เงินฉุกเฉินในครอบครัว จำนวน 16 รายได้นำเงินกู้ออกไปทำกิจการอื่น ๆ นอกสัญญาเงินกู้ จำนวน 7 รายได้ย้ายไปทำงานหรือย้ายไปอยู่ที่อื่น จำนวน 6 รายไม่ชอบหรือพอใจเจ้าหน้าที่ธนาคาร จำนวน 5 รายได้เลิกประกอบอาชีพการเกษตร จำนวน 3 รายเคยประสบอุบัติเหตุหรือป่วยเป็นอุปสรรคในการประกอบอาชีพ จำนวน 2 รายได้โอนทรัพย์สินให้ผู้อื่น เช่น ที่ดิน บ้านเรือน ที่อยู่อาศัย เครื่องจักรกล และเครื่องมือการเกษตร จำนวน 2 รายให้ผู้อื่นกู้ยืมเงิน และจำนวน 1 รายชอบเล่นการพนัน รายละเอียดในแต่ละสาเหตุซึ่งแสดงในตาราง 19 มีดังนี้คือ

2.1.1 การมียอดหนี้สินจากบุคคลภายนอก ผลการวิจัยพบว่าเกษตรกรลูกค้าจำนวน 31 ราย รายงานว่าตนเองมียอดหนี้กับบุคคลภายนอกเพิ่มเติม เนื่องจากรายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตรไม่พอเพียงต่อค่าใช้จ่ายในครัวเรือน การส่งบุตรเรียนหนังสือ การลงทุนค้าขายเพื่อหวังผลกำไร แต่กลับประสบกับการขาดทุน ดังนั้นรายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตรจึงมีจำนวนไม่พอเพียงต่อการนำไปชำระเงินกู้ธนาคาร จึงมีผลต่อการเป็นหนี้ค้างชำระเงินกู้ในระยะเวลาต่อมา

2.1.2 มีความจำเป็นต้องใช้เงินฉุกเฉินในครอบครัว ผลการวิจัยพบว่าเกษตรกรลูกค้ารายงานว่าเหตุที่ต้องมีความจำเป็นต้องใช้เงินฉุกเฉินในครอบครัวเพื่อเป็นค่ารักษาพยาบาลบุตรที่เกิดอุบัติเหตุรถชน เกษตรกรลูกค้าบางคนให้เหตุผลว่ารักษาบุตรซึ่งป่วยเป็นโรคมะเร็งในเม็ดเลือด รักษาภรรยาป่วยเป็นโรคมะเร็งและโรคหัวใจ รักษาบิดาป่วยเป็นโรคมะเร็ง และต้องชำระคดียุติธรรมเอารถจักรยานยนต์ไปชนคนตาย ฯลฯ เป็นต้น สาเหตุเหล่านี้มีผลให้เกษตรกรลูกค้าต้องใช้จ่ายเงินเป็นจำนวนมาก จึงจำเป็นต้องนำเงินรายได้จากการขายผลผลิตมาใช้จ่ายฉุกเฉินในครอบครัว จึงทำให้ไม่สามารถชำระเงินกู้ธนาคารได้ตามระยะเวลากำหนด

2.1.3 การนำเงินกู้ไปทำกิจกรรมอื่น ๆ นอกสัญญาเงินกู้ ผลการวิจัยพบว่าเกษตรกรลูกค้านำเงินกู้ไปทำกิจกรรมอื่น ได้แก่ ส่งบุตรเรียนหนังสือ ใช้จ่ายในครอบครัว ใช้หนี้บุคคลภายนอก รักษาลูกป่วยหนัก ตลอดจนนำเงินกู้ไปปลูกที่อยู่อาศัย ซึ่งนำเงินไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ของประเภทการกู้เงิน จึงมีผลทำให้ไม่สามารถนำเงินไปชำระเงินกู้ตามระยะเวลาที่กำหนดได้

2.1.4 การย้ายไปทำงานหรือย้ายไปอยู่ที่อื่น ผลการวิจัยพบว่าเกษตรกรลูกค้านบางคนได้มีการย้ายไปทำงานหรือย้ายไปอยู่ที่อื่น อันเนื่องมาจากการเกิดการหย่าร้างของครอบครัว และเกษตรกรลูกค้านบางคนดำเนินการผลิตการเกษตรแต่ประสบกับการขาดทุนติดต่อกันเป็นระยะเวลาหลายปี ประกอบกับมีหนี้สินบุคคลภายนอก จำเป็นต้องขายบ้านและที่ดินเพื่อชำระหนี้บุคคลภายนอกและธนาคาร จึงจำเป็นต้องใช้เงินในการย้ายไปอยู่ที่อื่นเพิ่มขึ้นอีก ดังนั้นเกษตรกรลูกค้าจึงไม่สามารถชำระเงินกู้ธนาคารได้

2.1.5 ไม่ชอบหรือพอใจเจ้าหน้าที่ธนาคาร ผลการวิจัยพบว่าเกษตรกรลูกค้าไม่ชอบหรือพอใจเจ้าหน้าที่ธนาคาร โดยระบุว่าพนักงานสินเชื่อได้ติดตามหนี้ค้างชำระเงินกู้จากเกษตรกรลูกค้าได้ใช้กิริยาพูดจาชมชู่จะยึดทรัพย์สินเป็นบางครั้ง และพูดจาไม่ไพเราะหรือสุภาพเรียบร้อย จากการติดตามทวงหนี้เงินกู้ทำให้เกษตรกรลูกค้าไม่พอใจเจ้าหน้าที่ธนาคาร จึงไม่นำเงินไปชำระคืนเงินกู้ในระยะเวลาต่อมา

2.1.6 การเลิกประกอบอาชีพการเกษตร ผลการวิจัยพบว่าเกษตรกรลูกค้าจำนวน 5 รายได้เลิกประกอบอาชีพการเกษตร โดยให้เหตุผลว่าขาดทุนจากการประกอบอาชีพทางการเกษตรเป็นระยะเวลาหลายปี และไม่มีทุนในการดำเนินการเกษตรต่อไปอีก นอกจากนั้นไม่มีพื้นที่ประกอบอาชีพการเกษตรอันเนื่องจากการเกิดการแตกแยกของครอบครัว และที่ดินทำการเกษตรเป็นของภรรยา นอกจากนั้นเกษตรกรลูกค้าบางรายได้นำที่ดินไปขายเพื่อชำระหนี้สินบุคคลภายนอก และบางรายกล่าวว่าค่าเช่าพื้นที่ทำการเกษตรมีราคาสูงไม่สามารถเช่าได้ต่อไปอีก การมีที่ดินทำการเกษตรจำนวนน้อยเนื่องจากได้รับแบ่งมรดกจึงทำให้พื้นที่ไม่พอเพียงต่อการดำเนินการเกษตร และตัวเกษตรกรลูกค้าได้มีอายุสูงไม่สามารถประกอบอาชีพการเกษตรต่อไปได้ ทำให้เกษตรกรลูกค้าเหล่านี้เลิกประกอบอาชีพการเกษตร เป็นผลให้ไม่มีรายได้ไปชำระเงินกู้ธนาคารได้ในระยะเวลาต่อมา

2.1.7 โอนทรัพย์สินให้ผู้อื่น เช่น บ้านเรือน ที่อยู่อาศัย เครื่องจักรกล และเครื่องมือเกษตร ผลการวิจัยพบว่าเกษตรกรลูกค้าจำนวน 3 รายได้โอนทรัพย์สินให้ผู้อื่น โดยให้เหตุผลว่าได้โอนที่ดินทำการเกษตรให้กับภรรยาในการแบ่งทรัพย์สินของการหย่าร้างครอบครัว เป็นผลทำให้ไม่มีที่ดินในการประกอบอาชีพได้ บางรายกล่าวว่าได้ขายพร้อมโอนรถยนต์บรรทุกให้แก่บุคคลอื่นเพื่อชำระหนี้บุคคลภายนอก มีเงินไม่เหลือพอชำระหนี้เงินกู้กับธนาคาร และนอกจากนั้นเกษตรกรลูกค้าได้โอนและมอบที่ดินทำการเกษตรให้กับบุตรนำไปจำนองกับธนาคารเพื่อนำเงินมาลงทุนในการประกอบอาชีพ จึงทำให้เกษตรกรมีพื้นที่การผลิตลดลงและมีรายได้ไม่พอเพียงต่อการชำระหนี้เงินกู้ธนาคารได้ เป็นผลทำให้เกษตรกรลูกค้าจำนวนนี้ไม่สามารถชำระเงินกู้ธนาคารได้ตามระยะเวลาที่กำหนด

2.1.8 ให้ผู้อื่นกู้ยืมเงิน จากการวิจัยพบว่าเกษตรกรลูกค้าจำนวน 2 รายได้ให้ผู้อื่นกู้ยืมเงิน โดยให้เหตุผลว่านำเงินให้บุตรยืมเงินไปซื้อที่ดินทำการเกษตร และบางรายให้บุตรยืมเงินไปซื้อรถยนต์บรรทุกประกอบอาชีพรับจ้าง ในที่สุดบุตรไม่นำเงินคืนให้ จึงทำให้เกษตรกรลูกค้าไม่สามารถนำเงินไปชำระเงินกู้ธนาคารได้ในระยะเวลาที่กำหนด เป็นผลต่อการเป็นหนี้ค้างชำระเงินกู้ในระยะเวลาต่อมา

2.1.9 เคยประสบอุบัติเหตุหรือป่วยที่เป็นอุปสรรคในการประกอบอาชีพ ผลการวิจัยพบว่าเกษตรกรลูกค้ามีเพียงจำนวนรายเดียวได้ป่วยเป็นอุปสรรคในการประกอบอาชีพการเกษตร โดยให้เหตุผลว่าตัวเกษตรกรลูกค้าได้ป่วยเป็นโรคเส้นเลือดอุดตันในสมอง ต้องใช้ระยะเวลาการรักษาอยู่เป็นเวลานานและแพทย์ผู้รักษาให้คำแนะนำไม่ให้ทำงานหนัก จึงทำให้เกษตรกรลูกค้าไม่สามารถประกอบอาชีพทางการเกษตรได้ต่อไปอีก จึงมีผลทำให้เกษตรกรลูกค้าไม่สามารถชำระเงินกู้ธนาคารในระยะเวลาที่กำหนดได้

2.1.10 ชอบเล่นการพนัน จากการวิจัยพบว่ามีเกษตรกรลูกค้าเพียงรายเดียวที่ชอบเล่นการพนัน โดยให้เหตุผลว่าหลังจากได้รับเงินกู้ธนาคารมาแล้วได้ไปร่วมทำบุญตามกิจศพเพื่อนบ้าน และเข้าไปเล่นการพนันเสียเป็นจำนวนมาก ทางครอบครัวรู้ความจริงเข้าจึงเป็นเหตุให้เกิดการหย่าร้างของครอบครัว เป็นผลทำให้ไม่มีทุนดำเนินการผลิตการเกษตรได้ จึงเป็นหนี้ค้างชำระเงินกู้ธนาคารในระยะเวลาต่อมา

จากผลวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการค้างชำระเงินกู้ธนาคารที่เกิดจากตัวเกษตรกรปลูกค้าที่เป็นมูลเหตุในการค้างชำระเงินกู้ในภาพรวม สรุปได้ว่าเกิดจากปัญหาทางเศรษฐกิจของครอบครัว เช่น การมีหนี้สินจากบุคคลภายนอก มีความจำเป็นต้องใช้เงินฉุกเฉินในครอบครัว การนำเงินกู้ไปใช้จ่ายผิดประเภท นอกจากนั้นยังมีมูลเหตุปัจจัยอื่น เช่น การไม่พอใจงานเจ้าหน้าที่ธนาคาร การเลิกประกอบอาชีพการเกษตร การโอนทรัพย์สินให้บุคคลอื่น การป่วยที่เป็นอุปสรรคในการประกอบอาชีพ ตลอดจนถึงการชอบเล่นการพนัน เหล่านี้เป็นปัจจัยที่ทำให้เกษตรกรปลูกค้าไม่สามารถชำระเงินกู้ได้ตามระยะเวลาที่กำหนด

ตาราง 19 จำนวนของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามมูลเหตุในการค้างชำระเงินกู้ที่เกิดจากตัวเกษตรกรปลูกค้า

มูลเหตุ	จำนวน (N = 45)*
1. มีหนี้สินจากบุคคลภายนอก	31
2. มีความจำเป็นต้องใช้เงินฉุกเฉินในครอบครัว	24
3. นำเงินกู้ไปทำกิจการอื่น ๆ นอกสัญญาเงินกู้	16
4. ย้ายไปทำงานหรือย้ายไปอยู่ที่อื่น	7
5. ไม่ชอบหรือพอใจเจ้าหน้าที่ธนาคาร	6
6. เลิกประกอบอาชีพการเกษตร	5
7. โอนทรัพย์สินให้ผู้อื่น เช่น ที่ดินบ้านเรือนที่อยู่อาศัย เครื่องจักรกล และเครื่องมือเกษตร	3
8. ให้ผู้อื่นกู้ยืมเงิน	2
9. เคยประสบอุบัติเหตุหรือป่วยเป็นอุปสรรคในการประกอบอาชีพ	1
10. ชอบเล่นการพนัน	1

*หมายเหตุ : ผู้ให้ข้อมูลระบุมากกว่า 1 มูลเหตุ

2.2 ปัจจัยที่เกิดจากมูลเหตุภายนอก

ปัจจัยภายนอก หมายถึง การที่เกษตรกรลูกค้ากู้เงินไปแล้วไม่สามารถดำเนินการผลิตได้ หรือผลผลิตได้รับความเสียหายจากธรรมชาติ ภัยพิบัติ ขาดผลผลิตไม่ได้ หรือขายได้น้อย และผลผลิตได้รับความเสียหาย จากโรค-ศัตรูพืช-สัตว์ เป็นต้น ผลการวิจัยในตาราง 20 มีรายละเอียดดังนี้คือ

2.2.1 ราคาของผลผลิตตกต่ำ ผลการวิจัยพบว่าเกษตรกรลูกค้าจำนวน 36 ราย รายงานว่าราคาของผลผลิตตกต่ำ ราคาของผลผลิตที่จำหน่ายได้ไม่คุ้มกับต้นทุนการผลิต จึงทำให้ไม่สามารถชำระเงินกู้ธนาคารได้ตามระยะเวลายกกำหนด และมีผลต่อการเป็นหนี้ค้างชำระเงินกู้ธนาคารในระยะเวลายาวนาน

2.2.2 ผลผลิตได้รับความเสียหายจากธรรมชาติ ผลการวิจัยพบว่าเกษตรกรลูกค้าในจำนวน 45 ราย ได้ให้เหตุผลว่าผลผลิตได้รับความเสียหายจากธรรมชาติได้ตามชนิดของมูลเหตุดังนี้คือ เกษตรกรลูกค้าจำนวน 24 รายกล่าวว่าผลผลิตเสียหายเนื่องจากเกิดโรคราบาด จำนวน 17 รายระบุว่าเกิดจากน้ำท่วม จำนวน 11 รายกล่าวว่าเกิดจากศัตรูพืชหรือสัตว์รบกวน จำนวน 2 รายระบุว่าเกิดจากฝนแล้ง และมีจำนวน 1 รายได้กล่าวว่าเกิดจากลมพายุ จากผลการวิเคราะห์เหตุผลดังกล่าวสามารถกล่าวได้ว่าเกษตรกรลูกค้าที่มีหนี้ค้างชำระเงินกู้ อาจได้รับเนื่องจากผลผลิตเกิดความเสียหายจากภัยธรรมชาติดังกล่าวข้างต้น

2.2.3 การกู้เงินธนาคารไปแล้วไม่สามารถดำเนินการผลิตได้ เพราะถูกทางราชการเวนคืนที่ดินหรือเจ้าของที่ดินไม่ให้เช่า ผลการวิจัยพบว่าเกษตรกรลูกค้าจำนวน 2 รายได้ให้เหตุผลว่าเมื่อได้รับเงินกู้จากธนาคารมาแล้วไม่สามารถดำเนินการเกษตรได้ เพราะที่ดินพื้นที่การเกษตรที่ทำการผลิตอยู่ถูกทางราชการนำไปใช้ประโยชน์โดยไม่แจ้งให้ทราบล่วงหน้า และพื้นที่ทำการเกษตรที่เช่าอยู่ถูกเจ้าของที่ดินยกเลิกการเช่า ที่ทำการเกษตรหลังจากได้รับเงินกู้ธนาคารมาแล้ว เป็นผลทำให้ไม่สามารถทำการเกษตรได้จากผลการวิเคราะห์เหตุผลดังกล่าวสามารถกล่าวได้ว่า เกษตรกรลูกค้าที่มีหนี้ค้างชำระเงินกู้ อาจเนื่องมาจากการได้รับเงินกู้มาแล้วไม่สามารถดำเนินการผลิตทางการเกษตรได้

2.2.4 ไม่มีผู้รับซื้อผลผลิต ผลการวิจัยพบว่ามีเกษตรกรเพียง 1 ราย เท่านั้นที่ทำการผลิตออกมาไม่มีผู้รับซื้อ ซึ่งได้กล่าวว่าการปลูกข้าวนาปีในฤดูกาลนั้นไม่สามารถทำการเก็บเกี่ยวได้ เนื่องจากได้รับความเสียหายจากฝนตกหนักเป็นระยะเวลา นานเกิดน้ำท่วมขัง และเมื่อเก็บเกี่ยวข้าวมาแล้ว ข้าวไม่มีคุณภาพจึงไม่มีผู้รับซื้อข้าวในฤ ฤดูกาลผลิตนั้น จากผลการวิเคราะห์เหตุผลดังกล่าวสามารถกล่าวได้ว่าเกษตรกรลูกค้าที่มีหนี้ ค้างชำระเงินกู้ อาจเนื่องมาจากผลผลิตไม่มีผู้รับซื้อ

ตาราง 20 จำนวนของผู้ให้ข้อมูลแยกตามปัจจัยที่มีมูลเหตุต่อผลต่อการชำระเงินกู้ของ เกษตรกรลูกค้าที่เกิดจากปัจจัยภายนอก

ปัจจัยที่มีมูลเหตุต่อการค้างชำระเงินกู้		จำนวน (N = 45)*
1. ราคาของผลผลิตตกต่ำ		36
2. ผลผลิตได้รับความเสียหายจากธรรมชาติ		
- โรคระบาด		24
- น้ำท่วม		17
- ศัตรูพืชหรือสัตว์รบกวน		11
- ฝนแล้ง		2
- ลมพายุ		1
3. กู้เงินธนาคารไปแล้วไม่สามารถดำเนินการผลิตได้เพราะถูกทาง ราชการเวนคืนที่ดินหรือเจ้าของที่ดินไม่ให้เช่า		2
4. ไม่มีผู้รับซื้อผลผลิต		1

*หมายเหตุ : ผู้ให้ข้อมูลระบุมากกว่า 1 มูลเหตุ

2.3 ปัจจัยที่เกิดจากเจ้าหน้าที่ธนาคาร

พนักงานสินเชื่อของธนาคารมีหน้าที่รับผิดชอบในการติดตามหนี้ค้ำชำระ เพื่อให้การติดตามหนี้ค้ำชำระเป็นไปอย่างเข้มข้น ต่อเนื่อง รวดเร็ว ทันต่อเวลาสามารถเข้าใจปัญหามูลเหตุหนี้ค้ำชำระของเกษตรกรลูกค้า และกำหนดแนวทางแก้ไขหนี้ค้ำชำระให้มีจำนวนลดน้อยลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยสรุปหนี้เงินกู้ค้ำชำระคงเหลือเป็นรายบุคคลของเกษตรกรลูกค้า เพื่อรายงานผลการติดตามหนี้ค้ำชำระให้หัวหน้าหน่วยธนาคารเป็นประจำทุกเดือนนั้น

ผลการวิจัยตามตาราง 21 เกี่ยวกับปัจจัยที่เกิดจากเจ้าหน้าที่ธนาคารนั้น ผลการวิจัยพบว่าเกษตรกรลูกค้าธนาคาร ร้อยละ 13.33 รายงานว่าเจ้าหน้าที่ธนาคาร ประพฤติตนไม่เหมาะสม และร้อยละ 86.67 ระบุว่าเจ้าหน้าที่ธนาคารประพฤติตนเหมาะสมแล้ว จากการวิเคราะห์เหตุผลดังกล่าวสามารถกล่าวได้ว่า ปัจจัยที่เกิดจากพนักงานสินเชื่อของธนาคารประพฤติตนไม่เหมาะสมนั้น มิได้เป็นมูลเหตุสำคัญที่ทำให้เกษตรกรลูกค้าไม่ไปชำระหนี้เงินกู้ธนาคารตามกำหนดเวลา

ตาราง 21 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลแยกตามปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นหนี้เงินกู้ค้ำชำระมูลเหตุที่เกิดจากเจ้าหน้าที่ธนาคาร

มูลเหตุที่เกิดจากตัวเจ้าหน้าที่ ประพฤติตนไม่เหมาะสม	จำนวน (N = 45)	ร้อยละ
ใช่	6	13.33
ไม่ใช่	39	86.67
รวม	45	100

2.4 ปัจจัยที่เกิดจากมูลเหตุอื่น

ปัจจัยที่มีมูลเหตุ ผลต่อการเป็นหนี้เงินกู้ค้างชำระที่เกิดจากมูลเหตุอื่น ๆ ที่ไม่สามารถชำระเงินกู้ได้ ผลการวิจัยตาราง 22 พบว่าเกษตรกรลูกค้าร้อยละ 80.00 ได้ระบุว่าไม่มีมูลเหตุผลอื่น ๆ ที่ไม่สามารถชำระเงินกู้ได้ และร้อยละ 20.00 เท่านั้นที่ได้ระบุว่ามูลเหตุผลอื่น ๆ ที่ทำให้ไม่สามารถชำระเงินกู้ได้ ผลการวิเคราะห์มูลเหตุผลอื่น ๆ ที่เกษตรกรลูกค้าไม่สามารถชำระเงินกู้ธนาคารได้นั้น เกษตรกรลูกค้าจำนวน 5 รายได้ให้เหตุผลว่าเมื่อชำระเงินกู้แล้วเกรงว่าจะกู้ใหม่ไม่ได้ เกษตรกรลูกค้าจำนวน 2 รายได้ให้เหตุผลว่าธนาคารมีระเบียบขั้นตอนการขอกู้เงินแต่ละครั้งมากเกินไปและในจำนวนเกษตรกรลูกค้าจำนวน 1 รายเท่านั้นได้ให้เหตุผลว่าไม่ได้รับหนังสือเตือนการชำระเงินกู้ธนาคาร และได้รับวัสดุอุปกรณ์การเกษตรมีคุณภาพไม่ดี จากปัจจัยที่เกิดจากมูลเหตุอื่น ๆ ดังกล่าว จึงสามารถสรุปได้ว่ามีผลทำให้เกษตรกรลูกค้าธนาคารไม่สามารถชำระเงินกู้ธนาคารได้ในระยะเวลา

ดังนั้นสรุปได้ว่า ปัจจัยที่เกิดจากมูลเหตุในการค้างชำระสินเชื่อของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรที่ไม่สามารถชำระเงินกู้ได้ตามระยะเวลาที่กำหนดนั้น มีปัจจัยมูลเหตุใหญ่ ๆ 3 ปัจจัยด้วยกันคือ ปัจจัยที่เกิดจากภายนอก ซึ่งได้แก่ ราคาผลผลิตตกต่ำ ผลผลิตได้รับความเสียหายจากธรรมชาติ และได้รับเงินกู้ไปแล้วไม่สามารถดำเนินการผลิตได้ และปัจจัยที่เกิดจากเกษตรกรลูกค้า ซึ่งได้แก่ การมีหนี้สินจากบุคคลภายนอก มีความจำเป็นใช้เงินฉุกเฉินในครอบครัว และการนำเงินกู้ไปทำกิจกรรมอื่น ๆ ส่วนปัจจัยที่เกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ธนาคารและมูลเหตุอื่น ๆ นั้น ผลวิจัยพบว่าไม่ได้เป็นสิ่งบ่งชี้สำคัญที่ทำให้เกษตรกรลูกค้าค้างชำระเงินกู้

ตาราง 22 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลตามปัจจัยที่มีมูลเหตุผลการเป็นหนี้เงินกู้ค้างชำระที่เกิดจากมูลเหตุอื่น ๆ ที่ไม่สามารถชำระเงินกู้ได้

ปัจจัยที่เกิดจากมูลเหตุอื่น ๆ	จำนวน (N = 45)	ร้อยละ
- ไม่ใช่	36	80.00
- ใช่	9	20.00
เนื่องจาก		
- ชำระเงินกู้แล้วเกรงว่าจะกู้ใหม่ไม่ได้	5	
- ธนาคารมีระเบียบขั้นตอนการขอกู้เงินแต่ละครั้ง มากเกินไป	2	
- ไม่ได้รับหนังสือเตือนการชำระเงินกู้จากธนาคาร	1	
- ได้รับวัสดุอุปกรณ์การเกษตรมีคุณภาพไม่ดี	1	

ตอน 3 ข้อเสนอแนะของเกษตรกรลูกค้ำต่อธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
เกี่ยวกับแนวทางในการแก้ปัญหา

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เป็นสถาบันสินเชื่อการเกษตรของรัฐบาล มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความช่วยเหลือทางการเงินสำหรับประกอบอาชีพการเกษตร และการดำเนินงานของเกษตรกร และสหกรณ์การเกษตร ในการวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการศึกษาเฉพาะ เกษตรกรลูกค้ำที่ค้างชำระเงินกู้ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาเชียงใหม่ หน่วยอำเภอสารภี เท่านั้นที่ไม่สามารถชำระเงินกู้ได้ตามกำหนด ถึงแม้ว่าในรอบปีบัญชีหนึ่ง ๆ ของธนาคาร สาขาต้องติดตามลูกค้ำที่มีหนี้ค้างชำระให้ครบทุกราย แล้วประเมินผลการติดตามหนี้ค้างชำระรายงานต่อหัวหน้าหน่วยสาขา เพื่อกำหนดการเร่งรัดหนี้สินค้างชำระในรอบปีบัญชีต่อไปนั้น เกษตรกรลูกค้ำจำนวน 45 ราย ที่เป็นผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้ให้ข้อเสนอแนะให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรนำมาแก้ไขปัญหาการชำระเงินกู้ซึ่งเรียงลำดับตามความสำคัญ ซึ่งพิจารณาจากข้อเสนอแนะของเกษตรกรลูกค้ำจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้

1. ขอให้ทางธนาคารได้พิจารณาผ่อนผันการชำระหนี้จนกว่าจะหมด โดยคิดอัตราดอกเบี้ยในอัตราพิเศษ
2. ขอให้ทางรัฐบาลพิจารณาหนี้ยกเว้นการชำระหนี้จากธนาคารให้แก่เกษตรกรที่ประสบกับการประกอบอาชีพทางการเกษตรและไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้
3. ขอให้ทางธนาคารพิจารณาพักดอกเบี้ยเงินกู้ทั้งหมด และให้เกษตรกรผ่อนส่งเฉพาะเงินต้นคืนให้หมด
4. ขอให้ทางธนาคารพิจารณาเพิ่มวงเงินกู้ โดยใช้หลักทรัพย์เดิม เพื่อที่จะได้ดำเนินการขอกู้เงิน นำไปลงทุนได้ต่อไป
5. ขอให้ทางรัฐบาลพิจารณาช่วยเหลือเกษตรกรที่ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้โดยยกหนี้สินให้ทั้งหมดนั้น จะต้องได้รับการรับรองจากเจ้าหน้าที่ทางราชการกับธนาคาร เช่นเดียวกับรัฐบาลนำเงินไปช่วยเหลือผู้อพยพต่างประเทศ เช่น ลาว เขมร ได้
6. ขอให้ทางธนาคารพิจารณากำหนดประเภทของเงินกู้ออกไปอีกเช่นประเภทการกู้เงินเพื่อนำไปลงทุนค้าขาย หรือประเภททำธุรกิจการเกษตร
7. ให้ทางธนาคารพิจารณามีการประกันพืชผลทางการเกษตรอย่างทั่วถึง และถึงมือเกษตรกรลูกค้าจริง ๆ หรือมีโควต้าเฉลี่ยให้ทั่วถึงกันทุกระดับหน่วยอำเภออย่างทั่วถึง
8. ให้ทางธนาคารช่วยพิจารณาหาวิธีการผ่อนการชำระหนี้เงินกู้ พร้อมดอกเบี้ยเป็นราย ๆ ไป พร้อมกับการบริการรับส่งเงินถึงบ้าน โดยไม่ต้องไปชำระหนี้ที่ธนาคาร ซึ่งทำให้เสียเวลา และค่าใช้จ่ายในการเดินทาง
9. ให้ทางธนาคารได้พิจารณาจัดหาวัสดุการเกษตรทุกชนิดในต้นทุนการผลิต เพื่อเป็นการลดต้นทุนการผลิตได้อีกทางหนึ่ง และลดวงเงินกู้ตามราคาวัสดุการเกษตร
10. ขอให้ทางธนาคารพิจารณาเปลี่ยนสัญญาเงินกู้ จากสมาชิกค้าประกันสามารถสับเปลี่ยนคู่ค้าประกันได้ในกรณีที่มีความสามารถชำระหนี้เงินกู้ให้หมดไปได้ เพื่อที่จะได้กู้เงินจากธนาคารมาดำเนินการใหม่ต่อไปได้

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

(SUMMARY AND RECOMMENDATIONS)

สรุปผลการวิจัย

(Summary)

การวิจัยเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรลูกค้าธนาคารที่ค้างชำระสินเชื่อเพื่อการเกษตร กรณีศึกษาธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาเชียงใหม่ หน่วยอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ได้รวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรลูกค้าธนาคารที่ค้างชำระเงินกู้ ระหว่างวันที่ 4 พฤษภาคม 2536 ถึงวันที่ 6 มิถุนายน 2536 โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้คือ

1. เพื่อทราบถึงลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกรลูกค้าธนาคารที่ค้างชำระสินเชื่อของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาเชียงใหม่ หน่วยอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาถึงปัญหาการชำระคืนเงินของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาเชียงใหม่ หน่วยอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่
3. เพื่อระบุถึงข้อเสนอแนะของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเกี่ยวกับแนวทางในการแก้ปัญหาของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

ผู้ให้ข้อมูลในครั้งนี้คือ เกษตรกรที่ธนาคารได้รับขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้าธนาคาร ได้กู้เงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาเชียงใหม่ หน่วยอำเภอสารภี ตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2512 ถึงวันที่ 31 มีนาคม 2536 ที่ไม่สามารถชำระสินเชื่อเพื่อการเกษตรได้ตามระยะเวลาที่กำหนดได้ ซึ่งมีผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้นจำนวน 45 ราย สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลคือแบบสัมภาษณ์ (interview shedul) ทั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเอาแบบสัมภาษณ์ไปทดสอบหาความตรง (validity) แล้วนำไปทดสอบหาความ

เป็นปรนัย (objectivity) ของแบบสัมภาษณ์ โดยนำไปทดสอบกับเกษตรกรลูกค้าที่มีหนี้ค้ำชำระเงินกู้ธนาคารที่มีลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดเอาเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาเชียงใหม่ หน่วยอำเภอสันทราย จำนวน 10 คน เพื่อเป็นการตรวจสอบความถูกต้องของภาษาที่ใช้และความเข้าใจตรงกันของผู้ให้ข้อมูลแบบสัมภาษณ์

ผลการวิจัย

ลักษณะส่วนบุคคลของเกษตรกรลูกค้า

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรลูกค้าผู้ให้ข้อมูลส่วนมากเป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 49 ปี ส่วนระดับการศึกษาพบว่าเกษตรกรลูกค้าส่วนมากได้รับการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ลักษณะเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรลูกค้า

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรลูกค้ามีสถานภาพการสมรสส่วนมากและสมรสแล้วอยู่ร่วมกัน การเข้าเป็นลูกค้านาคาของเกษตรกรลูกค้าโดยเฉลี่ย 13 ปี มีสภาพการถือครองที่ดินเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเองเป็นส่วนมาก และมีจำนวนพื้นที่ถือครองในการประกอบอาชีพการเกษตรพบว่า เกษตรกรลูกค้าส่วนมากมีกรรมสิทธิ์เป็นของตนเองและทำฟรีในพื้นที่บุคคลอื่น ขนาดเฉลี่ย 8.00 ไร่ และรองลงมาเป็นลักษณะการมีกรรมสิทธิ์เป็นของตนเองและเช่าพื้นที่บุคคลอื่น รายได้ของเกษตรกรลูกค้าพบว่า มีรายได้จากภาคการเกษตรและภาคนอกการเกษตรมากที่สุดจำนวน 32 ราย เฉลี่ยครอบครัวละ 60,127.00 บาท ผลการศึกษาเกี่ยวกับแหล่งจำหน่ายผลผลิตการเกษตรของเกษตรกรลูกค้าพบว่า ส่วนใหญ่ได้นำผลผลิตการเกษตรไปจำหน่ายให้แก่พ่อค้าท้องถิ่น เป็นประเภทของผลผลิตทางพืชไร่มากที่สุด รองลงมาได้แก่ประเภทไม้ผล ปัญหาที่เกิดจากการจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรของเกษตรกรลูกค้าพบว่า มีปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำมากที่สุด ได้แก่ ผลผลิตประเภทพืชไร่ รองลงมาเป็นพืชประเภทไม้ผล

จำนวนเงินกู้ตามประเภทของสัญญาเงินกู้และการชำระเงินกู้ธนาคาร

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรลูกค้ำที่มีหนี้ค้างชำระเงินกู้ธนาคารได้กู้เงินจากธนาคารมากที่สุดอยู่ระหว่าง 2,500-26,000 บาท มีจำนวนเงินกู้เฉลี่ยเท่ากับ 27,089 บาท ในการทำสัญญาเงินกู้จากธนาคารพบว่า เกษตรกรลูกค้ำส่วนมากได้ทำสัญญาเงินกู้จำนวนหนึ่งสัญญา และเป็นประเภทของสัญญาเงินกู้ระยะสั้นเพื่อผลผลิตการเกษตรกับประเภทของสัญญาเงินกู้ระยะสั้นเพื่อการอื่น เกษตรกรร้อยละ 60.00 เป็นเกษตรกรลูกค้ำธนาคารกลุ่มเดียวกันเป็นผู้ค้ำประกันสัญญา ส่วนการนำเงินกู้มาดำเนินการด้านการเกษตรของเกษตรกรลูกค้ำ ผลการวิจัยพบว่า ร้อยละ 60.00 นำมาปลูกกระเทียม และผลการดำเนินงานด้านการเกษตรหลังจากกู้เงินธนาคาร จากผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรลูกค้ำส่วนมากประสบกับการขาดทุน จึงทำให้เกษตรกรลูกค้ำไม่สามารถชำระเงินกู้ธนาคารได้ตามระยะเวลาที่กำหนด สำหรับวิธีการนำเงินชำระคืนเงินกู้ธนาคารของเกษตรกรลูกค้ำนั้น จากผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรส่วนมากไม่สามารถชำระเงินกู้ได้ และเมื่อเกษตรกรลูกค้ำมีปัญหาการชำระเงินกู้ธนาคาร เกษตรกรลูกค้ำกว่าครึ่งระบุว่าไม่เคยติดต่อกับธนาคารเลย โดยระบุเหตุผลว่าไม่มีเงินชำระคืนเงินกู้ธนาคาร

ปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นหนี้ค้างชำระเงินกู้ของเกษตรกรลูกค้ำธนาคาร

ผลการศึกษาเกษตรกรลูกค้ำธนาคารพบว่า ปัจจัยที่มีมูลเหตุต่อผลการเป็นหนี้ค้างชำระเงินกู้ธนาคารนั้น สามารถแยกตามปัจจัยที่เป็นมูลเหตุได้ 2 ปัจจัย ดังนี้คือ

- (1) ปัจจัยที่เป็นมูลเหตุการค้างชำระเงินกู้ที่เกิดจากตัวเกษตรกรลูกค้ำ จากผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรลูกค้ำมีปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นหนี้ค้างชำระเงินกู้ธนาคารมากที่สุดในจำนวน 31 รายได้ระบุว่าเกิดจากเกษตรกรลูกค้ำมีหนี้สินจากบุคคลภายนอก เกษตรกรลูกค้ำมีความจำเป็นต้องใช้เงินฉุกเฉินในครอบครัว และนำเงินกู้ไปทำกิจกรรมอื่น ๆ นอกสัญญาเงินกู้

(2) ปัจจัยที่เป็นมูลเหตุการค้างชำระเงินกู้ที่เกิดจากภายนอก ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรลูกค้ำมีปัจจัยภายนอกที่เป็นมูลเหตุการค้างชำระเงินกู้ธนาคาร ส่วนมากเกิดจากราคาผลผลิตที่จำหน่ายได้ไม่คุ้มกับต้นทุนการผลิต รองลงมาได้แก่ ผลผลิตได้รับความเสียหายจากธรรมชาติที่เกิดจากโรคระบาด เป็นเหตุให้เกษตรกรลูกค้ำไม่สามารถชำระเงินกู้ธนาคารได้ตามระยะเวลากำหนด และมีผลต่อการเป็นหนี้ค้างชำระเงินกู้ธนาคารในระยะเวลาดำเนินมา

สำหรับปัจจัยที่เป็นมูลเหตุของการค้างชำระเงินกู้ที่เกิดจากเจ้าหน้าที่ธนาคาร และมูลเหตุอื่น ๆ ที่ผู้วิจัยคาดคิดว่าจะเป็นมูลเหตุที่สำคัญในการค้างชำระเงินกู้ นั้น ผลวิจัยกลับพบว่าเกษตรกรลูกค้ำส่วนมากระบุว่าไม่ได้เป็นมูลเหตุของการค้างชำระเงินกู้ที่สำคัญ

ส่วนข้อเสนอแนะของเกษตรกรลูกค้ำเพื่อเป็นแนวทางแก้ไขปัญหาการชำระเงินกู้ต่อธนาคารนั้น สามารถสรุปข้อเสนอได้ดังนี้คือ

(1) เกษตรกรลูกค้ำเสนอแนะให้ทางธนาคารได้พิจารณาผ่อนผันการชำระหนี้เงินกู้ค้างชำระเป็นกรณีพิเศษเฉพาะรายตัวของเกษตรกรลูกค้ำ และในการชำระเงินกู้ที่ค้างชำระให้เป็นระบบผ่อนส่งเป็นงวดหรือรายเดือน พร้อมกับบริการรับการชำระเงินกู้ถึงบ้านเกษตรกร

(2) เกษตรกรลูกค้ำเสนอแนะให้ธนาคารได้มีการพิจารณาเกษตรกรลูกค้ำที่มีความซื่อสัตย์ซื่อตรงแต่ประสบกับการลงทุนด้านการเกษตร เกษตรกรลูกค้ำที่มีหนี้ค้างชำระเงินกู้ได้รับการพิจารณาหนี้ค้างชำระเงินกู้ที่มีอยู่จากธนาคาร อาจอยู่ในรูปของการชำระเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยในอัตราต่ำสุดตามสภาพความเป็นไปได้ของการชำระเงินกู้ของเกษตรกรลูกค้ำเฉพาะราย

(3) เกษตรกรลูกค้ำเสนอแนะให้ธนาคารเพิ่มวงเงินกู้โดยใช้หลักค้ำประกันเดิมหรือขยายประเภทของเงินกู้เพิ่มขึ้น เพื่อสามารถนำเงินกู้ไปดำเนินงานในกิจกรรมอื่น ๆ ได้

(4) เกษตรกรลูกค้าเสนอแนะให้ธนาคารได้พิจารณาทุกหนี้เงินกู้ค้างชำระทั้งหมดแก่เกษตรกรลูกค้าที่ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้

(5) เกษตรกรลูกค้าเสนอแนะให้ธนาคารได้นำผลการประกันราคาพืชผลให้ถึงมือเกษตรกรลูกค้าจริง ๆ

ข้อเสนอแนะ

(Recommendations)

ผลการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรลูกค้า และปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นหนี้เงินกู้ค้างชำระของเกษตรกรลูกค้า ทั้งปัจจัยที่เกิดจากตัวลูกค้า ปัจจัยภายนอก ปัจจัยที่เกิดจากพนักงานธนาคารและปัจจัยที่เกิดจากมูลเหตุอื่น ๆ ซึ่งสามารถใช้เป็นข้อมูลสำหรับการติดตามหนี้เงินกู้ค้างชำระของเกษตรกรลูกค้าให้มีประสิทธิภาพ และเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารของธนาคารที่ช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้าที่มีหนี้เงินกู้ค้างชำระ ให้สามารถชำระหนี้เงินกู้ต่อธนาคารได้ โดยการกำกับดูแลแนะนำอย่างใกล้ชิดจากพนักงานสินเชื่อของธนาคาร จึงขอเสนอแนะดังนี้

(1) เกษตรกรลูกค้าที่มีหนี้สินจากบุคคลภายนอกนั้น ผู้บริหารธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ควรกำหนดนโยบายเพิ่มจำนวนเงินกู้ของเกษตรกรลูกค้าให้พอเพียงกับความต้องการในการลงทุนประกอบอาชีพทางการเกษตร โดยให้พนักงานสินเชื่อธนาคารร่วมกับเกษตรตำบล หรือเกษตรอำเภอ ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ซึ่งมีความใกล้ชิด รู้ถึงพฤติกรรมความขยันขันแข็ง ความสามารถในการประกอบอาชีพเป็นอย่างดี ได้มีการรับรองเกษตรกรลูกค้าที่มีความประสงค์จะขอกู้เงินสินเชื่อเพื่อการเกษตรแต่ละครั้ง เพื่อนำมาเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาจำนวนเงินกู้ สินเชื่อเพื่อการเกษตร เพื่อลดปัญหาการค้างชำระเงินกู้ของเกษตรกรลูกค้าให้น้อยลง ได้ในกรณีที่เกษตรกรลูกค้าได้รับจำนวนเงินกู้ไม่พอเพียงกับความต้องการหรือการมีหนี้สินจากบุคคลภายนอกได้

(2) เกษตรกรลูกค้าที่มีความจำเป็นต้องใช้เงินฉุกเฉินในครอบครัวนั้นผู้บริหารธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ควรกำหนดนโยบายให้พนักงานสินเชื่อ มีการพิจารณาประมวลรายได้ของเกษตรกรลูกค้าในรอบปีที่ผ่านมา นอกเหนือจากข้อกำหนดการขอกู้เงินสินเชื่อธนาคาร นำมาประกอบการพิจารณาจำนวนเงินกู้สินเชื่อเพื่อการเกษตร ให้ออกเพียงตามจำนวนที่ต้องการและเหมาะสม เพื่อลดปัญหาการค้างชำระเงินกู้ของเกษตรกรลูกค้าในกรณีที่มีความจำเป็นต้องใช้เงินฉุกเฉินในครอบครัว

(3) เกษตรกรลูกค้าที่นำเงินกู้ออกไปใช้ในกิจกรรมอื่น ๆ นอกสัญญาเงินกู้ ผู้บริหารธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ควรกำชับให้หัวหน้าสาขาระดับอำเภอ หรือหัวหน้าสินเชื่อได้ มีการประชุมกลุ่มเกษตรกรลูกค้า เน้นถึงความซื่อสัตย์ต่อธนาคารที่ให้เงินกู้สินเชื่อเพื่อการเกษตรมานั้น ควรนำเงินไปใช้ให้ตรงตามสัญญาเงินกู้ ถ้ามีปัญหาขอให้ปรึกษาธนาคารก่อนเป็นอันดับแรก เพื่อพิจารณาเปลี่ยนสัญญาประเภทเงินกู้ หรือให้คำแนะนำปรึกษาทางออกที่เหมาะสมได้

(4) เกษตรกรลูกค้าที่ประสบปัญหาการอยู่ย่ำร้างหรือแตกแยกของครอบครัว ผู้บริหารธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ควรกำหนดให้พนักงานสินเชื่อร่วมมือกับกำนันตำบล หรือผู้ใหญ่บ้าน ตลอดจนผู้นำทางศาสนาในพื้นที่ได้มีการสอดส่องแทรกในการประชุม หรือการทำพิธีทางศาสนา ให้มีความเข้าใจในเรื่องสถาบันครอบครัวการหย่าร้าง หรือการแตกแยกของครอบครัว อุปสรรคปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคตของครอบครัว เพื่อแก้ปัญหาการหย่าร้างของครอบครัว ซึ่งเป็นอุปสรรคในการชำระเงินกู้ธนาคารได้

(5) เกษตรกรลูกค้าที่ประสบปัญหาการขาดทุนการดำเนินงานด้านการเกษตร ผู้บริหารธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ควรกำหนดนโยบายให้พนักงานสินเชื่อ ใช้ยุทธวิธีเชิงรุกในการติดตามหนี้ค้างชำระของเกษตรกรลูกค้าที่ขาดทุนจากการประกอบอาชีพการเกษตร เช่น การออกติดตามการพิจารณาให้เกษตรกรลูกค้าที่มีความขยันขันแข็ง ซื่อสัตย์ได้รับการพิจารณากู้เงินใหม่ หรือเพิ่มจำนวนเงินกู้ เพื่อนำไปลงทุนใหม่ได้

(6) เกษตรกรลูกค้าที่ประสบปัญหาด้านการไม่มีเวลาติดต่อกันทางธนาคาร นั้น ผู้บริหารธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ควรให้พนักงานสินเชื่อได้ออกไปรับบริการชำระเงินกู้ของเกษตรกรลูกค้าถึงที่อยู่อาศัย หรือจัดระบบผ่อนชำระเป็นรายเดือน เพื่อแก้ปัญหาการมีจำนวนเงินไม่พอเพียงไปชำระธนาคารได้จำนวนเป็นงวด หรือในกรณีที่ไม่มีเวลาไปติดต่อชำระเงินตามปกติของการทำงานธนาคารได้

(7) เกษตรกรลูกค้าธนาคารที่ประสบปัญหาสมาชิกกลุ่มลูกค้าธนาคารค้างชำระเงินกู้ ผู้บริหารธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ควรให้พนักงานสินเชื่อได้มีการเปลี่ยนสมาชิกกลุ่มลูกค้าธนาคารค้างชำระเงินกู้ได้ เพื่อแก้ไขปัญหาเมื่อเกษตรกรลูกค้าชำระเงินแล้วจะขอกู้ใหม่ไม่ได้อีก

(8) เกษตรกรลูกค้าธนาคารที่ประสบปัญหาด้านการจัดซื้อวัสดุการเกษตรจากธนาคาร ที่มีคุณภาพไม่ดีหรือการบริการหลักการขายนั้นผู้บริหารธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ควรกำหนดให้พนักงานสินเชื่อติดต่อประสานงานกับบริษัท ห้างหุ้นส่วนจำกัด หรือร้านค้าได้จำหน่ายวัสดุการเกษตรในราคาพิเศษพร้อมกับมีการบริการหลังการขายเช่นเดียวกับลูกค้าโดยตรง วิธีนี้จะสามารถแก้ไขปัญหาทางด้านเกษตรกรลูกค้านำเงินไปใช้ผิดประเภทสัญญาเงินกู้ได้อีกทางหนึ่ง

(9) เกษตรกรลูกค้าธนาคารที่ประสบปัญหาทางด้านการจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร ผู้บริหารธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ควรได้ติดต่อสานงานการจำหน่ายผลผลิตการเกษตรร่วมกับ โรงงานอุตสาหกรรมการเกษตร โรงสี หรือองค์การตลาดเพื่อการเกษตรรับซื้อผลผลิตของเกษตรกรลูกค้า เพื่อแก้ไขปัญหาราคาสินค้าตกต่ำได้

(10) เกษตรกรลูกค้าธนาคารที่ประสบปัญหาด้านการประกอบอาชีพการเกษตร ผู้บริหารธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ควรกำหนดนโยบาย การพิจารณายกเลิกหนี้ค้างชำระเป็นกรณีพิเศษ ซึ่งเกษตรกรลูกค้าไม่สามารถประกอบอาชีพต่อไปได้ เช่น เกษตรกรลูกค้ามีอายุสูง หรือเกษตรกรลูกค้าที่ป่วยเป็นอุปสรรคในการประกอบอาชีพการเกษตร เพื่อแก้ไขปัญหาการค้างชำระเงินกู้ของเกษตรกรลูกค้าเป็นระยะเวลานาน หรือเป็นการรับใช้หนี้ของเกษตรกรลูกค้าค้างชำระหนี้สัญญาเงินกู้ได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป (Recommendations for Further Study)

1. การวิจัยครั้งต่อไปควรเก็บข้อมูลจากเกษตรกรลูกค้าธนาคาร ที่มีหนี้เงินกู้ค้างชำระจากหน่วยอำเภอทุกอำเภอ ในจังหวัดเชียงใหม่ ประชากรที่ได้จะเป็นตัวแทนของประชากรในจังหวัดเชียงใหม่ทั้งหมด ผลการวิจัยครั้งนี้ได้รวบรวมข้อมูลจากประชากรที่เป็นเกษตรกรลูกค้าธนาคารที่ค้างชำระเงินกู้ เฉพาะหน่วยอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ฉะนั้นจึงไม่สามารถสรุปได้ว่าผลการวิจัยจะครอบคลุมประชากรในจังหวัดเชียงใหม่
2. การวิจัยครั้งต่อไปควรขยายขอบเขตการวิจัยให้ครอบคลุมทั่วทุกจังหวัดในเขตภาคเหนือ หรือทุกภาคของประเทศ ทั้งนี้เพราะธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรแต่ละจังหวัดในแต่ละภาคนั้นลูกค้าจะมีการผลิตพืชผลแตกต่างกันไป ฉะนั้นถ้ามีการวิจัยให้ครอบคลุมทั้งภาคหรือทุกภาคทั่วประเทศแล้วจะช่วยให้แก้ปัญหานี้เงินกู้ค้างชำระของเกษตรกรลูกค้าในภาพรวมของภาคหรือประเทศ อาจเป็นแนวทางเกิดการรวมตัวกันในรูปแบบของสหกรณ์การเกษตรลูกค้าธนาคาร เพื่อรวมกันซื้อรวมกันขายวัสดุการเกษตร ตลอดจนเครื่องอุปโภคบริโภค ตลอดจนการสงเคราะห์ซึ่งกันและกัน โดยการรวมกันเป็นสมาคม ฅาปนกิจสงเคราะห์ในหมู่เกษตรกรลูกค้าธนาคารที่ดำเนินการอยู่ในขณะนี้ ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินงานของธนาคาร ในการที่จะช่วยเสริมสร้างการอยู่ดีกินดีแก่ลูกค้าเพิ่มขึ้นอีกด้วย
3. ควรศึกษาถึงบทบาทของพนักงานสินเชื่อของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการบริหารงานและการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

จรินทร์ เทศวานิช. 2523. วิเคราะห์การขยายตัวของรายได้ทางสาขาเกษตรที่เกิดจากความก้าวหน้าทางวิชาการ. กรุงเทพฯ : ผลงานวิจัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

จำลอง โต๊ะทอง. 2524. ข้าพเจ้ากับ ธ.ก.ส. กองประชาสัมพันธ์, ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. กรุงเทพมหานคร.

ฝ่ายสินเชื่อการเกษตร, ธนาคารกรุงเทพฯ จำกัด. 2528 คู่มือสินเชื่อเกษตร : การอำนวยความสะดวกสินเชื่อการเกษตร. กรุงเทพฯ : ธนาคารกรุงเทพฯ จำกัด.

ชูศักดิ์ หิมะทองคำ. 2525. สินเชื่อเพื่อการเกษตร : บทบาทและปัญหาของผู้ให้และผู้รับธนาคารกรุงเทพจำกัด. กรุงเทพมหานคร.

ทองโรจน์ อ่อนจันทร์. 2526. ความต้องการสินเชื่อของเกษตรกรไทย. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

เทียนชัย รัตนติลก. 2533. ปัญหาการชำระคืนสินเชื่อเพื่อการเกษตรของเกษตรกรอำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม. กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. 2529. กรุงเทพมหานคร : ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการดำเนินงานของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร, กองประชาสัมพันธ์.

_____. 2529. กรุงเทพมหานคร : ประมวลผลพระราชบัญญัติและข้อบังคับของ ธ.ก.ส.

_____ . 2529. กรุงเทพมหานคร : ความรู้ทั่วไป
เกี่ยวกับการดำเนินงานของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร,

_____ . 2529. คู่มือการปฏิบัติงานสินเชื่อด้าน
เกษตรกร. กรุงเทพมหานคร.

_____ . สาขาเชียงใหม่. 2533. รายงานกิจการ
งบดุล งบกำไรขาดทุนรอบปีบัญชี 1 เมษายน 2534 - 31 มีนาคม 2535.

_____ . 2536 รายงานกิจการ งบดุล งบกำไร
ขาดทุน. รอบปีบัญชี 1 เมษายน 2525 - 31 มีนาคม 2536. กรุงเทพมหานคร.

_____ . สาขาเชียงใหม่ หน่วยอำเภอสารภี.
 2535. บัญชีรายงานหนี้ค้างชำระคงเหลือรายคน. เอกสารธนาคาร.

_____ . 2535. เอกสารสำนักงานธนาคารประจำ
หน่วย. สาขาเชียงใหม่ หน่วยอำเภอสารภี.

_____ . 2535. เอกสารสำนักงานธนาคารประจำ
หน่วย. สาขาเชียงใหม่.

ธนาคารแห่งประเทศไทย. 2533. สินเชื่อการเกษตรในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร.

นำชัย ทนุผล. 2529. การพัฒนาชุมชน : หลักการและยุทธวิธี. เชียงใหม่ : ภาควิชา
 ส่งเสริมการเกษตร, สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.

_____ . 2531. วิธีการเตรียมโครงการวิจัย. เชียงใหม่ : ภาควิชา
 ส่งเสริมการเกษตร, สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.

_____ . 2532. การวางแผนและประเมินผลโดยการส่งเสริมการเกษตร.

เชียงใหม่ : ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร, สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.

พันธุ์ม ดิษยมนทล. 2526. สินเชื่อการเกษตรในภาคเหนือของประเทศไทย. กรุงเทพฯ

มหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

พิชิต ธานี. 2530. สินเชื่อการเกษตร. ภาควิชาเศรษฐศาสตร์การเกษตร คณะเกษตร-

ศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2535. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ

มหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

สมคิด ทักษิณวิสุทธิ. 2533. ความต้องการสินเชื่อเพื่อการผลิตของเกษตรกรไทย. กรุงเทพฯ

มหานคร : ภาควิชาเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สุภาพ วาดเขียน. 2525. เครื่องมือวิจัยทางสังคมศาสตร์ ลักษณะที่ดี ชนิดและวิธีหา

คุณภาพ. กรุงเทพมหานคร : บริษัทสำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.

อัมมาร สยามวาลา. 2534. สินเชื่อในชนบทประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิ

สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย.

อุดม เกิดนิบูลย์. 2533. สินเชื่อการเกษตรในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร ธนาคาร

แห่งประเทศไทย.

กองหอสมุด
ภาคผนวก
มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ภาคผนวก ก

แบบสัมภาษณ์ข้อมูล

แบบสัมภาษณ์ของเกษตรกรปลูกค้าธนาคารที่ค้างชำระสินเชื่อเพื่อการเกษตร
การวิจัยเรื่อง

ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม ของเกษตรกรปลูกค้าธนาคารที่ค้างชำระสินเชื่อเพื่อ
การเกษตร : กรณีศึกษาธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาเชียงใหม่
หน่วยอำเภอสารภี

กลุ่มที่.....หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....
แบบสัมภาษณ์เลขที่.....รหัสคอมพิวเตอร์ () () 1-2
วันที่...../...../.....ชื่อผู้ให้ข้อมูล.....

ตอน 1 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกรปลูกค้าธนาคารที่ค้าง
ชำระสินเชื่อเพื่อการเกษตร

1. เพศ () 3
() 1. ชาย () 2. หญิง
2. อายุปี () () 4-5
3. จำนวนปีที่เข้าเป็นลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร.....ปี
() () 6-7
4. ระดับการศึกษาสูงสุด () 8
 - () 1. อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ () 2. ต่ำกว่าป.4
 - () 3. จบ ป.4 () 4. ป.5 - ป.7 (ม.1-ม.3)
 - () 5. ม.ศ 1-3 (ม.4-ม.6) () 6. ม.ศ 4-5 (ม.7-ม.8)
 - () 7. วิชาชีพชั้นต้น (ปวช.) () 8. วิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)
 - () 9. ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า () 10. อื่น ๆ (ระบุ).....

5. สถานภาพการสมรส

() 9

- () 1. โสด () 2. แต่งงานแล้ว โปรตระบุ
 () 3. อยู่ร่วมกัน () 4. แยกกันอยู่
 () 5. หย่า () 6. หม้าย

8. ลักษณะการถือครองที่ดิน

- () 1. จำนวนที่ดินที่มีเอกสารแสดงกรรมสิทธิ์ไร่ () () () 10-12
 () 2. จำนวนที่ดินไม่มีเอกสารแสดงกรรมสิทธิ์ไร่ () () () 13-15
 () 3. จำนวนที่ดินเช่าไร่ () () () 16-18
 () 4. จำนวนที่ดินทำฟรีในพื้นที่บุคคลอื่นไร่ () () () 19-21

9. ปริมาณและมูลค่าผลผลิตตั้งแต่เมษายน 2535 - มีนาคม 2536

ปริมาณและมูลค่าผลผลิตต่อปี

1. ลำไย () () () () ()
 22 23 24 25 26 27
 2. ข้าว () () () () ()
 28 29 30 31 32 33
 3. กระเทียม () () () () ()
 34 35 36 37 38 39
 4. พริก () () () () ()
 40 41 42 43 44 45
 5. การเลี้ยงสัตว์ () () () () ()
 46 47 48 49 50 51
 6. อื่น ๆ (ระบุ) () () () () ()
 52 53 54 55 56 57
 รวม () () () () ()
 58 59 60 61 62 63

10. รายได้นอกการเกษตร (รวมรายได้นอกการเกษตรของสมาชิกในครอบครัวทุกคนที่ยังมิได้แยกครัวเรือน) ตั้งแต่เมษายน 2535 - มีนาคม 2536

รายได้ตลอดปี (บาท)

1. ค้าขาย	() () () () () ()
	64 65 66 67 68 69
2. ช่างเฟอร์นิเจอร์	() () () () () ()
	70 71 72 73 74 75
3. นายหน้าติดต่อขายที่ดิน	() () () () () ()
	76 77 78 79 80 3
4. ช่างไม้ , ช่างปูน	() () () () () ()
	4 5 6 7 8 9
5. รับจ้างทุกประเภท	() () () () () ()
	10 11 12 13 14 15
6. เงินเดือน	() () () () () ()
	16 17 18 19 20 21
7. หักถดถอยในครัวเรือน	() () () () () ()
	22 23 24 25 26 27
8. ค่าเช่าที่ดิน	() () () () () ()
	28 29 30 31 32 33
9. ดอกเบี้ย	() () () () () ()
	34 35 36 37 38 39
10. อื่น ๆ (ระบุ)	() () () () () ()
	40 41 42 43 44 45
รวม	() () () () () ()
	46 47 48 49 50 51

11. ผลผลิตทางการเกษตรของท่านส่วนมากได้นำไปขายแหล่งใดในตารางข้างล่างนี้

แหล่งที่ขาย กิจกรรม	อตก.	สหกรณ์	โครงการ ครบวงจร	โรงสี	พ่อค้าท้องถิ่น	อื่น ๆ
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
1. นาปี	()	()	()	()	()	() 52
2. นาปรัง	()	()	()	()	()	() 53
3. พืชไร่	()	()	()	()	()	() 54
4. พืชผัก	()	()	()	()	()	() 55
5. สวนผลไม้	()	()	()	()	()	() 56
6. ประมง	()	()	()	()	()	() 57
7. เลี้ยงสัตว์	()	()	()	()	()	() 58
อื่น ๆ ระบุ						

12. ปัญหาในการขายผลผลิต

ปัญหาการ ขาย	ไม่มีปัญหา	มีปัญหา (โปรดระบุปัญหาด้านใด)					อื่น ๆ ระบุ
		ผลิตผล ราคาตกต่ำ	ราคาไม่ เป็นธรรม	การขนส่ง ไม่สะดวก	ตาซึ่งไม่ เที่ยงตรง	ได้รับเงิน ล่าช้า	
กิจกรรม	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
1. นาปี	()	()	()	()	()	()	() 59
2. นาปรัง	()	()	()	()	()	()	() 60
3. พืชไร่	()	()	()	()	()	()	() 61
4. พืชผัก	()	()	()	()	()	()	() 62
5. สวนผลไม้	()	()	()	()	()	()	() 63
6. ประมง	()	()	()	()	()	()	() 64
7. เลี้ยงสัตว์	()	()	()	()	()	()	() 65
อื่น ๆ ระบุ							

13. ปัจจุบันในครอบครัวของท่านเป็นสมาชิก () () () () () ()
66 67 68 69 70 71
- () 1. กลุ่มเกษตรกรทำนา () 2. สหกรณ์การเกษตรสารภี
() 3. กลุ่มลูกค้า ธกส. () 4. กลุ่มเกษตรกรทำไร่
() 5. สมาคมผู้ปลูกมันฝรั่ง () 6. อื่น ๆ ระบุ.....
14. ท่านมีตำแหน่งอะไรในกลุ่มที่เป็นสมาชิก () 72
- () 1. ประธานกลุ่ม () 2. กรรมการ
() 3. เลขานุการ () 4. เฝ้าดู
15. จำนวนเงินกู้ที่ท่านกู้จำนวน.....บาท () () () () () ()
(ตั้งแต่พฤศจิกายน 2512 - มีนาคม 2536) 73 74 75 76 77 78
16. ท่านทำสัญญาเงินกู้กับธนาคารสัญญา () 79
17. ประเภทของเงินกู้ที่ท่านกู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
1. ประเภท 01 ระยะสั้นเพื่อผลิตผลหลัก () 80
2. ประเภท 02 ระยะสั้นเพื่อการอื่น () 3
3. ประเภท 03 ระยะปานกลาง () 4
4. ประเภท 05 เครดิตเงินสด () 5
5. ประเภท 06 ไร่ใช้หนี้ () 6
6. ประเภท 09 ระยะยาวเพื่อการเกษตร () 7
7. อื่น ๆ ระบุ..... () 8
18. ท่านได้นำเงินกู้ไปใช้เป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการเกษตรเพื่อ (ระบุ)
.....
.....
.....

19. หลักประกันที่ท่านใช้ในการกู้เงินสินเชื่อของธนาคาร () 9
- () 1. บุคคลค้ำประกัน
- () 2. ของตนเอง
- () 3. หลักทรัพย์ของตนเอง
- () 4. อื่น ๆ ระบุ
20. เมื่อท่านนำเงินไปดำเนินการแล้วเป็นอย่างไร () 10
- () 1. กำไร
- () 2. ขาดทุน (ถ้าขาดทุนโปรดข้ามไปตอบข้อ 23)
21. ท่านจะชำระคืนเงินกู้ได้อย่างไร () 11
- () 1. ชำระเงินต้นได้บางส่วน
- () 2. ชำระดอกเบี้ยได้บางส่วน
- () 3. ไม่ได้ชำระทั้งเงินต้นและดอกเบี้ย
- () 4. ชำระได้ตามสัญญา
- () 5. อื่น ๆ ระบุ.....
22. เงินที่ท่านจะนำมาชำระคืนเงินกู้ได้มาจากอะไร () 12
- () 1. รายได้จากผลผลิตการเกษตรในไร่นาที่ดำเนินกิจการอยู่ () 12
- () 2. รายได้นอกจากอาชีพเกษตร () 13
- () 3. รายได้ทั้งจากการเกษตรและนอกการเกษตร () 14
- () 4. จากการกู้ยืมจากแหล่งเงินทุนอื่น ๆ () 15
- () 5. จากการขายที่ดินและทรัพย์สิน () 16
- () 6. อื่น ๆ (ระบุ)..... () 17
23. ปัญหาการขาดทุนจากกิจการของท่านเนื่องจาก () 18
- () 1. ภาวะราคาผลผลิตตกต่ำ
- () 2. ความเสียหายจากภัยธรรมชาติ ความแห้งแล้ง

() 3. ความเสียหายจากการระบาดของโรคและแมลง

() 4. อื่น ๆ (ระบุ).....
.....

24. เหตุผลที่ท่านไม่สามารถชำระคืนเงินได้ตามกำหนดเวลา (ระบุได้มากกว่า 1 เหตุผล)

1.....

2.....

3.....

4.....

5.....

25. ท่านต้องการให้ธนาคารช่วยเหลือท่านเกี่ยวกับปัญหาการชำระสินเชื่อการเกษตรหรือไม่ () 19

() 1. ไม่ต้องการ

() 2. ต้องการ

26. เมื่อท่านมีปัญหาการชำระสินเชื่อเพื่อการเกษตรท่านเข้าไปติดต่อธนาคารด้วยตนเองหรือไม่

() 1. เข้าไปติดต่อทุกครั้งเมื่อมีปัญหา () 20

() 2. ไม่เคยติดต่อธนาคาร () 21

27. กรณีไม่เคยเข้าไปติดต่อกับธนาคารเนื่องจาก () 22

() 1. ไม่มีเวลา

() 2. ไม่มีเงินชำระคืน

() 3. ไม่เห็นความสำคัญ

() 4. อื่น ๆ (ระบุ).....

ตอน 2 เพื่อรวบรวมข้อมูลเหตุในการค้างชำระสินเชื่อของเกษตรกรลูกค้ายานการเพื่อการ
เกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาสารภ

ก. มูลเหตุจากลูกค้ายานการ ไม่ใช่ = 0 , ใช่ = 1

ใช่ ไม่ใช่

1. ท่านเคยประสบอุบัติเหตุหรือป่วยที่เป็นอุปสรรคในการ
ประกอบอาชีพการเกษตร () ()
ถ้าใช่เพราะเหตุใด..... () 23
.....
2. ท่านเลิกประกอบอาชีพการเกษตร () ()
ถ้าใช่เพราะเหตุใด..... () 24
.....
3. ท่านเคยไปทำงานหรือย้ายไปอยู่ที่อื่น () ()
ถ้าใช่เพราะเหตุใด..... () 25
.....
4. ท่านเคยมีความผิดต้องคดีอาญาหรือถูกจำคุกหลายปี () ()
ถ้าใช่เพราะเหตุใด..... () 26
.....
5. ท่านมีหนี้สินจากบุคคลอื่นนอกจากธนาคาร () ()
ถ้าใช่เพราะเหตุใด..... () 27
.....

6. ท่านโอนทรัพย์สินให้ผู้อื่น เช่น ที่ดิน บ้านเรือน ที่อยู่อาศัย
เครื่องจักรกล และเครื่องมือการเกษตร () ()
ถ้าใช่เพราะเหตุใด..... () 28
.....
7. ท่านให้ผู้อื่นกู้ยืมเงิน () ()
ถ้าใช่เพราะเหตุใด..... () 29
.....
8. ท่านใช้เงินไปทำกิจการอื่น ๆ นอกจากสัญญากู้เงิน () ()
ถ้าใช่เพราะเหตุใด..... () 30
.....
9. ท่านชอบเล่นการพนันเป็นประจำ () ()
ถ้าใช่เพราะเหตุใด..... () 31
.....
10. ท่านคิดไม่อยากชำระเงินโดยมีเหตุผลอื่น () ()
ถ้าใช่ ระบุเหตุผล () 32
.....
11. ท่านมีความจำเป็นต้องใช้เงินฉุกเฉินในครอบครัว () ()
ถ้าใช่เพราะเหตุใด..... () 33
.....
12. ท่านไม่ชอบหรือพอใจเจ้าหน้าที่ธนาคาร () ()
ถ้าใช่เพราะเหตุใด..... () 34
.....

ข. มูลเหตุจากปัจจัยภายนอก

13. ท่านได้รับเงินกู้ธนาคารแล้ว ไม่สามารถดำเนินการผลิตได้ เพราะว่า

1. ถูกทางราชการเวนคืนที่ดิน () ()
2. เจ้าของที่ดินไม่ให้เช่าที่ดิน () ()
- ถ้าใช่เพราะเหตุใด..... () 35
-

14. ผลผลิตของท่านได้รับความเสียหายเนื่องจากภัยธรรมชาติ ได้แก่

1. ฝนแล้ง () () () 36
2. น้ำท่วม () () () 37
3. ลมพายุ () () () 38
4. ศัตรูพืชหรือสัตว์รบกวน () () () 39
5. เกิดโรคระบาด () () () 40
6. ถูกไฟไหม้ () () () 41
7. ถูกโจรปล้น () () () 42
8. ถูกกลั่นแกล้งทำลายผลผลิต () () ()
- ถ้าใช่เพราะเหตุใด..... () 43
-
9. อื่น ๆ ระบุ.....

15. ท่านขายผลผลิตไม่ได้หรือขายได้น้อย เนื่องจาก

1. ไม่สามารถขนไปขายได้ () ()
() 44
2. ไม่มีผู้รับซื้อ () ()
() 45
3. ราคาตกต่ำ () ()
ถ้าใช่เพราะเหตุใด..... () 46
.....

16. ทรัพย์สินของท่านได้รับความเสียหาย

1. ถูกไฟไหม้ () ()
() 47
2. ถูกปล้นหรือขโมย () ()
ถ้าใช่เพราะเหตุใด..... () 48
.....

ค. มูลเหตุเกิดจากเจ้าหน้าที่ของธนาคาร

17. เจ้าหน้าที่ธนาคารเรียกค่าบริการที่ไม่เป็นทางการจาก
ท่านในการกู้เงิน

- () ()
ถ้าใช่เพราะเหตุใด..... () 49
.....

18. เจ้าหน้าที่ธนาคารขอยืมเงินกู้ของท่าน

- () ()
ถ้าใช่เพราะเหตุใด..... () 50
.....

19. เจ้าหน้าที่ธนาคารประพฤติตนไม่เหมาะสม () ()
ถ้าใช่เพราะเหตุใด..... () 51
.....

20. เจ้าหน้าที่ไม่ให้ความสะดวกในการชำระเงินกู้ () ()
ถ้าใช่เพราะเหตุใด..... () 52
.....

ง. มูลเหตุจากอื่น ๆ ที่ไม่สามารถชำระเงินกู้ได้

21. ท่านไม่ได้รับหนังสือเตือนการชำระเงินกู้จากธนาคาร () ()
ถ้าใช่เพราะเหตุใด..... () 53
.....

22. ท่านได้รับวัสดุอุปกรณ์การเกษตรที่คุณภาพไม่ดี () ()
ถ้าใช่เพราะเหตุใด..... () 54
.....

23. ท่านเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรครบวงจรแต่
โครงการล้มเหลว () ()
ถ้าใช่เพราะเหตุใด..... () 55
.....

24. ท่านชำระเงินกู้แล้วเกรงว่าจะกู้ใหม่ไม่ได้อีก () ()
ถ้าใช่เพราะเหตุใด..... () 56
.....

25. ทางธนาคารมีการแจ้งข่าวต่าง ๆ ให้ท่านน้อย () ()
ถ้าใช่เพราะเหตุใด..... () 57
.....

26. ทางธนาคารมีระเบียบขั้นตอนการขอกู้เงินแต่ละครั้ง
มากเกินไป () ()
ถ้าใช่เพราะเหตุใด..... () 58
.....

ตอน 3 ข้อเสนอแนะของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเกี่ยวกับแนวทางในการแก้ปัญหาการชำระ
เงินกู้

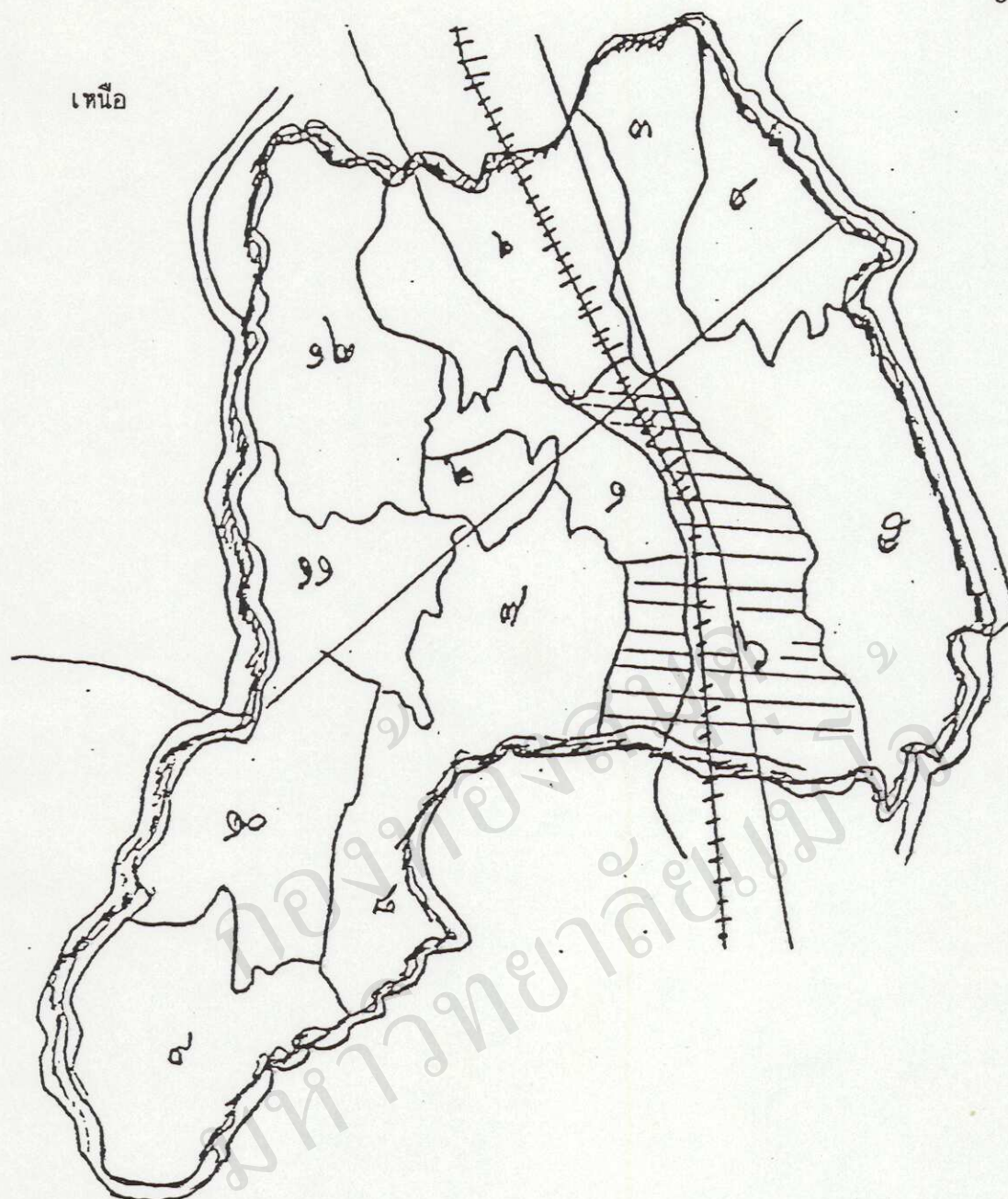
ในกรณีที่ท่านมีปัญหาในการค้างชำระเงินกู้ (สินเชื่อเพื่อการเกษตร) แก่ธนาคาร
เพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ท่านมีข้อเสนอแนะให้ธนาคาร แก้ปัญหาอย่างไร (ระบุ)

- 1.....
.....
- 2.....
.....
- 3.....
.....
- 4.....
.....
- 5.....
.....

ภาคผนวก ข

แผนที่อำเภอสารภี

จังหวัดเชียงใหม่

แผนที่อำเภอสารภี

แสดง ที่ตั้งตำบลหนองผึ้ง

1. ตำบลยางน้ำ	7. ตำบลหนองแฝก
2. ตำบลหนองผึ้ง	8. ตำบลท่ากวาง
3. ตำบลชัยสถาน	9. ตำบลสันทราย
4. ตำบลป่าบง	10. ตำบลข้าวมุง
5. ตำบลชมพู	11. ตำบลดอนแก้ว
6. ตำบลสารภี	12. ตำบลท่าวังตาล

ภาคผนวก ค

ประวัติผู้วิจัย

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ-สกุล : นายชำนาญ ธรรมไชย
- วัน เดือน ปีเกิด : 5 กุมภาพันธ์ 2495
- จังหวัดที่เกิด : จังหวัดเชียงใหม่
- วุฒิการศึกษา : - มัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ (แผนกเกษตรกรรม)
วิทยาลัยเกษตรกรรมเชียงใหม่ (แม่ใจ) 2515
- ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) แผนกเกษตรกรรม วิทยาลัยเกษตรกรรมเชียงใหม่ (แม่ใจ) 2517
- ครุศาสตร์บัณฑิต (คบ.) เกษตรศาสตร์ วิทยาลัยครูเชียงใหม่ 2524
- ประกาศนียบัตรหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง กระทรวงศึกษาธิการ 2532
- เทคโนโลยีการเกษตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมการเกษตร) สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่ใจ 2537
- ประวัติการทำงาน : - ครู 2 โรงเรียน อาชีวศึกษาเชียงใหม่ 2518-2519
- อาจารย์ 1 วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงใหม่ 2520-2529
- อาจารย์ 2 วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงใหม่ 2530-2532
- อาจารย์ 2 ระดับ 6 วิชาการผู้ช่วยผู้อำนวยการ วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงใหม่ 2533-2535
- ผู้ช่วยผู้อำนวยการ ระดับ 7 วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงใหม่ 2536